

T.C.
BAŞBAKANLIK
AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI

- KURULUŞ
- PROGRAM
- HİZMET

1991
ANKARA

T.C.
BAŞBAKANLIK
AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI

- KURULUŞ
- PROGRAM
- HİZMET

(16 Mart 1990 - 20 Kasım 1991)

ADRES: Necatibey Cad. No: 11 SİHİYE - ANKARA
Tel: 231 83 60 (10 Hat)

İÇİNDEKİLER

1- SUNUŞ.....	4
2- TEŞKİLAT ŞEMASI.....	6
3- KURULUŞ KARARNAMESİ.....	8
4- KURULUŞ, GÖREV, YETKİ ve SORUMLULUK YÖNERGESİ.....	18
5- PERSONEL YAPISI.....	32
Uzman ve Uzman Yardımcıları (Orijinleri ve Uygulanan Eğitim Programı).....	35
6- ARAŞTIRMA.....	40
a) Giriş.....	40
b) Tamamlanmış Faaliyetler.....	44
c) Devam Eden Faaliyetler.....	46
d) 1992'de Yapılması Planlanan Çalışmalar.....	53
7- KOORDİNASYON.....	57
a) Giriş.....	57
b) I. Aile Şûrası'nın Oluşumu.....	60
c) Resmi ve Gönüllü Kuruluşlarla İlişkiler.....	66
d) Uluslararası İlişkiler.....	68
8- AİLE EĞİTİMİ.....	92
a) Giriş.....	92
b) Aile Eğitimine Bakış.....	93
c) Yayınlar.....	97
- Basılı Yayınlar.....	99
- Görüntülü Yayınlar.....	112
- Bilimsel ve Sosyal Etkinlikler.....	115
9- BÜTÇE VE MALİ YAPI.....	122

SUNUŞ

Yeni bir yüzyılın eşiğinde uluslararası boyutta çok yönlü ve köklü değişim ve gelişmelerin yaşanmakta olduğuna hep beraber tanık oluyoruz.

Bu durumun, genel anlamda olumlu yansımaları yanında, çözümlenmesi gereken birçok problemi de beraberinde getirdiği bir gerçektir.

Çağımızda kitle iletişim araçlarının kazandığı ivme, sözkonusu problemleri, bir ülkeye, bir topluma özgü olmaktan çıkarıp, evrensel bir olguya dönüştürmektedir. Bu çerçevede her ülke, problemlerini çözmeye hazır olup-olmadığı ölçüde, olumlu ya da olumsuz bir etkileşimle karşı karşıya olmaktadır. Bu durum karşısında, insanların tek tek kendi sorunlarıyla mücadelede yetersiz kalabildiği, hatta yenik düşebildiği de bir gerçektir.

Bu yeni dönemin temel özelliği, ferdi kabiliyet ve gelişmeyi tahdit eden her durumun değişmesidir. Kişinin güvenlik içinde kendini gerçekleştirebilmesinin en doğal ortamı olan aile kurumunun, kişinin sorunlarını aşabilmesi ve toplumsal denge için vazgeçilmez özellik ve öneminin vurgulanmasıdır.

Birleşmiş Milletler'in 1990 yılında aldığı bir kararla aile kurumu ve aile hizmetlerine ilişkin ulusal kurumlaşma kapasitelerinin yükseltilmesi için bütün hükümetlere yaptığı çağrı, 1994 yılını "**Dünya Aile Yılı**" olarak ilânı da bu açık gerçeği yansıtmaktadır.

60 ayrı ülkeden 300'den fazla üyesi bulunan Uluslararası Aile Organizasyonları Birliği ve bu Birliğe 100'den fazla ülkenin üyelik için sırada beklemesi de bu açık gerçeği simgelemektedir.

Ülkemizde de BM'nin bütün ülkelere ve hükümetlere yaptığı aile hizmetlerine ilişkin ulusal kurumlaşma kapasitesinin artırılmasına ilişkin çağrısından önce Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın kurulması, teşkilatlanmasını gerçekleştirmiş bulunmasını da önemle kaydetmek gerekmektedir.

Dünyanın gelişmiş birçok ülkesinde değişik adlarla bu tür kurumların yıllardır varolduğu ve yararlı hizmetler verdiği bilinmektedir.

Aile, fert ve toplum arasında kurulan ilk ve temel köprüdür. Ailenin sosyal bir birim olarak sağlıklı işleyişi, aynı zamanda toplumun geleceğinin de teminatıdır.

Bu temel düşünceyle hareketle 29.12.1989 tarih ve 396 sayılı Kararname ile kurulmuş bulunan ve resmen 16.3.1990 tarihinde faaliyete geçen Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu sosyal alandaki ulusal ve uluslararası gelişmelere ve ihtiyaçlara karşılık olmuştur.

16 Mart 1990 tarihinde resmen faaliyete başlıyan "Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı" brifing dosyasının ilerleyen bölümlerinde de görüleceği üzere çok süratli bir gelişme kaydetmiştir.

Bir kurum için çok dar kabul edilebilecek bir zaman dilimi içinde,

- Teşkilatlanmasını tamamlamış,
- Yönetim-bilim ve uzmanlık kadrolarını oluşturmuş,

- Hizmet planlamalarını gerçekleştirmiş,
- Ve daha önemlisi çok kapsamlı araştırma yayın ve eğitim programlarını da yürürlüğe koymuştur.

Temel Aile Araştırmaları kapsamında 3, Uygulamalı Aile Araştırmaları kapsamında 3, Serbest Araştırmalar kapsamında 1, olmak üzere 7, ülke genelini kapsayan araştırma projesi hazırlanarak yürürlüğe konulmuş, 3 proje de doğrudan kurum uzmanlarınca gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca; Türkiye'de latin harflerinin kabulünden günümüze kadar çeşitli sosyal bilim dalları mensuplarının yayınlamış oldukları makalelerin derlenmesi suretiyle oluşturulan,

- Aile Yazıları (7 cilt),

Uluslararası bir değerlendirmeye yönelik;

- Karşılaştırmalı Ülkeler Panoraması, (Aile Politikaları ve uygulamaları açısından)

- Avrupa Topluluğu ülkelerinde Aile Politikaları,
- Türkiye Aile Bibliyografyası,
- Türkiye Aile Yıllığı,
- Aile Kodu (3 cilt) (Meri mevzuatın bütünü)
- Bizim Dünyamız Aile Eğitimi Seti (40 kitap-40 kaset)
- Aile Ansiklopedisi (3 cilt)

başta olmak üzere 100'ü aşkın temel yayın gerçekleştirilmiştir.

Daha kuruluşunun ilk yılında sağ-sol kavramlarını aşarak ülkemizin tüm bilim-sanat ve kültür çevreleri, demokratik örgüt temsilcileri, sosyal amaçlı kurum ve kuruluş yöneticileri ile kamu kuruluşları temsilcilerinin katkı ve geniş ölçüde katılımları ile gerçekleşen ve gerçekten demokratik bir uzlaşma ortamı yaratan I. Aile Şurası, aile ve toplum sorunlarına ortak bakış, ortak sorumluluk ve hedef beraberlikleri oluşturan ciddi mutabakat metin ve belgeleri ortaya koymuştur.

Aile ve toplum sorunlarını tesbit ve problemlere yaklaşımda ulusal bir konsensüs ifade eden çalışma sonuçları "Raporlar", "Bildiriler", "Kararlar" halinde yayına dönüştürülmüştür.

Ulusal ve uluslararası ölçekte de aile ve aile bireylerine yönelik resmi, gayri resmi hizmet organizasyonları ile ilişki kurulmuş ve işbirlikler oluşturulmuştur.

Yine bu dönemde, Merkezi Paris'te bulunan Uluslararası Aile Organizasyonları Birliğine de Türkiye'nin üyelik işlemi gerçekleştirilmiştir.

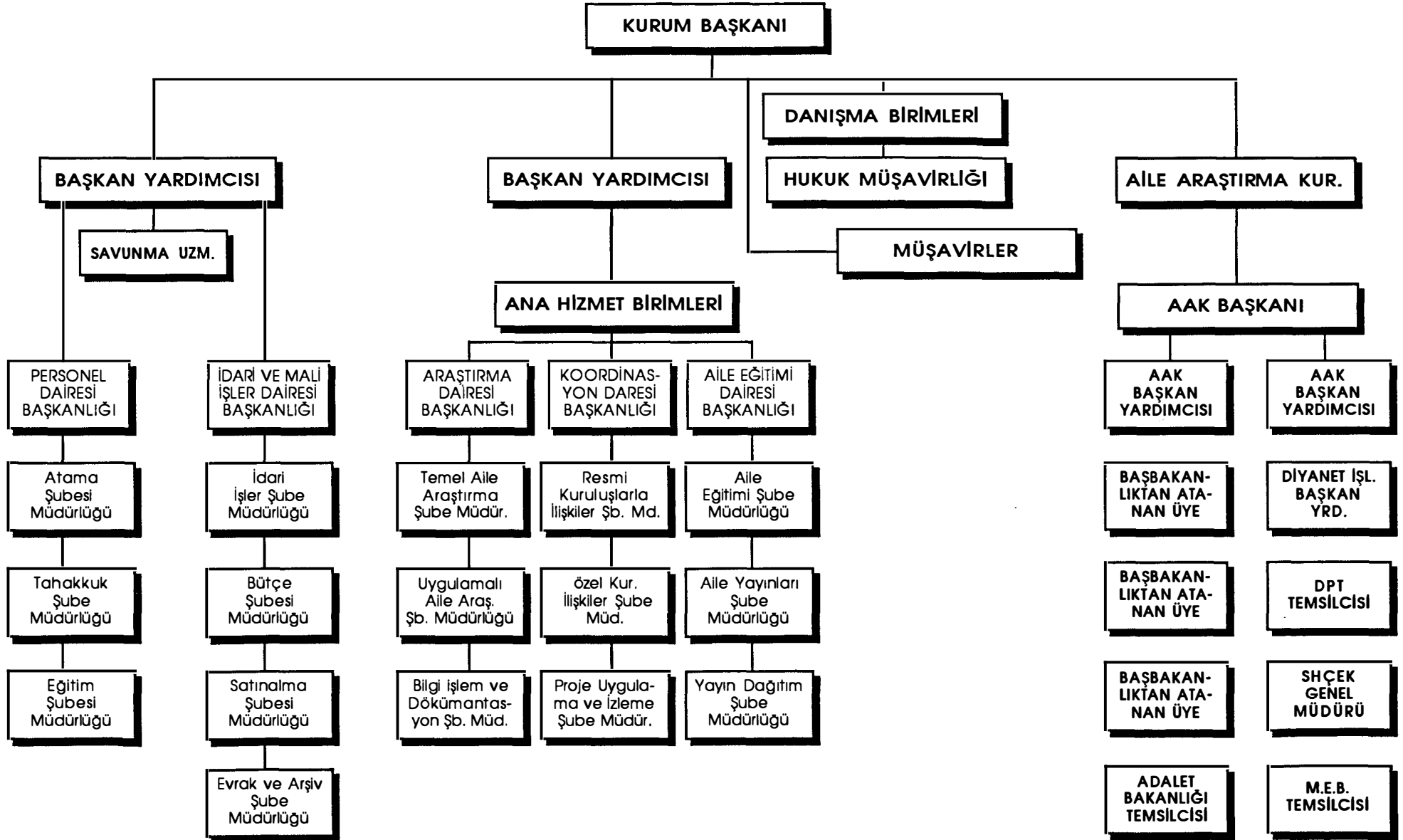
Aile Araştırma Kurumu'nun teşkilat yapısını ve faaliyetlerini yansıtan bu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde, hizmetlerin geniş ve ayrıntılı bir dökümü yer almaktadır.

Bu çalışma, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun, alışlagelmiş, klasik, kamu kurumlarının rutin işleyişini çok aşan bir aktivite ve çağdaş bir tempo içinde yürütüldüğü gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Dr. Necmettin TURİNAY

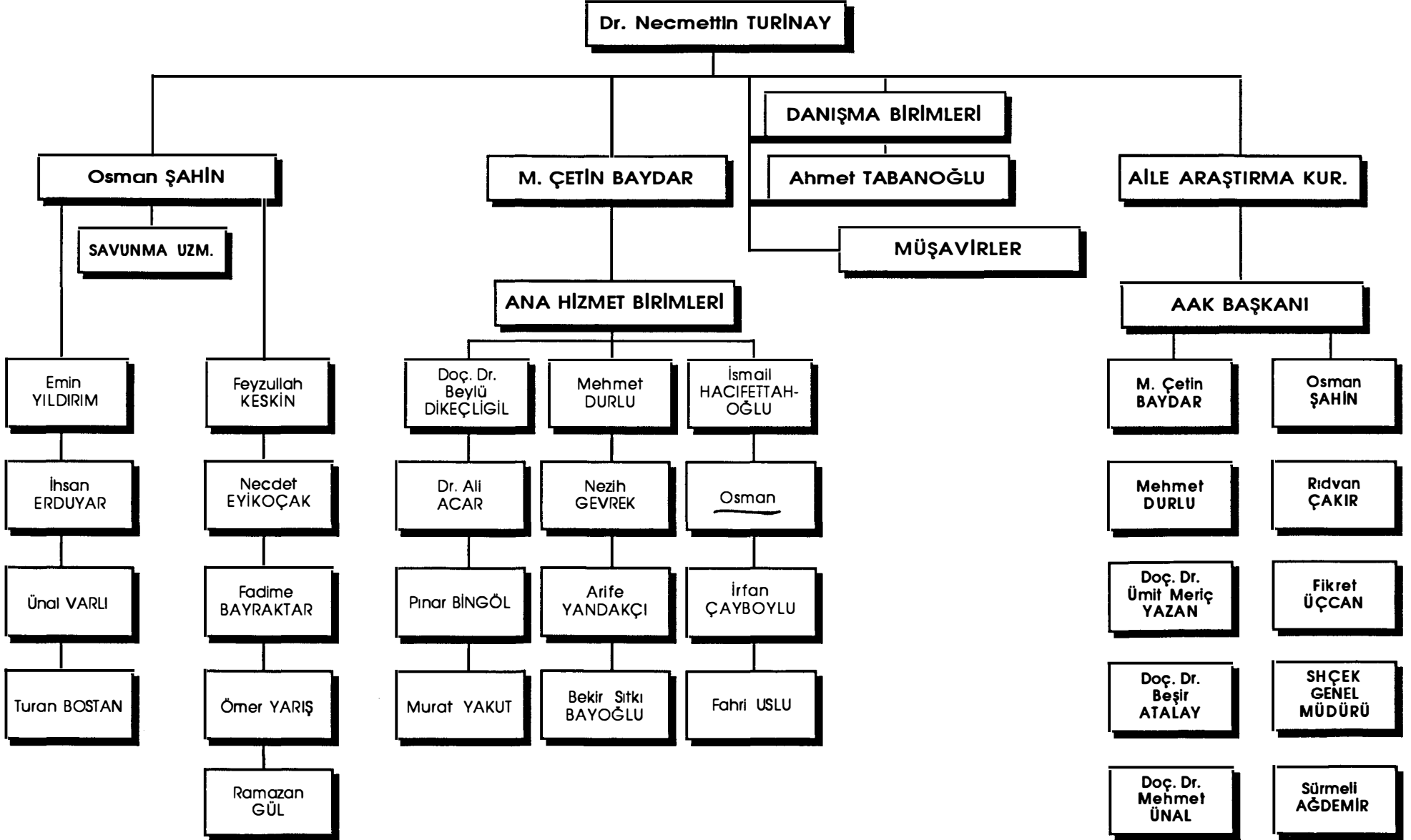
Aile Araştırma Kurumu Başkanı

T.C.
BAŞBAKANLIK AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI
Teşkilat Şeması

T.C.
BAŞBAKANLIK AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI
Teşkilat Şeması

AİLE ARAŞTIRMA KURUMU KURULMASI HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Aile Araştırma Kurumu Kurulması; 12.3.1986 tarihli ve 3268 sayılı, 9.4.1987 tarihi ve 3347 sayılı, 12.10.1988 tarihli ve 3479 sayılı, 1.6.1989 tarihli ve 3569 sayılı kanunların verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca 6.12.1989 tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Tanımlar ve Görevler

Amaç

Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, Türk ailesinin bütünlüğünün, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılması için gerekli araştırmaları yapmak ve projeler geliştirmek bunların uygulamaya konulmasını sağlamak, aile ile ilgili milli politikanın oluşmasına yardımcı olmak üzere, Aile Araştırma Kurumu kurulmasına, teşkilat ve görevlerine dair esasları düzenlemektir.

Aile Araştırma Kurumunun merkezi Ankara'dadır.

Aile Araştırma Kurumu, Başbakan'a bağlı olup, Başbakan bu Kurumun yönetimi ile ilgili yetkilerini gerekli gördüğü takdirde bir Devlet Bakanı vasıtasıyla kullanabilir.

Tanımlar

Madde 2- Bu Kanun Hükmünde Kararnamede geçen;

Kurum, Aile Araştırma Kurumunu,

Kurul, Aile Araştırma Kurulunu,

Başbakanlık, Aile Araştırma Kurumu Başkanlığını,

Başkan, Aile Araştırma Kurumu Başkanını,

Başkan Yardımcısı, Aile Araştırma Kurumu Başkan Yardımcılarını,

Aile, Türk ailesini,

ifade eder.

Görevler

Madde 3- Kurumun görevleri şunlardır:

a) Ailenin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılması için araştırma yapmak veya yaptırmak, bu konuda projeler geliştirerek, uygulamaya konulmasını sağlamak,

b) Mevcut aile yapısını, ana, baba, eş ve çocuklar ile akraba ilişkilerinden kaynaklanan problemleri ekonomik, sosyal ve kültürel faktörlerin aile üzerindeki etkilerini araştırmak, bu konularda eğitim programları hazırlamak veya hazırlatmak,

c) Aile geçimsizliğini, çocuk suçlarını ve kötü alışkanlıkları doğuran sebepleri incelemek ve bunların önlenmesi maksadına dönük eğitici programlar hazırlamak veya hazırlatmak,

d) Ailelerin maddi kaynaklarının rasyonel kullanılmasını temin maksadıyla çalışmalar yapmak, bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı ile koordineli olarak eğitim programları hazırlamak veya hazırlatmak,

e) Ailedeki kültürel değişimleri, iç ve dış göçün aile yapısına olan etkilerini araştırmak,

f) Sosyal amaçlı vakıf, dernek, federasyon ve benzeri gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapmak, bunların aileye dönük çalışmalarına destek sağlamak,

g) Nüfus ve aile planlamasının toplumsal etki ve sonuçların araştırmak, millî bir politikanın geliştirilmesine yardımcı olmak,

h) Aile sorunları konusunda kamuoyundaki eğilim ve istekleri tespit etmek amacıyla, özel ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak çalışmalar düzenlemek ve uygun görülenleri desteklemek,

i) Yurt dışında çalışan Türk ailelerinin sorunlarını araştırmak.

Teşkilat

Madde 4- Aile Araştırma Kurumu, Aile Araştırma Kurulu ile Aile Araştırma Kurumu Başkanlığından meydana gelir.

İKİNCİ KISIM

Aile Araştırma Kurulu

Aile Araştırma Kurulu

Madde 5- Kurul aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Kurum Başkanı ve Başkan yardımcıları,

b) Başbakan veya ilgili Devlet Bakanı tarafından, biri üniversite öğretim elemanlarından olması kaydıyla, aile ile ilgili konularda çalışmalarını temayüz etmiş kişiler arasından seçilecek üç üye,

c) Adalet Bakanı tarafından, aile hukuku sahasında temayüz etmiş kişiler arasından seçilerek bir üye,

d) Millî Eğitim Bakanı tarafından Talim ve Terbiye Kurulu üyeleri arasından seçilecek bir üye,

e) Diyanet İşleri Başkanı tarafından, Başkan yardımcıları arasından seçilecek bir üye,

f) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü,

g) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Sosyal Planlama Başkanı. Kurul, Kurum Başkanlığının başkanlığında toplanır. Başkanın bulunmadığı hallerde Kurula Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürü başkanlık eder.

Kurul yılda en az oniki defa toplanır. Başkanın çağrısı üzerine her zaman olağanüstü toplanabilir.

Toplantı yeter sayısı üyelerinin salt çoğunluğu, karar yeter sayısı katılanların salt çoğunluğudur.

Kurul üyeliği süresi üç yıldır. Üyeliği sona erenler yeniden seçilebilirler.

Kurulun sekreteryası hizmetleri Kurum Başkanlığınca yerine getirilir.

Kurulun çalışma usul ve esasları Başbakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Kurul üyeleri ile özel ihtisas komisyonu üyelerinde, kamu görevlisi olanlara verilecek huzur hakkı ile kamu görevlisi olmayanlara verilecek huzur ücreti Başbakan ya da ilgili Devlet Bakanlığı tarafından belirlenir.

Kurulun görevleri

Madde 6- Kurulun görevleri şunlardır:

a) Kurumun görevleri içinde yer alan araştırma projelerinin öncelik sırasını tespit etmek, uygulanacak projeleri karara bağlamak,

b) Sosyal amaçlı vakıf, dernek, federasyon ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapılmasına karar vermek,

c) Sosyal, ekonomik ve kültürel faktörleri itibarıyla aile yapısına etkili olabilecek yayınlar konusunda ilgili kuruluşlara görüş bildirmek,

d) Kurumun görev alanına giren mevzuat konusunda görüş bildirmek.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Başkanlık Teşkilatı

Başkanlık Teşkilatı

Madde 7- Başkanlık merkez teşkilatı, ana hizmet birimleri, danışma ve yardımcı birimlerden meydana gelir. Başkanlık, hizmetin gerektirdiği yerlerde taşra teşkilatı kurabilir.

Başkanlık merkez teşkilatı ekli cetvelde gösterilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Başkan

Başkan

Madde 8- Başkan, Kurumun en üst amiridir. Kurum hizmetlerinin mevzuata, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına, yıllık programlara uygun olarak yürütmekle Başbakan'a karşı sorumludur.

Başkan, Kurumun faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görev ve yetkilidir.

Kurum Başkanına genel müdür, başkan yardımcılarında genel müdür yardımcılarını için öngörülen ek göstergeler uygulanır ve bunlara verilen zam ve tazminatlar ödenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Ana Hizmet Birimleri

Ana Hizmet Birimleri

Madde 9- Başkanlığın ana hizmet birimleri şunlardır:

- a) Araştırma Dairesi Başkanlığı,
- b) Koordinasyon Dairesi Başkanlığı,
- c) Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığı.

Aile ile ilgili özel ihtisas' gerektiren alanlarda, yerli ve yabancı bilim, meslek kuruluşları ile uzmanların iştiraklerini sağlayacak şekilde araştırma, inceleme, geliştirme, bilimsel koordinasyon sağlama faaliyetlerinde bulunmak üzere gerekli hallerde ana hizmet birimlerinde ilgili Devlet Bakanının onayı ile özel ihtisas komisyonları kurulabilir.

Araştırma Dairesi Başkanlığı

Madde 10- Araştırma Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Ailenin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılması için araştırma yapmak veya yaptırmak,
- b) Araştırma projelerini değerlendirmek,
- c) Nüfus ve aile planlamasının toplumsal etki ve sonuçlarını araştırmak,
- d) Aile konusunda kamuoyundaki eğilimi ve istekleri tespit etmek,
- e) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Madde 11- Koordinasyon Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Aile sorunları konusunda faaliyette bulunan özel ve kamu kurum ve kuruluşları ile ortak çalışmalar düzenlemek,
- b) Hazırlanan projeleri uygulamak,
- c) Sosyal amaçlı vakıf, dernek, federasyon ve gönüllü kuruluşlarla ilgili çalışmalar yapmak ve işbirliği yapacak olanların tespiti için Kurula teklifte bulunmak,
- d) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığı

Madde 12- Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Kırsal bölgelerle gecekondulu alanlarında ve kent merkezlerinde aile müessesesi birliğinin sağlanması amacıyla aile bütçesi, akraba evlilikleri, yaşlıların ve düşkünlerin toplumda ve ailedeki yeri, çocuk bakım ve sağlığı gibi konularda kurs, seminer, konferans ve benzeri eğitim faaliyetleri düzenlemek,
- b) Aile ilgili her türlü kitap, dergi, broşür ve benzeri yayınları hazırlamak ve hazırlatmak,
- c) Aile ilgili film, slayt, video, sinema ve eğitici programları hazırlamak veya hazırlatmak,
- d) Kurulun sekretarya hizmetlerini yapmak,
- e) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Danışma Birimleri

Danışma Birimi

Madde 13- Başkanlığın danışma birimi Hukuk Müşavirliğidir.

Hukuk Müşavirliği

Madde 14- Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

- a) Başkanlığın diğer birimlerden sorulan hukuki konular ile hukuki, cezai sonuçlar doğuracak işlemler hakkında görüş bildirmek,
- b) Kurumun menfaatlerini koruyucu, anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirleri zamanında almak, anlaşma ve sözleşmelerin bu esaslara uygun olarak yapılmasına yardımcı olmak,
- c) Başkanlığın taraf olduğu davalarla ilgili gerekli bilgileri hazırlamak ve idareyi ilgilendiren idari davalarda Başkanlığı temsil etmek,
- d) Başkanlık birimleri tarafından hazırlanan veya bakanlıklardan yahut Başbakanlıktan gönderilen kanun, tüzük ve yönetmelik tasarılarını hukuki açıdan inceleyerek görüşlerini bildirmek.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yardımcı Birimler

Yardımcı birimler

Madde 15- Başkanlığın yardımcı birimleri şunlardır:

- a) Personel Dairesi Başkanlığı,
- b) İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,
- c) Savunma Uzmanlığı.

Personel Dairesi Başkanlığı

Madde 16- Personel Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Başkanlığın insangücü planlaması ve personel politikasıyla ilgili çalışmaları yapmak personel sisteminin geliştirilmesi ile ilgili tekliflerde bulunmak,
- b) Başkanlık personelinin atama, özlük, emeklilik ve benzeri işlemlerini yürütmek,

- c) Başkanlığın eğitim planını hazırlamak ve hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak,
- d) Başkanlıkça verilecek benzeri işleri yapmak.

İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,

Madde 17- İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Başkanlık için gerekli araç, gereç ve malzemenin temini ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- b) İhtiyaç duyulan bina ve arazinin kiralanma, satın alma işlemlerini yürütmek,
- c) Başkanlığın mali işlerle ilgili hizmetlerini yürütmek,
- d) Temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım, onarım ve taşıma hizmetlerini yapmak,
- e) Sosyal tesislerin kurulması ve yönetimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,
- f) Başkanlık personelinin ve ailelerin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak,
- g) Başkan ve başkan yardımcılarının direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemlerini takip etmek, Başkanlığın iç ve dış protokol hizmetlerini yürütmek,
- h) Süreli evrakın zamanında işleme konulmasını sağlamak,
- i) Başkanlığı ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeleri düzenlemek, bunlara ait önemli not ve tutanakları tutmak ve yaymak,
- j) Genel evrak, arşiv ve haber merkezinin hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek,
- k) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yapmak.

Savunma Uzmanlığı

Madde 18- Savunma Uzmanlığı, özel Kanunda ve diğer kanunlarda gösterilen görevleri yerine getirir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Sorumluluk ve Yetkiler

Yöneticilerin Sorumluluğu

Madde 19- Kurumun her kademesindeki yöneticisi, yapmakla yükümlü bulunduğu hizmet veya görevleri Başkanlığın emir ve direktifleri yönünde, mevzuatta, plan ve programlara uygun olarak düzenlemek ve yürütmekten üst kademeye karşı sorumludur.

Koordinasyon ve İşbirliği

Madde 20- Kurum, diğer kurumların hizmet alanına giren konularda ilgili faaliyetlerinde, Başkanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde bu kuruluşlara danışmak ve gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

Mahalli İdarelerle Koordinasyon Sorumluluğu

Madde 21- Kurum hizmet alanına giren konularda mahalli idarelerle koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

Yetki Devri

Madde 22- Başkan ve her kademedeki yöneticiler, sınırlarını açıkça belirlemek şartıyla yetkilerinden bir kısmını yazılı olarak astlarına devredebilir. Yetki devri, yetki devreden amirin sorumluluğunu kaldırmaz.

BEŞİNCİ KISIM

Çeşitli Hükümler

Atama

Madde 23- Başkan ve başkan yardımcıları müşterek kararlarla atanır. Diğer kadrolara Başkan onayı ile atama yapılır.

Personel Statüsü

Madde 24- Kurum personeli hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.

a) Başkan, Başkan Yardımcısı, Daire Başkanı, Hukuk Müşavirleri, Müşavirler, Uzman ve Uzman Yardımcıları, Şube Müdürü kadroları karşılık gösterilmek kaydıyla, 657 sayılı Devlet memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine bağlı kalmaksızın sözleşmeli personel çalıştırabilir. Bu şekilde çalıştırılacak olan sözleşmeli personelin sayısı, sözleşme usul ve esasları, ücretlerin taban ve tavanı ile yapılacak diğer ödemeler Bakanlar Kurulunca tespit edilir. Sözleşmeyle çalışacak personel istekleri halinde T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilirler.

b) Kamu kurum ve kuruluşlarında yeterlilik sınavını kazanarak uzman ünvanını almış olanlarla doktorasını tamamlamış olanlar sınav ve yaş şartı aranmaksızın Kurumdaki uzman kadrosuna naklen atanırlar.

c) Uzman yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda sayılanlara ilaveten aşağıdaki nitelikler aranır;

1. Kurumun görev ve hizmetlerinin gerektirdiği niteliklere sahip olmak,
2. Kurumun görev alanına giren en az dört yıllık yüksek öğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak,
3. Yapılacak yarışma ve yeterlik sınavında başarılı olmak,
4. Sınavın yapıldığı yılın Ocak ayının ilk gününde 30 yaşını doldurmamış olmak.

Uzman yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışma ve olumlu sicil almak kadiyla açılacak yeterlilik sınavına girmek hakkını kazanırlar. Sınavda başarılı olanlar Aile Araştırma Uzmanı ünvanını alırlar.

Üst üste iki defa yeterlilik sınavında başarı gösteremeyenler başka kadrolara nakledilirler.

Uzman yardımcılığı ve uzmanlıkla ilgili usul ve esaslar ile bunların yurt içinde ve yurt dışında eğitime tabi tutulmaları, seçilme esasları ve diğer hususlar bir yönetmelikle düzenlenir.

d) Aile Araştırma Kurumunda çalışan memurlara 10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı kanunun 31'inci maddesinde yer alan fazla çalışma ücretinin yarısı aynı esas ve usullere göre ödenir.

Kadro

Madde 25- Kadroların tespit, ihdas, kullanma ve iptali ile kadrolara ait diğer hususlar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.

Görevlendirme

Madde 26- Genel ve katma bütçeli dairelerle kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunlara bağlı kuruluşlar ve müesseselerde çalışanlar kurumlarının muvafakati ile Aile Araştırma Kurumunun bu konudaki talepleri ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle karşılanır. Bu personel ilgili kurumdan aylıksız izinli sayılır. İzinli oldukları sürece kurumundaki sosyal hakları ve memuriyetleri ile ilgili özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Bu şekilde çalıştırılacak olan sözleşmeli personelin ücret tespiti ile diğer ödemeler hususunda 24 üncü madde hükmü uygulanır.

Sözleşme ile Araştırma ve Proje Hazırlama

Madde 27- Kurum Başkanlığı, görevleri ile ilgili olarak araştırma, etüd ve proje hazırlama gibi işleri üniversite öğretim elemanları ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere sözleşme ile yaptırabilir.

Bu hususta 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri ile 832 sayılı Sayıştay Kanununun vizeye ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Kaldırılan Hükümler

Madde 28- 24.5.1983 tarihli ve 2828 sayılı Kanunun 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 9 uncu maddesine eklenen (k) bendi ve 10 uncu (1) bendi yürürlükten kaldırılmış ve ekli (II) sayılı listede belirtilen kadro iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (1) sayılı cetvelin ilgili bölümünden çıkarılmıştır.

Geçici Madde 1- Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihtas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvele Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı bölümü olarak eklenmiştir.

Geçici Madde 2- Kurumun 1990 yılı harcamaları ile ilgili her türlü düzenlemeleri yapmaya Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

Madde 29- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 30- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Geçici Madde- Ekli listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin eki (1) sayılı cetvelin Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı bölümüne eklenmiştir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI
GÖREV, YETKİ ve SORUMLULUK YÖNERGESİ

BÖLÜM : 1
GENEL HÜKÜMLER

Amaç:

Madde 1- Bu yönerge, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun yasalarla belirlenmiş görev, yetki ve sorumluluklarını süratli, ahenkli ve verimli bir şekilde yürütülmesini amaçlamaktadır.

Kapsam:

Madde 2- Bu yönerge, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı merkez teşkilatını kapsar.

Madde 3- Bu yönerge şube müdürlüklerine (şube müdürleri dahil) kadar olan birimlerin temel görev, yetki ve sorumluluklarını belirler.

Tanımlar:

Madde 4- Bu yönergede geçen;

Kurum: Aile Araştırma Kurumunu,

Başkanlık: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığını,

Başkan: Aile Araştırma Kurumu Başkanını,

Başkan Yardımcısı: Aile Araştırma Kurumu Başkan Yardımcılarını ifade eder.

Kurumun Genel Görevleri:

Madde 5- a) Ailenin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılması için araştırma yapmak veya yaptırmak, bu konuda projeler geliştirerek uygulamaya konulmasını sağlamak,

b) Mevcut aile yapısını, ana, baba, eş ve çocuklar ile akraba ilişkilerinden kaynaklanan problemleri ekonomik, sosyal kültürel faktörlerin aile üzerindeki etkilerini araştırmak, bu konularda eğitim programları hazırlamak veya hazırlatmak,

c) Aile geçimsizliğini, çocuk suçlarını ve kötü alışkanlıkları doğuran sebepleri incelemek ve bunların önlenmesi maksadına dönük eğitici programlar hazırlamak veya hazırlatmak,

d) Ailelerin maddi kaynaklarının rasyonel kullanılmasını temin maksadıyla çalışmalar yapmak, bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı ile ortak çalışmalar yapmak, bu konuda Millî Eğitim Bakanlığı ile koordineli olarak eğitim programları hazırlamak veya hazırlatmak,

e) Ailedeki kültürel değişimleri, iç ve dış göçün aile yapısına olan etkilerini araştırmak,

f) Sosyal amaçlı vakıf, dernek, federasyon ve benzeri gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapmak, bunların aileye dönük çalışmalarına destek sağlamak,

g) Nüfus ve aile planlamasının toplumsal etki ve sonuçlarını araştırmak, millî bir politikanın geliştirilmesine yardımcı olmak,

h) Aile sorunları konusunda kamuoyundaki eğilim ve istekleri tesbit etmek amacıyla, özel ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak çalışmalar düzenlemek ve uygun görülenleri desteklemek,

i) Yurt dışında çalışan Türk ailelerinin sorunlarını araştırmak.

Teşkilat:

Madde 6- Aile Araştırma Kurumu, Aile Araştırma Kurulu ile Aile Araştırma Kurumu Başkanlığından meydana gelir.

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Teşkilat şeması bu yönergeye ektir. Başkanlık Merkez Teşkilatı, Ana Hizmet Birimleri, Danışma Birimleri, Yardımcı Birimler ve Müşavirlerden meydana gelir. Ayrıca Aile Araştırma Kurulunun çalışma usul ve esasları çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Genel Sorumluluklar:

Madde 7- Her birim, üzerine düşen görevlerin süratli, ahenkli, verimli bir şekilde yürütülmesi ve sonuçlandırılmasından silsile yoluyla üst makamlara karşı sorumludur.

BÖLÜM: 2

BAŞKAN VE BAŞKAN YARDIMCILARININ GÖREVLERİ

Başkanın Görevleri;

Madde 8- a) Kurumun en üst amiridir. Kurumu yönetir, sevk ve idare eder.

b) Kurumun görevlerinin (hizmetlerinin) mevzuata, Millî güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına, yıllık programlara uygun olarak yürütmekle Başbakan'a ya da ilgili Devlet Bakanına karşı sorumludur.

c) Kurumun faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkilidir.

d) Kurumun özel ve kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili faaliyetlerinde gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlar,

e) Kurumun hizmet alanına giren konularda mahalli idarelerle işbirliği ve koordinasyonu sağlar,

f) Aile Araştırma Kurulunu toplar ve başkanlık eder.

Başkan Yardımcılarının Görevleri:

Madde 9- a) Kurum teşkilat şemasında belirtildiği üzere kendilerine bağlı hizmet birimleriyle ilgili görevleri yürütmek.

b) Belirlenen işbölümü çerçevesinde Kurum Başkanına yardım etmek.

c) Bağlı birimler ve Kurum birimleri arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

d) Başkan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Özel Kalem Müdürünün Görevleri:

Madde 10- a) Başkanın yazışmalarını ve randevularını tanzim etmek ve yürütmek,

b) Başkanlık bürosunu yönetmek,

c) Başkanlığın Basın ve Halkla İlişkiler hizmetlerini yürütmek,

d) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

BÖLÜM : 3

ANA HİZMET BİRİMLERİ

Ana Hizmet Birimleri:

Madde 11- Başkanlığın Ana Hizmet Birimleri Şunlardır:

- a) Araştırma Dairesi Başkanlığı,
- b) Koordinasyon Dairesi Başkanlığı,
- c) Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığı,

Araştırma Dairesi Başkanlığının Görevleri:

Madde 12- a) Ailenin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılması için araştırmalar yapmak veya yaptırmak,

- b) Araştırma projelerini değerlendirmek,
- c) Temel ve uygulamalı araştırma projelerini ön rapor olarak Araştırma Kurulu'na sunmak,
- ç) Nüfus ve aile planlamasının toplumsal etki ve sonuçlarını araştırmak,
- d) Aile konusunda kamuoyundaki eğilim ve istekleri tesbit etmek,
- e) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Araştırma Dairesi Başkanlığının Şube Müdürlükleri:

Madde 13- a) Temel Aile Araştırmaları Şube Müdürlüğü,

- b) Uygulamalı Aile Araştırmaları Şube Müdürlüğü,
- c) Bilgi İşlem, Arşiv ve Dökümantasyon Şube Müdürlüğü olmak üzere üç şubeden meydana gelir.

Temel Aile Araştırmaları Şube Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 14- a) Ailenin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi, sosyal refahının artırılması başta olmak üzere, görev alanına giren bütün konularda temel aile araştırmaları yapmak veya yaptırmak,

b) Kurumun görevleri arasında yer alacak araştırma projelerinin öncelik sırasını tesbit etmek ve bunları Araştırma Kurulu'na sunmak,

c) Aile araştırmaları konusunda üniversitelerle yurtiçi ve yurtdışı uzman kuruluşların yaptığı araştırmaları takip etmek, bu kuruluşlarla Kurum arasındaki bilimsel ilişkileri yürütmek,

- ç) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Uygulamalı Aile Araştırmaları Şube M¼d¼rl¼ğ¼n¼n G¼revleri:

Madde 15- a) Ailenin b¼t¼nl¼ğ¼n¼n korunması, g¼çlendirilmesi, sosyal refahının artırılması amacı başta olmak ¼zere, g¼rev alanına giren b¼t¼n konularda uygulamalı aile araştırma projeleri ¼retmek, bu araştırmaları yapmak veya yaptır-
mak,

b) Bu projelerin pilot ve demonstratif mahiyette yurt sathında uygulamaya konması için gerekli programları hazırlayarak Koordinasyon dairesi ile işbirliği yapmak,

c) Uygulamalı araştırma projelerinin ¼ncelik sırasını tesbit ederek, Aile Araştırma Kurulu'na sunmak,

) Başkanlıkça verilecek diğer g¼revleri yapmak.

Bilgi İşlem ve D¼k¼mantasyon Şube M¼d¼rl¼ğ¼n¼n G¼revleri:

Madde 16- a) Kurumdan araştırma, uygulama ve aile eğitimi konusundaki çalışmalara esas teşkil edecek veri tabanlarını oluşturmak,

b) Veri tabanlarına ait belge ve d¼k¼manların arşivini v¼cuda getirmek,

c) Başkanlık k¼t¼ph¼ne ve d¼k¼mantasyon merkezlerini ağdaş teknikiere g¼re kurup y¼netmek,

) Diğer bakanlıklardan gelen anket, kamuoyu yoklaması, bilgi depolama, bilgi analizi, b¼te, personel vb. bilgi işlem taleplerini karşılamak,

d) Bakanlığın veya Başkanlığın organize ettiği ¼đrenci ve diğer her t¼rl¼ burslar ile ilgili bilgi işlem g¼revlerini yerine getirmek,

e) Başkanlıkça verilecek diğer g¼revleri yapmak.

Koordinasyon Dairesi Başkanlığının G¼revleri:

Madde 17- a) T¼rk ailesinin sosyal g¼venlik teminatına kavuşması yolunda çalışmalar yapmak, sosyal ve ekonomik uygulamaların T¼rk ailesine yansayan biçimlerini araştırmak,

b) Aileyi ilgilendiren alanlarda doğrudan veya dolaylı faaliyet ¼reten, program geliştiren ¼zel ve kamu kurum ve kuruluşlarının çalışmalarını takip etmek, aileye y¼nelik hizmetlerin koordinasyonunu sağlamak ve bu kuruluşlarla ortak çalışmalar d¼zenlemek,

c) Araştırma safhası tamamlanan projeleri ilgili dairelerle işbirliği yaparak uygulamak,

) Sosyal amaçlı vakıf, dernek, federasyon ve g¼n¼ll¼ kuruluşlarla ilgili çalışmaları y¼r¼tmek ve işbirliği yapılacak olanları tesbit ederek Aile Araştırma kuruluna teklif olarak sunmak,

d) Aile konusunda kamuoyunda oluşan istek ve eğilimleri tesbiti yolunda ilgili dairelere yardımcı olmak,

e) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak

Koordinasyon Dairesi Başkanlığının Şube Müdürlükleri:

Madde 18- a) Resmi Kuruluşlarla İlişkiler Şube Müdürlüğü,

b) Özel Kuruluşlarla İlişkiler Şube Müdürlüğü,

c) Proje Uygulama ve İzleme Şube Müdürlüğü,

olmak üzere üç şubeden meydana gelir.

Resmi Kuruluşlarla İlişkiler Şube Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 19- a) Başkanlığın aile ile ilgili ilke ve programlarının yürütülmesinde resmi kurumlarla işbirliği ilişkilerini düzenlemek, ortak çalışmalar yapmak,

b) Resmi kurumların sosyal, ekonomik, teknolojik ve kültürel faktörler itibarıyla aile yapısına etkili olabilecek programlarını, Aile Araştırma Kurumu'nun amaçları çerçevesinde değerlendirerek bu kuruluşlarla ilişkiler geliştirmek,

c) Türk ailesinin sosyal güvenlik teminatına kavuşması yolunda çalışmalar yapmak, sosyal ve ekonomik uygulamaların Türk ailesine yansıyan biçimlerini araştırmak,

ç) Kurum içinde ve Kurum dışında aile ile ilgili oluşturulan projelerin yürütülmesi konusunda resmi kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmak,

d) Aile ekonomisine ilişkin envanter çalışmaları yapmak, bu alanda faaliyet gösteren kuruluşların elde ettiği göstergeleri birleştirmek, test etmek, bu çalışmalardan hareketle projeler geliştirmek ve uygulamak,

e) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Özel Kuruluşlarla İlişkiler Şube Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 20- a) Kurumun aileye dönük ilke, karar ve programlarının yürütülmesinde gönüllü kişi ve kuruluşlarla işbirliği ve ilişkileri yürütmek,

b) İşbirliği yapılacak sosyal amaçlı vakıf, dernek, federasyon vs. kuruluşlarla ilgili ön rapor ve görüşleri hazırlayarak Aile Araştırma Kurulu'na sunmak.

c) Gönüllü kişi ve kuruluşlar başta olmak üzere bütün özel ve tüzel faaliyet sahiplerinin sosyal, ekonomik, teknolojik ve kültürel faktörler itibarıyla aile yapısına etkili olabilecek program ve faaliyetlerini takip edip değerlendirmek, bu alanlara yönelik olarak hazırlanan projeleri uygulamak, uygulatmak,

ç) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Proje Uygulama ve İzleme Şube Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 21- a) Araştırma safhası tamamlanan projeleri ilgili dairelerle işbirliği yaparak uygulamak,

b) Uygulamaya konan projeler hakkında araştırmacılara ara ve sonuç raporları düzenlemek,

c) Aile konusunda kamuoyunda oluşan istek ve eğilimlerin tesbiti yolunda ilgili dairelere yardımcı olmak,

ç) Yurtdışındaki Türk ailelerin sorunlarına ilişkin gelişmeleri takip etmek ve bu alanda araştırmalar yapmak,

d) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığının Görevleri:

Madde 22- a) Kırsal Bölgelerle gecekondulu alanlarında ve kent merkezlerinde aile müessesesi birliğinin sağlanması amacıyla aile bütçesi, akraba evlilikleri, yaşlıların ve düşkünlerin toplumda ve ailedeki yeri, çocuk bakım ve sağlığı gibi konularda kurs, seminer, konferans ve benzeri eğitim faaliyetleri düzenlemek,

b) Aile ile ilgili her türlü kitap, dergi, broşür ve benzeri yayınları hazırlamak ve hazırlatmak,

c) Aile ile ilgili film, slayt, video, sinema ve eğitici programları hazırlamak veya hazırlatmak,

ç) Kurulun sekreteryaya hizmetlerini yapmak,

d) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığının Şube Müdürlükleri:

Madde 23- a) Aile Eğitimi Şube Müdürlüğü,

b) Aile Yayınları Şube Müdürlüğü,

c) Yayın Dağıtım Şube Müdürlüğü

olmak üzere üç şubeden meydana gelir.

Aile Eğitimi Şube Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 24- a) Yasalar ve toplum gelenekleri ile günün ihtiyaçlarını dikkate alarak aile içi ve eğitimin prensip ve pedagojik esaslarını araştırmak ve bu alanda yapılan ve yapılacak araştırmaları takip etmek, desteklemek,

b) Aile bütçesi, akraba evlilikleri, yaşlıların ve düşkünlerin aile ve toplumdaki yeri, çocuk bakımı, sağlığı ve eğitimi vs. konularda programlar geliştirmek, pilot uygulamalar yapmak, geniş uygulamalar için Koordinasyon Dairesi ile işbirliği içinde bulunmak,

c) Ana, baba, çocuk, genç ve yaşlı kuşaklarla akraba ilişkilerine bağlı olumlu ve olumsuz durumları açığa vuran ve araştırma sonuçlarına dayanan eğitim programlarını hazırlamak,

ç) Aile içi eğitimle sağlanabilecek beden ve ruh disiplinleri konusunda programlar hazırlamak,

d) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

e) Aile fertlerinin çevre ile ilişkilerinin yoğunlaştığı alanlar olan okul, mahalle, işyeri, eğlence ve spor alanlarında Türk aile sistemine ve toplumsal yapıya uygun sağlıklı ilişkiler ağı oluşturulması için eğitim programları geliştirmek,

f) Çevrenin kötü etkileri ile oluşan ve aileyi tehdit eden kötü alışkanlıklar, çocuk suçları ve bağımlılıklarla etkili bir mücadele için eğitim programları hazırlamak,

g) Ailenin maddi kaynaklarının rasyonel biçimde kullanılması için eğitici programlar yapmak,

h) Çeşitli sebeplerle hane halkı reisliğini üstlenmek zorunda kalan kadın ve çocukların, emek-yoğun aile işletmelerinde üreteceği mal ve hizmetlerin hammadde, üretim ve pazarlama safhalarında bilgi ve beceri açısından desteklenmesi için programlar hazırlamak ve uygulanması yolunda Koordinasyon Dairesi ile işbirliği içinde bulunmak,

ı) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Aile Yayınları Şube Müdürlüğü'nün Görevleri:

Madde 25- a) Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın çatısı altında yapılan araştırma, uygulama, değerlendirme, istatistik vs. yayına dönüştürülebilecek bütün çalışmaları basılı, sesli ve görüntülü yayınlar olarak hazırlamak veya hazırlatmak,

b) Resmi ve özel kurumlarla şahıslardan vâki olacak basılı, sesli ve görüntülü yayın tekliflerini inceleyip, yetkili organların görüşünü aldıktan sonra gerçekleştirmek,

c) Sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik faktörler itibariyle aile yapısına etkili olabilecek yayınlar hakkında başta Araştırma Kurulu olmak üzere, kişi ve kuruluşlara görüş bildirmek,

ç) Aileye yönelik yayınları takip etmek, gerektiğinde bunlar hakkında raporlar hazırlamak,

d) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Madde 26- a) Kurumun bastırılmış olduğu yayınlardan Başkanlığın koltuk ambarına dağıtım ihtiyacına göre kısmi olarak malzeme istek talebi ile İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı ambarlarından istek yaparak yayınları teslim almak.

b) Dağıtım çizelgesi hazırlamak (Kamu ve özel kuruluş, Dernek, Vakıf, Üniversite ve Fakülte Kütüphaneleri ile İl Halk Kütüphaneleri gibi)

- c) Hazırlanan çizelgeye uygun olarak dağıtımını gerçekleştirmek.
- d) Dağıtılacak yayınları ambalajlayarak dağıtıma hazır hale getirmek.
- e) Kurumun ilgili daire başkanlıklarından dağıtım listelerini ve adresleri olarak bilgisayara giriş yapılacak duruma getirmek.
- f) Koltuk ambarındaki yayınların korunması ve saklanması temin etmek.
- g) Fuar ve sergi gibi yayına yönelik etkinlikleri takip etmek, katılmak için gerekli hazırlıkları yapmak.
- h) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

BÖLÜM : 4

DANIŞMA BİRİMLERİ

Danışma Birimleri:

- Madde 27-* a) Hukuk Müşaviri
b) Müşavirler

Hukuk Müşavirinin Görevleri:

Madde 28- a) Başkanlık birimlerinden intikal eden her türlü hukuki durumlar hakkında görüş bildirmek,

b) Başkanlık birimlerinin hukuki, adli ve cezaî sonuçlar doğurabilecek işlemleri hakkında görüş bildirmek,

c) Kurumun hak ve menfaatlerine ilişkin anlaşmazlıkları ve muhtemel Kurum zararlarını önleyici hukuki tedbirleri zamanında almak, Kurumun yapacağı her türlü anlaşma ve sözleşmelerin bu esaslara göre yapılmasına yardımcı olmak,

d) Başkanlığın taraf olduğu davalarla ilgili işlemleri yürütmek,

e) İdareyi ilgilendiren idari davalarda Başkanlığı temsil etmek,

f) Başkanlık birimleri tarafından hazırlanan veya Bakanlıklardan ve Başbakanlık'tan gönderilen Kanun, Tüzük ve Yönetmelik tasarılarını hukukî açıdan inceleyerek görüş bildirmek,

g) Doğrudan veya dolaylı aileyi ilgilendiren Kanun Tasarıları ve yönetmelikler hakkında rapor ve görüş hazırlamak,

h) Aile hukukuna ilişkin yurtiçi ve yurtdışındaki gelişmeleri Başkanlık adına takip etmek, bu alandaki çalışma ve faaliyetlerde Aile Araştırma Kurumu Başkanlığını temsil etmek,

i) Kurum adına aile hukukuna yönelik çalışmalar yapmak,

j) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Müşavirlerin Görevleri:

Madde 29- a) Kurumun görev ve amaçları doğrultusunda bilimsel inceleme ve araştırma faaliyetlerinde bulunmak,

b) Kurumun geliştirilmesi ve tanıtımı ile ilgili konularda teklif ve önerilerde bulunmak,

c) Yurt içinde yapılacak toplantı, sempozyum, konferans vb. faaliyetlerde gerekirse Kurum adına katılmak ve Kurumu temsil etmek,

d) Başkanın ihtiyaç duyduğu sahalarda rapor hazırlamak ve makama sunmak,

e) Başkan tarafından verilecek benzeri görevleri yerine getirmek,

BÖLÜM : 5 YARDIMCI BİRİMLER

Yardımcı Birimler:

Madde 30- Başkanlığın Yardımcı Birimleri Şunlardır;

- a) Personel Dairesi Başkanlığı,
- b) İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı,
- c) Savunma Uzmanlığı,

Personel Dairesi Başkanlığı

Eğitim şubesi Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 31- a) Başkanlığın eğitim programlarını hazırlamak, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını düzenlemek,

b) Bakanlığın veya Başkanlığın ilim adamı ve öğrenci yetiştirilmesi amacıyla verdiği burs, kredi, hibe vb. hizmetleri yürütmek,

c) Başkanlığın açacağı her türlü sınav ve yarışma ile benzeri faaliyetleri düzenlemek,

ç) Yurtiçi ve yurtdışı burslarla ilgili işlemleri yapmak,

d) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığının Görevleri:

Madde 32- a) Başkanlık için gerekli araç, gereç ve malzemenin temini ile ilgili hizmetleri yürütmek,

b) İhtiyaç duyulan bina ve arazinin kiralanma, satınalma işlemlerini yürütmek,

c) Başkanlığın mali işlerle ilgili hizmetlerini yürütmek,

d) Temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım onarım ve taşıma hizmetlerini yapmak,

e) Sosyal tesislerin kurulması ve yönetimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,

f) Başkanlık personelinin ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak,

g) Başkan ve Başkan Yardımcılarının direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemlerini takip etmek, Başkanlığın iç ve dış protokol hizmetlerini yürütmek,

- h) Süreli evrakın zamanında işleme konulmasını sağlamak,
- i) Başkanlığı ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeleri düzenlemek, bunlara ait önemli not ve tutanakları tutmak ve yaymak,
- j) Genel evrak, arşiv ve haber merkezinin hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek,
- k) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yapmak.

İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığının Şube Müdürlükleri:

Madde 33- a) İdari İşler Şubesi Müdürlüğü,

b) Bütçe Şubesi Müdürlüğü,

c) Satınalma Şubesi Müdürlüğü,

d) Evrak ve Arşiv Şubesi Müdürlüğü,

olmak üzere dört şubeden meydana gelir.

İdari İşler Şubesi Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 34- a) Kurumun hizmet binasının temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım ve onarım işlemlerini yapmak,

b) Kurum personeline servis imkanı hazırlamak,

c) Sosyal tesislerin (lojman, yemekhane, kamp, lokal, kreş, tüketim kooperatifleri vb) kurulması ve yönetimi ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,

ç) Başkanlık personelinin ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmasını sağlamak,

d) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Bütçe Şubesi Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 35- a) Kurumun yıllık bütçesini ve raporunu hazırlamak,

b) Yıl içerisinde ödeneklerle ilgili revizyonları gerçekleştirmek,

c) Harcamalarda bütçenin genellik ilkesine bağlı kalınmasını sağlamak,

ç) Gider hesaplarını tutmak, avans-kredi işlemlerini yürütmek ve takipçisi olmak,

d) Yıllık Bütçe ve Gider Kanunlarına uygun bir şekilde harcama politikasının akışını sağlamak,

e) Tahakkuk işlemlerini yürütmek,

f) Başkanlıkça verilecek mali işlemler ile ilgili diğer görevleri yapmak.

Satınalma Şubesi Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 36- a) Kurum için gerekli araç, gereç ve malzemenin teminini sağlamak,

b) İhtiyaç duyulan bina ve arazinin satın alınmasını ya da kiralanması işlemlerini yürütmek,

c) Satın alınan araç, gereç ve malzemenin muhafazasını ve ihtiyaç bildiren birimlere dağıtımını yapmak,

ç) Kurumun yıllık ihtiyaçlarının planlamasını yapmak,

d) Kurumun demirbaş ve malzemelerinin ayniyat ve tesellüm işlemlerini yürütmek,

e) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Evrak ve Arşiv Şubesi Müdürlüğünün Görevleri:

Madde 37- a) Genel evrak, arşiv ve haber merkezinin hizmet ve faaliyetlerini düzenlemek,

b) Süreli evrakın zamanında işleme konulmasını sağlamak,

c) Başkan ve Başkan Yardımcılarının direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemlerini takip etmek,

ç) Başkanlığın iç ve dış protokol hizmetlerini yürütmek,

d) Başkanlığı ilgilendiren toplantı, brifing ve görüşmeleri düzenlemek, bunlara ait önemli not ve tutanakları tutmak ve yaymak,

e) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Savunma Uzmanlığının Görevleri:

Madde 38- a) Savunma Uzmanlığı Özel Kanununda ve diğer Kanunlarda gösterilen görevleri yerine getirir:

b) Başkanlık personelinin korunması, binaya giriş ve çıkışların denetim ve kontrolü işlemlerini yürütmek,

c) Yangın, hırsızlık, sabotaj, soygun ve yağma, zorla işten alıkoyma gibi Başkanlığın maruz kalacağı eylemlere karşı tedbir almak,

d) Hayati öneme haiz cihaz, malzeme ve stokları korumak,

e) Hertürlü silahsız koruyucu ve kurtarıcı tedbirleri, acil yardım ve kurtarma faaliyetlerini planlamak ve yürürlüğe koymak,

f) Başkanlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Daire Tabibliğinin Görevleri:

Madde 39- a) Kurum personeli ve bakmakla yükümlü olduğu yakınlarının ayakta muayene ve tedavilerini yapmak,

b) Gerekli olanların ilgili sağlık kurum ve kuruluşlarına sevkini yapmak,

c) Başkanlıkça verilecek sağlık konusundaki diğer görevleri yapmak,

Yürürlük:

Madde 40- Bu yönerge yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 41- Bu yönergeyi Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın bağlı olduğu Devlet Bakanı yürütür.

PERSONEL YAPISI

Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı 29. 12. 1989 tarih ve 20387 sayılı Resmi Gateze'de yayımlanan 396 sayılı Kanun Hükümünde Kararname ile hukuki hüviyet kazanmış bulunmaktadır.

Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin amacı, Türk ailesinin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahının artırılması için gerekli araştırmaları yapmak ve projeler geliştirerek bunların uygulamaya konulmasını sağlamak, Beş Yıllık Kalkınma Planları ve Hükümet Programları doğrultusunda aile ile ilgili politikaların oluşmasına yardımcı olmak üzere, ülkemizde teşekkül etmiş olan Kamu Kuruluğu olup, teşkilat ve görevlerine ait esasları düzenlemektedir.

Kurumumuzun en üst amiri Kurum Başkanı olup Başbakan'a karşı sorumludur. Başkan'a bağlı olarak iki başkan yardımcısı görev yapmaktadır. Ayrıca Hukuk Müşaviri ve Müşavirler Başkan'a bağlı olarak faaliyetlerini yürütürler. Aile Araştırma Kurumu Teşkilat yapısı içinde yer olan bir diğer önemli organ da "Aile Araştırma Kurulu"dur.

Kurum Başkan ve yardımcıları ile birlikte 11 üyeden oluşan kurul'da Üniversite ve Kamu İdareleri Üst Düzey Temsilcileri yer almaktadır. Aileye ilişkin temel sorunları öngörmek, ulusal bir politika geliştirmek yanında araştırma ve uygulama imkan ve otamları yaratılmasında katkıda bulunmak üzere görev yapan kurul, Kurumun hizmet politika ve programlarının evrensel değerler ile toplumsal realitelimize ve ülke ihtiyaçlarına karşılık olabilmesi hususunda, Kuruma görüş ve destek oluşturmaktadır.

Kurumun görevleri arasında yer alan araştırma projelerinin öncelikleri ile uygulanacak projeler de sözkonusu Kurul'da karara bağlanmaktadır. Kurul, Kurum Başkanı başkanlığında ayda bir kez toplanarak gündemindeki konuları görüşerek karara bağlamaktadır.

Aile Araştırma Kurumu olarak teşkilat şemamızda 2. Başkan Yardımcılığı teşekkül etmiş olup, Ana Hizmet Birimleri ile Yardımcı Hizmet Birimlerinden oluşmaktadır. Bu birimler Araştırma, Koordinasyon, Aile Eğitimi, Personel ve İdari Mali İşler Daire Başkanlıklarıdır. Hukuk Müşaviri ve Müşavirlerimiz Kurumumuzun danışma birimi görevlerini ifa ederler.

Başkan ve Başkan Yardımcıları müşterek kararla atanır. Diğer kadrolara Başkan onayı ile atama yapılır. Kurum personeli hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uygulanır. Kurumda Başkan, Başkan Yardımcısı, Daire Başkanı, Hukuk Müşaviri, Uzman ve Uzman Yardımcıları ile şube Müdürleri kadroları karşılık gösterilmek kaydıyla sözleşmeli personel olarak çalıştırılmaktadır. Kanun Hükümünde Kararname'de belirtildiği üzere Kurumumuzun 191 adet toplam serbest personel

3
kadrosu mevcut olup, 93 adedi sözleşmeli 8 adedi kadrolu personelden oluşmaktadır.

Uzman Yardımcıları özel Araştırma ve Yeterlik Sınavı ile atanmış olup, bir yıllık adaylık süresi sonunda asil memuriyete atamaları yapılmıştır. Üç yıllık Uzman Yardımcılığı süreci sonunda başarılı olanların Uzman kadrolara atamaları gerçekleştirilecektir. Kurumumuz personelinin kadrolarının Tenkis-Tahsisleri, İptal-İhdasları mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

Personelin özlük ve sosyal hakları ile tahakkuk çalışmaları mevzuata uygun itina ile yürütülmektedir.

Kurumumuza Yarışma ve Yeterlik Sınavı ile açıktan atanan Uzman Yardımcılarının yetiştirilmesi amacıyla 1. 11. 1990 tarihinde başlayıp 31. 1. 1991 tarihinde sona eren 226 saatlik bir program uygulaması Eğitim Şubesi Müdürlüğü'nce gerçekleştirilmiştir. Yine 3. 6. 1991 - 31. 12. 1991 tarihleri arasında haftada 10-15 saat olmak üzere yine Uzman Yardımcılarına Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) tarafından yoğun bir yabancı dil (İngilizce, Almanca, Fransızca) programı devam etmektedir. Yine Kurumumuz tarafından Aileye yönelik konularda Yüksek Lisans ve Doktora yapanlara verilmekte olan karşılıksız burs konularının takibi ilgili müdürlükçe yapılmaktadır. Bu çerçevede ilk uygulamasına Kasım 1990 tarihinde başlanarak hâlâ devam eden 35'i Yüksek Lisans ve 10'u Doktora olmak üzere toplam 45 kişiye burs verilmektedir. Doktora yapanlardan bir işte çalışanlara ayda 300.000.- TL. burs ile yılda 400.000.- TL. kitap desteği ödenmektedir. Yüksek lisans yapanlardan çalışmayanlara ayda 200.000.- TL. burs ve yılda 300.000.- TL. kitap desteği; çalışanlara ise ayda 100.000.- TL. burs ile yılda 300.000.- TL. kitap desteği verilmektedir. Bugüne kadar ödenen toplam 79.300.000.- TL.'dir.

Ayrıca Kurumumuz personelinin Hizmetiçi Eğitimi için T.O.D.A.İ.E.'yle yapılan protokol gereği 21. 10. 1991-22.11. 1991 tarihleri arasında toplam 60 saatlik Bilgisayar kursu düzenlenmiştir.

Diğer taraftan H.Ü. Fen Fakültesi ile varılan mutabakat neticesinde 6-31 (cak 1992 tarihleri arasında Uzman Yardımcılarına Bilgisayar destekli İstatistik Kursu verilmesi planlanmıştır.

Kurumumuzun 100 ve 200 Harcama Kalemleri Başkanlığımız Personel Dairesi Tahakkuk Şube Müdürlüğü'nce yürütülmektedir. Personelimizin maaş, işgüçlüğü teminindeki güçlük zammı, ikramiye, vergi iadesi gibi ödemeler emeklilik kesenekleri, icra, tasarruf, konut edindirme yardımı gibi kesintilerin takibi yapılmaktadır.

Ayrıca; Kurumumuz personelinin tedavi giderlerinden hastane, eczane, diş, gözlük gibi giderlerin tahakkuku yapılmaktadır.

Kurumumuz personelinin yurtiçi sürekli ve geçici, Yurtdışı geçici görev yoluklarının tahakkuku ile 396 Sayılı K.H.K. ile kurulan İhtisas Komisyon Kurul Üyelerince aylık olarak yapılan toplantılara it Huzur ve Huzur Ücretlerinin tahakkuku yapılmaktadır.

Kurumumuzda Dünyada ve Türkiye'de yapılan Aile Araştırmalarına dayalı politikaları geliştirecek ve topluma mal edecek sosyal bilim dallarında eğitim görmüş elemanların istihdamına öncelik tanınmıştır. Kurum amaçlarıyla paralel çalışan şahıs ve kuruluşlarla işbirliğine gidilmiş belirlenen alanlarda temel konular- da uyum sağlayacak personel alınmasına  zen gösterilmiştir.

Kurum Ana Hizmet ve Yardımcı Hizmet Birimleri olmak üzere yapılanmıştır. Araştırma, Aile Eğitimi ve Koordinasyon Dairesi Başkanlıkları, Ana Hizmet Birimleri- ni Personel ile İdari ve Mali İşler Daire Başkanlıklarında Yardımcı Hizmet Birimlerini teşkil etmektedir.

BAŞBAKANLIK AİLE ARAŞTIRMA KURUMU BAŞKANLIĞI UZMAN YARDIMCILARINA UYGULANAN EĞİTİM PROGRAMI

Uzman yardımcılarını eğitim-öğretim programı, uzman araştırmacı niteliğinin kazandırılabilmesi için temel ve ortak bilgilerin verilmesi ve devlet memurları için gerekli oryantasyon bilgilerinin kazandırılması amacıyla yürütülmektedir.

Ülkemizde sosyal alanda ilk araştırma kurumu olması nedeniyle AAK uzman yardımcılarının sadece aile olgusunun çeşitli boyutlarında uzmanlaşması değil aynı zamanda bilimsel zihniyet ve tutuma sahip araştırmacı niteliğini de kazanması gerekmektedir. Ülkemizde özellikle sosyal bilimler alanında araştırma geleneğinin kurulmamış olması, bir başka ifade ile araştırmacının soyut anlamda kurumlaşmamış olması, uzman yardımcılarının araştırmacı niteliğinin önemini ortaya çıkarmaktadır. Şüphesiz ki vasıf, sadece bilgi edinimi ile değil bu bilgilerin tecrübe olarak yaşanması ve zenginleştirilmesi ile gerçek anlamını kazanır. Ancak bilgi temeli işin ilk adamıdır.

Eğitim programı 1990 yılında 3 ay süreli yapıldıktan sonra, bu temel programın üzerine konunun niteliğine göre süren yoğun programlar gerçekleştirilmiştir. Sözgelimi içerik çözümlemesi, bilgisayar, yabancı dil programlarını örnek olarak verebiliriz.

1. TEMEL EĞİTİM PROGRAMLARI (1 Kasım 1990 - 31 Ocak 1991)

Söz konusu tarihler arasındaki ilk eğitim programı düzenlenirken (i) araştırmacı niteliğinin kazandırılması, (ii) AAK ile ilgili kuruluşlar hakkında bilgilendirme ve (iii) Aday devlet memuru olarak oryantasyon eğitimi olmak üzere üç ana hedef belirlenmiştir. Ayrıca programın amacını programda yer alan konuların kapsamalarını ve programa katılan uzman yardımcılarını ilgilendiren hukuki normları ihtiva eden bir dosya hazırlanmış ve dağıtılmıştır.

(i) ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ ve AİLE OLGUSUNA İLİŞKİN TEMEL EĞİTİM

Programda, bilimsel zihniyetin araştırma metodolojisinin temellerinin atılması için konunun uzmanları tarafından verilen dersler ve konferanslar aşağıda belirtilmiştir.

a) DERSLER

S. No	Dersin Konusu	Saat	Ders Veren Ünvanı, Adı, Soyadı
1	Bilimin Temellerine Giriş	21	Prof. Dr. Ahmet İNAM
2	Sosyal Bilimlerde Araştırma	33	Prof. Dr. Birsen GÖKÇE
3	Tez, Rapor Hazırlama Teknikleri	12	Doç. DR. Beylü DİKEÇLİĞİL
4	Kişilerarası İletişim ve Aile	20	Doç. Dr. Oya ERSEVER
5	Türk Aile Hukuku	15	Prof. Dr. Mehmet ÜNAL
6	Ailenin Sosyal Güvenliği Açısından Türk Sosyal Güvenlik Hukuku	12	Yrd. Doç. Dr. Kadir ARICI

b) KONFERANS- DERSLER

S. No	Dersin Konusu	Saat	Ders Veren
			Ünvanı, Adı, Soyadı
1	Aile Sosyolojisinde Araştırmalar	16	Doç. Dr. Ümit Meriç YAZAN
2	Türkçe'de Üslup ve İfade Özellikleri	13	Doç. Dr. Mustafa İSEN
3	İletişim ve Aile	3	Doç. Dr. Nabi AVCI
4	Aile Hukuku Hakkında Genel Bilgiler	3	Ahmet TABANOĞLU

(iii)AAK ile ilgili kuruluşlarla temasa geçilerek kuruluş temsilcileri tarafından verilen konferanslar aşağıda belirtilmiştir.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	3	Devlet Personel Başkanlığı
D.P.T. Tanıtımı	3	Mahmut ÖZTÜRK, Beşir ATALAY
SHÇEK'in Tanıtımı	3	Cahit GÜLTEKİN
BM. UNİCEF, UNESCO'nun Tanıtı	3	Dışişleri Bakanlığı
N.E.E.'nin Tanıtımı	3	Prof. Dr. Ergül TUNÇBİLEK
DİE'nin Tanıtımı	3	D.İ.E.
TODAİE'nin Tanıtımı	3	TODAİE
A.A.K. Başkanlığı Tanıtımı	3	Dr. Necmettin TURİNAY
"	3	M. Çetin BAYDAR
"	3	Doç. Dr. Mustafa İSEN
"	3	Muhsin DEMİREL

(iii) Uzman yardımcılarının kamu kesimindeki görevlerinde başarılı olabilmeleri için gerekli temel bilgiler oryantasyon eğitimi kapsamında verilmiştir

ORYANTASYON DERSLERİ

S. No	Dersin Konusu	Saat	Ders Veren
			Ünvanı, Adı, Soyadı
1	Devlet Teşkilat Yapısı	2	Dev.Pers.Dai.Bşk.lığı
2	657 sayılı Devlet Memurları Kanunu	3	" " " "
3	Resmi Yazışma Standartları	2	Ceyhun PARILDAR
4	Büro Yönetimi ve Etkili Çalışma	6	Yrd.Doç.Dr.Mehmet ALTINGÖZ
5	Dosyalama Teknikleri	2	" " "
6	Haberleşme Teknikleri ve Etkili telefon Konuşma Yöntemleri	2	Kadir BAYRAKTAR

II.KİNCİ DÖNEM EĞİTİM PROGRAMI

Yukarıda amaç ve kapsamı verilen eğitim programı yoğun bir şekilde tamamlandıktan sonra uzman yardımcılarına gerekli olan eğitim programları,konunun niteliğine göre paket program halinde verilmiştir.

a)İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİ DERSİ

Sosyal bilimlerde önemli bir veri analizi tekniği olan içerik çözümü (Muhteva Analizi) konusu ,konunun uzmanları tarafından önce temel ve teorik bilgiler,daha sonra uygulamaya yönelik çalışmalar olmak üzere iki ana bölüm halinde verilmiştir.

DERSİN ADI SÜRESİ DERSİ VEREN

İçerik Çözümü(Teorik) 12 Prof.Dr.Oya TOKGÖZ

İçerik Çözümü (Pratik) 20 Prof.Dr.Aysel AZİZ

b) YABANCI DİL EĞİTİMİ

Uzman yardımcılarının AÜ Türkçe Öğretim Merkezi'nde (TÖMER) İngilizce, Fransızca ve Almanca eğitimine iştirak etmeleri sağlanmıştır. Mayıs 1991'de başlatılan yabancı dil eğitimi, Aralık 1991'de tamamlanmış ve bu süre boyunca haftada 10-15 saat yabancı dil eğitimi gerçekleştirilmiştir.

c) BİLGİSAYAR EĞİTİMİ

S. No	Dersin Konusu	Saat	Ders Veren Ünvanı, Adı, Soyadı
1	Bilgisayar Kullanımı	60	TODALE
2	Bilgisayar Destekli İstatistik		H.Ü. Fen Fak.

Aralık 1991'e kadar gerçekleştirilen bu programlar, amaçlara ulaşmada yeter şart değildir ama önemli ve gerekli bir adım atılmıştır. Bilimsel zihniyet, tutum ve davranışların tümünü kapsayan bilimsel araştırma metodolojisi, Ne'yi yapacağını söylemenin ötesinde Ne'yi NASIL yapacağını bilmesi ve uygulanmasıdır. Hemen herkesin NE yapılması gerektiğini söylediği ama NASIL yapacağını pek az insan tarafından bilindiği ülkemizde araştırma ve araştırmacının önemi tartışılmaz. Uzman yardımcılarımızın uzman araştırmacı olabilmesi için 1991 yılında yeni eğitim programları gereklidir.

1992 yılında ilk elde gerçekleştirilecek eğitimin konusu, sosyal araştırmalarda istatistiktir. Bilgisayar destekli olarak H.Ü. Fen Fakültesi İstatistik Bölümü öğretim üyeleri tarafından verilecek bu program Ocak 1992 gerçekleşecektir. Aile konusunda araştırma yapmak ve yaptırmak amacının gerçekleşebilmesi nitelikli araştırmacılarla mümkün olacağından eğitim konusu ayrı bir önem taşımaktadır.

UZMAN YARDIMCILARI

İKTİSATÇILAR

Adı Soyadı	Mez. Ol. Okul
1- Metin TOPRAK	I.Ü. İktisat Fak.
2- İbrahim BİÇİCİ	H.Ü. İkt. ve İdari Bil. Fak.
3- Yavuz MORAN	A.Ü. Siyasal Bil. Fak.
4- Cafer GÜLŞEN	G.Ü. İkt. ve İdari Bil. Fak.
5- Mahmut EVKURAN	" " "

SOSYOLOGLAR

1- Tacettin GÜNEŞ	O.D.T.Ü. Fen Ed. Fak.
2- Ertan ÖZENSEL	S.Ü. Fen Ed. Fak.
3- Ömer ÇAHA	O.D.T.Ü. Fen ve Ed. Fak.
4- Fatma ÖZDOĞAN	" " "
5- Lütfi ALTINSU	" " "
6- Celal SEMİZ	S.Ü. Fen Ed. Fak.
7- Ercan ŞEN	H.Ü. Ed. Fak.
8- Semra YURTKURAN	" "
9- M. Nuri NURUAN	I.Ü. Ed. Fak.

KAMU YÖNETİMCİLERİ

1- Murat YILMAZ	A.Ü. Siyasal Bil. Fak.
2- Ferruh SOLAK	I.Ü. " "
3- İsmail YELPAZE	I.Ü. " "
4- Erdoğan ÖZDEMİR	G.Ü. İkt. ve İdari Bil. Fak.
5- Tuncay ÖNDER	A.Ü. Siyasal Bil. Fak.
6- Abdullah KÜTÜK	" " "
7- Temindar AYTEKİN	I.Ü. " "
8- Nadir ALPARSLAN	I.Ü. " "
9- Nevzat YAVUZ	A.Ü. " "
10- Cevdet YAŞAROĞLU	O.D.T.Ü. İkt. ve İdari Bil. Fak.
11- Selim COŞKUN	" " "
12- Ferhan YOLRULMAZ	" " "
13- Mehmet KAPLAN	A.Ü. Siyasal Bil. Fak.
14- Ali ÇİFTÇİ	" " "

PSİKOLOGLAR

1- İdris DENİZ	O.D.T.Ü. Fen Ed. Fak.
2- Necati MERTOĞLU	" "
3- Ayten EREN	H.Ü. " "
4- Neslihan ULUŞAN	" " "
5- Rahime BEDER	" " "

HUKUKÇULAR

1- Ahmet ÇEKİÇ	A.Ü. Hukuk Fak.
2- Nihat GÜL	" "

BASIN YAYINCILAR

1- A. Rasim KALAYCI	A.Ü. Bas. Yay. Yük. Ok.
2- Sadık GÜNEŞ	G.Ü. " "

EĞİTİMCİLER

1- Gürol VURAL	I.Ü. Ed. Fak.

ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE END. İLİŞK.

1- Nesrin AVŞAR	A.Ü. Siyasal Bil. Fak.

ARAŞTIRMA

1. GENEL GİRİŞ

1.1. Aile Olgusu Çerçevesinde Araştırma ve Politika İlişkileri

İnsan ve toplum arasındaki ilişki karşılıklı bağımlılığı gerektirir. Birbirine muhtaç bu iki unsur; yani insan ve toplum arasındaki köprü ise ailedir.

Ancak toplum, insanın yakın çevresindeki tanıdıklarından, tanımadığı uzak çevresindekilere kadar sosyal ilişkiler ağı olarak insanı aşan, karmaşık bir bütündür. İnsan bu bütünün küçük bir unsuru ise, onun diğer unsurlarla, parçalarla ve bütünlü ilişkisini kuran ve sağlayan en önemli kurum, ailedir. Aile bu nedenle toplum hayatının vazgeçilmez önemli kurumlarından biridir. Sosyolojide ailenin yanısıra eğitim, din, askerlik, ekonomi ve siyaset de toplum hayatının temel kurumları içinde mütalâa edilir.

Ancak burada önemli bir noktaya işaret etmek istiyoruz. Başta aile olmak üzere eğitim, din, askerlik, ekonomi ve siyaset gibi kurumlar, "insanı insan yapan öz'e aykırı işletildiğinde faydadan çok zarar getirmişlerdir. İnsanlık tarihinde görülen makro anlamda savaşlar, zulümler, istismarlar ve yanlış yönlendirmeler, bu kurumların sağlıklı işleyişi yüzündendir. Mikro düzeyde, "insanın insana ettiği" anlamında da aynı yanlışlar sözkonusudur.

İnsan ve toplum arasında dengeli, demokratik ilişkiler ancak sağlıklı aile ortamında mümkündür. Bu yüzden tarih boyunca toplumlar aile olgusuna büyük önem vermişlerdir.

1.1.1. Ailenin Önemi ve Araştırma

Batı toplumlarında aileye verilen önem sadece lafta kalmış değildir. 19. yüzyılda sanayi devrimi ile başlayan köklü değişimlerle Batı toplumlarının büyük sarsıntılar geçirdiğini biliyoruz. Ne var ki sosyal bilimlerde araştırmaların başlamasıyla batı toplumları kendi hastalıklarının teşhis ve tedavisini başarmışlardır.

Batı toplumlarında özellikle İngiltere'de yeniden yapılanma (Reconstruction) sürecinde, sosyal konulardaki araştırmaların rolü çok önemli olmuştur.

19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da La Play'ın aile bütçeleri ve tüketimi konusundaki araştırmaları da büyük önem taşır.

Şüphesiz bu çalışmalarla, Batı toplumları bütün problemlerini çözmüştür, demek istemiyoruz. Böyle bir ifade hayatın dinamik gerçeğine aykırıdır. İkinci dünya savaşından sonra hızlanan aşırı bireysel hürriyet akımı bugün batı toplumlarında birçok sosyal problemin temelini teşkil etmektedir. Yabancılaşma sosyal bilimlerde, felsefe ve sanatta en çok işlenen tema rekorunu muhafaza ediyor.

Kişinin toplumdan, yani diğer insanlardan ve kendinden uzaklaşması, yoğun bir yalnızlık duygusu ifade etmektedir. Yabancılaşma, insan ve toplumun, aralarında geçit olmayan iki kıyı halini almasıdır. Oysa bu iki kıyayı birbirine bağlayan köprü ailedir.

Ancak problemlerine sahip çıkarak sürekli kendini yenileme özelliğini muhafaza eden Batı toplumlarının, bu özelliğini yaşattığını görmekteyiz. Nitekim köprünün onarılma çalışmaları giderek hızlanmıştır.

1.1.2. Sosyal Araştırmalar ve Politika İlişkisi

Gelişmiş ülkelerde sosyal konulardaki araştırmaların önemine işaret etmiştik. Araştırmalar, belirli bir konuda spekülasyonun ötesinde, durumun geliştirilmesi veya problemin çözülmesini sağlayarak bilgi birikimini sağlayan çalışmalardır.

Araştırma, doğru tedbirlerin alınmasına yardımcı olacak bilgileri sağlar. Ülke sorunlarına kalıcı çözüm getirme iddiasında olan politikalar ve politikacılar ancak doğru ve gerçekçi bilgi birikimine dayanmak zorundadır. Doğru ve gerçekçi bilgi birikimi ise araştırmalar ile sağlanır.

Araştırma ve Politika arasında sağlıklı bir ilişki kurulamamış olduğundan birçok sosyal problem çözülemez hale gelmektedir. Bu konuda "Avrupa'da Çalışan Türk İşçi Aileleri" dikkate şayan bir örnektir. Bağlı bulunduğu il merkezini bile görmeden, Batı Avrupa şehirlerindeki hayata bırakılan insanlarımızın problemleri bugün çözülemez duruma gelmiştir. Öyle ki problemin çözüm yolları değil, problemin önemi konuşulmaktadır. Bugün Batı ülkelerinde yabancıların üçüncü kuşak problemi, Türkiye'de sosyal araştırmalara destek vermeyen politikaların gözünü yummak zorunda kaldığı, başedemediği bir problemdir. Benzeri örnekleri çoğaltmak mümkündür.

1.1.3. Aile Araştırma Kurumu ve Aile Modeli

Aile Araştırma Kurumu, aile modeli kavramı ile "ilişkiler ağı"nı ifade etmektedir. 1990 Aralık ayında toplanan I. Aile Şûrası kararlarında olduğu gibi Türk Aile Modeli, sevgi ve saygıya dayanan, yaratıcı kişiliğin gelişmesine imkân veren, hak ve görev dengesini kurabilmiş, ben-merkezci olmadığı gibi bağımlı kitle insanı da olmayan, ben ve biz kavramlarını uzlaştırabilen kişiler yetiştiren bir model olmalıdır. Böyle bir aile modeli, fert ve toplum arasındaki sağlam bir köprüyü ifade eder.

Yine I. Aile Şûrası'nda ifade edildiği gibi, Aile Araştırma Kurumu'nun kuruluşuyla sosyal tarihimiz açısından toplumumuzun geçmişine ve bugününe ışık tutacak ciddi disiplinlerarası bilimsel çalışmalar yapma imkânı ortaya çıkmış bulunmaktadır. Delillerle ve rakamlarla desteklenen tarihi ve sosyal gerçekleri ortaya çıkartacak araştırmalara her zamankinden daha çok, öncelikle günümüzün karmaşık toplumsal yapısında ihtiyaç duyulmaktadır. Bilimsel çalışmaların sonucunda bir çok yanlış genellemelerin de düzeltilebileceği gerçeği gittikçe ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle, bugün neyin nasıl araştırılacağı bir kez daha gözden geçirilmek durumundadır. Çünkü aile başlıbaşına sosyal ve insanî bir değerdir. Bir aileye mensup olmakta doğan, çocuklukta yaşanarak kazanılan bir onur duygusu, aile fertlerine kişilik kazandıran amillerin başında gelir. Böylece ailede ve toplumda "bencillik"ten "ben"likten, sosyalleşmeye doğru yola çıkmış olur.

Nitekim sosyal değişmelerin olumlu ya da olumsuz etkilerinin en açık şekilde görüldüğü birim olan ailede doğal ile kültür hep birbirleriyle içiçe, sıkı sıkıya bir bağ içinde yaşıyor. Gerçekliğe bakılan ilk pencere olan aile, bu özelliğini bütün bir ömür boyunca sürdürmektedir. Bir ara değişken olarak iki uçlu bir yapıya sahip olan aile birimi, bilimsel bir alan olarak bu açıdan ele alındığında son derece önemli bir mahiyet arz etmektedir. Aile hem değişmelere karşı koyan hem de değişmelere uyum gösteren çifte gücü olan bir kurumdur.

Özetle, problem çözelemeye hale gelmeden yapılan araştırmalar, kanun yapıcı, koyucu ve yürütücülere rahat çalışmayı sağlayacaktır.

Nitekim, Türkiye'de 19. yüzyılın sonlarında gündeme yerleşmeye başlayan sosyal bilimlerin gelişimi, Batı ülkelerine nazaran daha yavaş olmuştur. Bu yıllarda spekülatif-felsefi yönelimler en çok 1940'larda ve 1960'larda bilimsel, ampirik ve araştırmacı bir kimliğe bürünmeye başladı. 1965-85 yılları hem Türk toplumu için, hem de sosyal bilimlerin gelişimi açısından kritik bir dönem olmuştur. Çünkü değişme sürecini yönlendirecek ve kontrol edecek daha güvenilir bilgi, hem yeni oluşan elit, hem de bunlarla etkileşen dış değişme çevreleri için önem kazandı. Bunun ilk tezahürü, Devlet Planlama Teşkilatı'nın kurulmasıydı. Devlet organlarında ve özel sektörün bazı kurumlarında ortaya çıkan bilimsel yeni teknik ve metodları kullanabilen yetişmiş insan gücü talebi karşılanamayınca bu tür uzmanları yetiştirecek kurumlara ihtiyaç da aynı anda belirdi.

60'lı yıllarda bu amaçla bir takım düzenlemeleri; Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Hacettepe Nüfus Etüdüleri Enstitüsü, Test ve Araştırma Bürosu gibi kurumların kurulmasını, DİE'nin yeniden organizasyonu gibi atılımların gerçekleştirilmesini görüyoruz.

Günümüzde, toplumsal ve teknolojik çevre çok karmaşık hale gelmiş, ekonomik ve sosyo-kültürel sorunlar artmıştır. Bu sorunların çokluğu bilimsel araştırmayı; elde edilen tespitlerin ışığında da sorunların çözümünü ve faaliyetlerin planlanmasını gerektirmektedir.

Bu gerçeklikten hareketle, 1990 yılı başlarında kurulan Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, aile olgusuna yönelik çeşitli bilimsel araştırma projelerini başlatmış bulunmakla çok önemli bir sosyal alana bilimsel bakışı getirme uğraşındadır. Aileyle ilişkin sosyal gerçeklerin tespiti, toplum katında ve yönetici icracı konumunda bulunanlara kaynak teşkil edecek teklif ve tedbirlerin geliştirilmesine gayret göstermekte. Aile Araştırma Kurumu'nun birikimine getireceği katkıların da önemli bir mahiyet arzedeceği aşikardır.

Bu anlamda AAK, Türkiye'de sosyal konular alanında aile bazında da olsa ilk araştırma kurumu olarak önem taşımaktadır. Kurum ile araştırma imkanları bakımından tıkanmış bulunan üniversitelere yeni bir nefes gelmiştir.

Aile Araştırma Kurumu iki temel noktada büyük önem taşımaktadır: Birincisi, ülkemizde araştırma ve politika ilişkisinin başlaması ve sağlıklı bir biçimde kurulmasıdır. İkincisi ise Kurumun sosyal bilimlerle ilk araştırma Kurumu olmasıdır.

Bu itibarla sonuç olarak şunlar söylenebilir: Aile Araştırma Kurumu toplumu-
muz için hayati önemi haiz bir fonksiyonu yükleneyecektir. Gelişmiş toplumların bu
kabil çalışmaları neredeyse yüzelli yılını doldurmak üzeredir. Zaten geç kalın-
mıştır. Aile Araştırma Kurumu Başkanlığının kurulması, devlet organizasyonunun
eksik kalmış çok hayati bir birimine, geç de olsa kavuşmasını sağlamıştır.

1.2. ARAŞTIRMA DAİRESİNİN GÖREV ve FONKSİYONLARI

Süregelen açıklamalarımızla AAK amaç ve fonksiyonlarını da sergilemeye çalıştık. Bu bağlamda Araştırma Dairesinin sorumluluklarını ele alabiliriz. Araştırma Dairesi, AAK'nın kurulması hakkındaki KHK'de belirtilen görevleri, katagorize ederek faaliyetlerini dört ana başlık altında toplamıştır.

1.2.1. Başta üniversitelerdeki araştırmacılar olmak üzere çeşitli kişi ve araştırma kurumlarına araştırmalar ve incelemeler yaptırmak.

1.2.2. AAK uzman ve uzman yardımcılarıyla araştırma ve incelemeler yapmak.

Uzman araştırmacıların yetişmesine yardımcı olmak.

1.2.3. AAK'nın diğer Daireleriyle işbirliği içinde olarak, ortak çalışmalarda Araştırma Dairesini ilgilendiren faaliyetlerde bulunmak.

1.2.4. AAKB'nin verdiği diğer görevleri yürütmek.

İlk iki başlıkta belirtilen araştırma ve incelemeler ile; bilimsel bilgi birikimini hedefleyen mevcut birikime katkı amacını güden mevcut bilgi birikimini çeşitli hipotezlerle test eden araştırmaları ifade eden temel araştırmalar ve doğrudan bilgi birikimini ve hipotez testiyle bilginin testini hedef almayan, ancak problem çözmeye yönelik araştırmaları ifade eden uygulamalı araştırmalar kastedilmektedir.

1.3. ARAŞTIRMA DAİRESİ ARAŞTIRMA FAALİYETLERİ

Buna göre Araştırma Dairesi Mart 1991 başlarında araştırma ve inceleme çalışmalarıyla ilgili olarak, başta üniversitelerdeki bilim adamları olmak üzere, yine sosyal bilim araştırmalarına yönelik kurulmuş; dernek, vakıf ve diğer kurum ve kuruluşlara bin (1000)' in üzerinde aşağıda içeriklerini açıklayacağımız Araştırma Projesi Teklifi ve İlişki Geliştirme Formlarını göndermiştir. Bu açılmanın sonucunda kurumumuza gelen proje tekliflerini, susuzluğun serin bir pınar arayışı olarak sembolize edebiliriz.

2. Tamamlanmış Faaliyetler

2.1. Aile Yazıları

Latin alfabesinin kabulünden günümüze kadar çeşitli sosyal bilim mensuplarının aile olgusu çerçevesinde yayınladıkları makalelerin derlenmesi suretiyle oluşturulan Aile Yazıları serisi, bu konudaki bilgi birikimine katkı sağlamak amacıyla tasarlanmıştır.

Teorik ve metodolojik yaklaşımlarının şahsi ya da ideolojik zorlamalarla boğulmasını istemeyen sosyal bilimciler için böyle bir ortamın oluşturulmasına yönelik ve şimdilik yedi cilde ulaşan bu derlemeler, aynı zamanda mevcut bilgi birikiminin büyük bir kısmını sosyal bilimcilere sergilemeyi amaçlamaktadır.

Bu derleme hazırlanırken birbirini tamamlayan iki hareket noktası esas alınmıştır. Birincisi, konusundaki mevcut birikimin mümkün olduğu kadar toparlanmasıdır. İkincisi ise; farklı sosyal bilim dallarına ve farklı yaklaşımlara da yer verilmiştir.

Şu anda yedi ciltten oluşan ve dört cildi yayımlanmış olan Aile Yazılarının başlıkları şunlardır:

AİLE YAZILARI 1. Temel Kavramlar, Yapı ve Tarihi Süreç

AİLE YAZILARI 2. Kültürel Değerler ve Sosyal Değişme

AİLE YAZILARI 3. Birey, Kişilik ve Toplum

AİLE YAZILARI 4. Evlilik Kurumu ve İlişkileri

AİLE YAZILARI 5. Aile ve Kadın

AİLE YAZILARI 6. Nüfus ve Aile Planlaması

AİLE YAZILARI 7. Aile Hayatını Kuşatan İç ve Dış Mekânlar

Nüfus ve Aile Planlaması başlıklı 6. cilt 1991 yılında çıkarılacaktır.

Nitekim Kurumumuza gelen porje tekliflerini, susuzluğun serin bir pınar arayışı olarak sembolize edebiliriz.

2.2. Türkiye Aile Bibliyografyası (Kitaplar ve makaleler)

Çağımızda bilgi ve enformasyondaki çeşitlilik; sanat, din, felsefe, dil, bilim, teknoloji gibi bilgi türlerine ilişkin kaynaklar giderek genişlemekte ve derinleşmektedir. Bu nedenle bilgi ve enformasyonun sistematik şekilde depolanması ve erişilmesinin kolaylaştırılması gerekmektedir.

Ülkemizde, bilgi birikiminin yeterince sistematize edilmesi ve bilgi alışverişinde organize akışın kurulamaması sonucu her konudaki bilgi birikimi rahatça kullanılabilir bir hale dönüşmemektedir. Dolayısıyla, bilgi birikimini ve enformasyonunu kullanılabilir olması için aile olgusu odak noktası olmak üzere, ilgili konularda çeşitli kaynakları kapsayan bilgi bankasının oluşturulması Kurumun hedefleri arasında yer almaktadır. Sadece AAK bünyesinde yapılacak çalışmalara değil

ülkemizde aile olgusuyla doğrudan ya da dolaylı olmak üzere çeşitli konularda araştırma yapmak isteyen araştırmacılara da kaynak tarama çalışmalarıyla hizmet verilecektir.

Kitapları ve makaleleri kapsayan Türkiye Aile bibliyografyası, Aile Araştırma Kurumu'nda projelendirilen bilgi-işlem ve dökümantasyon faaliyetlerinin birinci safhasının ilk yan ürünüdür. Türkiye Aile Bibliyografyası hazırlanırken Aile gibi çok boyutlu bir olgunun boyutlarındaki özellikleri iç ve dış süreçleri ifade eden kelime grupları ile anahtar kelimeler oluşturulmuştur.

2.3. Hazırlanan Formatlar

Araştırma faaliyetlerinin kurumlaşması için de faaliyet gösteren Araştırma Dairesi şeffaf, net ve standart bir prosedürü kurmak ve işletmek amacı ile çeşitli formatlar hazırlamış ve hizmete sunmuştur.

1. Proje Teklif Formatı :

Bir araştırma projesinde bulunması gereken proje unsurlarının açıklamalı bir şekilde düzenlendiği bir formattır. 1000'in üzerinde dağıtım yapılmıştır.

2. Proje değerlendirme Raporu Formatı :

Teklif edilen projenin değerlendirilmesi hususunu objektif ölçülerini kurmaya yönelik bir çalışmadır.

3. Proje Tahmini Bütçe Formu :

Ülkemizde genellikle araştırmaların maliyeti kaba taslak yapılagelmektedir. Bir araştırma için gerekli harcama kalemlerini ayrıntılı bir şekilde yansıtan bütçe formu bu konuda büyük bir ihtiyaca cevap vermiş bulunmaktadır.

Proje bütçesinin incelenmesinde, harcama kalemlerinin gerçekçiliğini, ödemelerin kurum fiyatları ile uygunluğunu ölçmeye yönelik olarak hazırlanmış bir formattır.

4. Bütçe Değerlendirme Raporu:

Mevcut rakamlar ile Kurumun belirlediği rakamların karşılaştırılması çalışmasında kolaylık sağlayıcı bir format çalışması.

4. Proje Teklifi Değerlendirme Formu:

İlk teklif edilen projenin amaç, gerekçe, AAK amaçları ile uygunluğu, kavramları, hipotezlerinin tutarlığı ve metodoloji açısından ilk değerlendirmesine yönelik olarak hazırlanmış bir form çalışması.

5. Proje Formatı:

Proje teklif edecek kişiler için hazırlanmış, teklifte bulunması gereken unsurları belirten formlaştırılan bir çalışma.

6. Birinci Gelişme Raporu Formatı

Kabul edilen projelerin 1. Gelişme Raporlarının, öngörülen esasları ve unsurları taşıyıp taşımadığı hususunun değerlendirilmesi.

7. İkinci Gelişme Raporu Formatı:

Kabul edilen projelerin 2. Gelişme Raporlarının, öngörülen esasları ve unsurları taşıyıp taşımadığı hususunun değerlendirilmesi,

8. Tez Teklifi Taslağı:

Modeli destek sağlayacak yüksek lisans ve doktora düzeyi tezlerinde olması gerekli unsurları belirleyen bir çalışma.

9. Temel/Uygulamalı Aile Araştırmaları Sözleşmesi:

10. Temel/Uygulamalı Aile Araştırmaları Teknik Şartnamesi

11. Temel/Uygulamalı Aile Araştırmaları İdari Şartnamesi

2.4. AAKB'nin verdiği diğer görevleri yürütmek

3. DEVAM EDEN FAALİYETLER

3.1. İçerik Çözümlemesi

Proje Kodu	: 91H040840
Proje Türü	: Temel Aile Araştırmaları
Proje Başlığı	: "Kadınca" ile "Kadın ve Aile" Dergilerinin Karşılaştırmalı Analizi (İçerik Çözümlemesi)
Projeyi Teklif Eden	: Doç. Dr. Beylül DİKEÇLİGİL
Proje Koordinatörü	: Ömer ÇAHA

12 Uzman yardımcısı Araştırmacı

Bu proje, Mart ve Nisan aylarında Prof. Dr. Aysel AZİZ ve Prof. Dr. Oya TOKGÖZ tarafından AAK uzman yardımcılarına verilen "İçerik Çözümlemesi" dersinin uygulanmasına yönelik bir araştırma olarak 15 Nisan 1991 tarihinde başlamıştır.

Araştırmada karşıt söylemlere sahip olan iki farklı derginin nasıl bir kadın tiplemesi oluşturdukları araştırmaya konu olan problem olarak seçilmiştir. Uzman yardımcılarında oluşan araştırma grubunca, konuyla ilgili birleştirilme yapılmış ve gerekli kavramlar analitik bir biçimde tanımlanmıştır. Konu daha spesifik ve çözümlenebilir hale getirilmek amacıyla dokuz ana başlık altında tasnif edilmiştir.

Her iki derginin 1985 yılından bu yana olan altı aylık zaman içindeki sayılarından bir örneklem çıkarılmıştır. Örneklem her dergiden bir yıl için dörder adet olmak üzere toplam 48 dergiden oluşmuştur. Bu dergilere sorulmak üzere 85 adet soru 9 ana başlık altında oluşturulmuştur. Bu soruların hazırlanması Prof. Dr. Aysel AZİZ'in danışmanlığı ve yönlendirmesi altında gerçekleştirilmiş, gerekli öndeme ile sınırlanarak son hali verilmiştir. Araştırma grubu soruları kullanarak örnekleme giren dergilerden veriler toplanarak, bu çalışma 15 Ağustos 1991 tarihinde tamamlanmıştır. Daha sonra soruların kodlanması ve bilgisayara aktarılması amac-

ıyla bir kodlama yönergesi geliştirilmiştir. Veriler bu yönergeye göre edite edilerek bilgisayar analizi hazır hale getirilmiştir. Araştırma halen bu aşamadır.

3.2. Yardım alan Şehit Ailelerin Sosyo-Ekonomik Durumları ve Şehitliğe

Afettikleri Değer:

Proje Yürütücüsü : Doç. Dr. Beylû DİKEÇLİGİL

Teklif Edilen Süre: : 7 Ay

Proje Yürütücü Yrd. : Ferruh SOLAK

AAK uzman yardımcıları tarafından hazırlanıp, yürütülen bu çalışma devletin vermiş olduğu bir görevden dolayı öldürülen kişilerin, arkalarında bıraktıkları diğer aile fertlerinin sosyo-ekonomik durumlarını incelemek amacındadır. Projenin ikinci önemli amacı da şehit ailelerinin şehitliğe atfettikleri değerleri tespit edebilmektir. Proje şehit ailelerinin bütünlüklerinin korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahlarının artırılması için gündem oluşturulmasını; bu yönde çalışacak kurum ve kuruluşlarla işbirliğine gidilerek onlara bilimsel destek sağlanmasını hedeflemektedir.

Araştırmanın Şimdiki Durumu:

Araştırma projesinin mukayeseli olarak yürütülmesi için, belirli kriterlere göre 14 değişik ülkede konuyla ilgili durumun tespiti çalışmalarına başlanmıştır. Anket yönerge ve soruları ile örneklemin de saptandığı proje halen teklif aşamasındadır. Kabulü halinde, hazırlanan anketin uygulanmasına geçilecektir.

3.3. Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanında Survey Metoduyla Yapılan Araştırmaların Derlenmesi ve Anket Sorularının Kategorize Edilerek Soru Bankası Oluşturma Projesi:

Amacı: (a) Bilgi Birikimi

(b) AAK araştırmalarına destek sağlaması

(c) Diğer araştırmacılara destek olarak sunulması

Anket soruları (a) konularına, (b) muhtevasına, (c) tiplerine göre tasnife tabi tutulmaktadır. Tasnif sonucunda bilgisayara yüklenerek bir soru bankası oluşturulacaktır.

Araştırmanın Şimdiki Durumu:

Soru bankası oluşturulması projesinde Türkiye'de sosyal bilim alanında yayınlanmış araştırmaların tasnifi ve analizini bitmiş olup, yayınlanmamış yüksek lisans ve doktora tezleri ile yabancı dillerde yayınlanmış araştırmaların teminine çalışılmaktadır.

3.4. Gazete ve Dergilerde Aile İle İlgili Dökümantasyon Çalışması

Araştırma Dairesi Temel Araştırmalar Şube Müdürü Dr. Ali ACAR yönetiminde uzman yardımcılardan oluşan beş kişilik bir grup tarafından yürütülen çalışma ile gazete ve dergilerdeki haber, makale ve araştırmaların derlenmesi hedeflenmektedir. Bu şekilde aile politikalarının tespitine yönelik çalışmaların aile ile ilgili sosyo-ekonomik problemlere yöneltmesi mümkün olacaktır.

Çalışmanın Şimdiki Durumu:

Sözkonusu çalışma 11 Ekim 1991 tarihinde başlamıştır. Benzeri çalışmalar yapan özel ve kamu kuruluşlarının faaliyetlerinin incelenmesinden sonra 1991 yılı için küpür derleme çalışmaları belirli konular çerçevesinde yürütülmektedir.

3.5. Proje Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu'nun Faaliyetleri

Aile Araştırma Kurum'unun kuruluşuna ilişkin 29.12.1989 tarih ve 396 sayılı KHK'nın 9. maddesine istinaden teşkil ettirilen Proje Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu'nun akademisyenler arasından belirlenen üyeleri, üyenin bağlı bulunduğu üniversitenin uygun görüşü üzerine Bakanlık makamınca atanmışlardır.

Aile Araştırma Kurumu Özel İhtisas Komisyonları yönetmeliğinin 1. maddesinde de belirtildiği üzere Özel İhtisas Komisyonları Aile Araştırma Kurumu'nun aile ile ilgili ihtisas gerektiren alanlarda yerli yabancı bilim ve meslek kuruluşları uzmanlarının bilgi ve tecrübelerinden yararlanmak amacıyla kurulmuştur.

Kurumumuza teklif edilen araştırma projelerinin desteklenip desteklenmesi hususunda görüşlerine başvurulanan komisyon, Başkan dahil 11 üyeden oluşmaktadır. Komisyonun Başkanı, Kurumun Başkan yardımcısıdır. Aile Araştırma Dairesi Başkanı da tabii üyedir. Komisyonun atanan diğer üyeleri şunlardır: Prof. Dr. İhsan SEZAL, Prof. Dr. Soner GÖNEN, Prof. Dr. Nur VERGİN, Prof. Dr. Ahmet Güner SAYAR, Doç. Dr. Oya G. ERSEVER, Doç. Dr. Nabi AVCI, Doç. Dr. Beşir ATALAY, Doç. Dr. Ümit Meriç YAZAN ve Doç. Dr. Ahmet ALKAN.

Araştırma faaliyetlerinin kurumsallaştırılmasında, araştırma sürecinin başından sonuna kadar açık, şeffaf ve objektif bir idari prosedüre kavuşturulmasında PDÖK, büyük önem taşımaktadır. Bir araştırma projesi teklifinin değerlendirilmesi Araştırma Kurulu tarafından kabul edildikten sonra, gelişme raporlarının incelenmesi ve gerekli görüldüğü takdirde revizyondan geçirilmesi ve nihai araştırma raporunun değerlendirilmesi PDÖK sorumluluğundadır. Bu çalışmalara ülkemizde bir araştırma sürecinin objektif bir şekilde başından sonuna kadar işletildiği bir örnek çalışmadır diyebiliriz.

Proje Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu bu güne kadar 5 oturum gerçekleştirmiş olup, teklif edilen projelerden öncelikli beşini belirlemiştir. Ayrıca devam eden projelerden "Bağımsız Çalışan Kadınların Evlilik ve İş İlişkileri", "Kadının Ülke Ekonomisindeki Yeri", "Türk Ailesinin Yaşadığı Mekânlar/ Konutlara İlişkin Eğilimler" ve "Kırsal Kesimde Ailelerarası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş

Organizasyonlara Dönüşümü" konulu araştırmaların 2. Gelişme Raporlarını ve görüşme formlarını inceleyerek, görülen eksikliklerin tamamlanmasına yönelik çalışmaları da gerçekleştirmiştir.

3.6. Temel Aile Araştırmaları

3.6.1. Sosyo-kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi;

Proje yürütücüsü : Prof. Dr. Hakkı Dursun YILDIZ

Süre : 12 Ay

Türk Aile yapısının tarih boyunca değişen ve değişmeyen özelliklerini tarihi ve sosyolojik süreç içinde disiplinlerarası bir yaklaşımla incelemeyi amaçlayan proje, Türk aile yapısı hakkında bilimsel bulgulardan çok subjektif tercihlere dayalı yaklaşımları aşıp, gelecek için objektif bir bilgi birikimi sağlayacak bir "sosyal tarih" çalışmasıdır.

Araştırmanın şimdiki Durumu:

Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi projesinin 1. ve 2. Gelişme raporları Aile Araştırma Kurumuna teslim edilmiş olup, Proje Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu tarafından incelenecektir.

3.6.2. Türk Ailelerinin Yaşadığı Mekânlara/Konutlara İlişkin Eğilimler;

Proje Yürütücüsü : Prof. Dr. Sacit ADALI

Araştırma Evreni : Türkiye genelinde kentsel yerleşim merkezleri

Örnekleme : 6000 civarı

Süre : 11 Ay

Projenin amacı, Türk toplumunun uygun, çağın şartlarına cevap veren ve taşıdığı insani motifler itibariyle çağı etkileyen bir mekân anlayışını Türk toplumuna ve bütün insanlığa sunmaktır. Türk insanına uygun bir mekân düzenlemesi için ön çalışmaları da kapsayan proje, mekân kavramını en geniş anlamıyla, her türlü doğal ve yapay çevreyi içerecek biçimde ele almaktadır.

Araştırmanın şimdiki Durumu:

Araştırmanın birinci ve ikinci gelişme raporu gönderilmiştir. İkinci gelişme raporuna göre araştırmanın ön hazırlık safhası bitmiştir. Bu safhada proje grubu üyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir. Kaynak tarama grubu oluşturulmuş ve bir "Türk Evi Bibliyografyası" hazırlanmıştır. Senaryo grubu oluşturulmuş "resimli belgeleme" çalışması yapılacak şehirler belirlenmiştir. Anket soruları hazırlanarak deneme anketi yapılmıştır. Araştırmanın bundan sonraki safhasında veri toplamaya geçilecektir.

3.6.3. Kadının Ülke Ekonomisindeki Yeri:

Proje Yürütücüsü	: Prof. Dr. Amiran Kurtkan BİLGİSEVEN
Araştırma Evreni	: Türkiye genelinde kentsel yerleşim merkezleri
Örnekleme	: 7542 mülakât
Süre	: 15 Ay

Kadının Ülke Ekonomisindeki Yeri konusunda çok söz söylenmesine rağmen temel bir araştırmaya rastlanmamıştır. Söz konusu proje durum tespitine yönelik olup, genel olarak istatistiklere dayanılarak çalışan kadın nüfusun millî gelire yaptığı katkıyı, millî gelirden aldığı payı ve bunlara bağlı olarak toplumda kavuştuğu statüyü, özel olarak da kadının elde ettiği gelirin ne kadarının aile içinde kadının kendisine kaldığını tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın Şimdiki Durumu:

Araştırmanın Birinci ve ikinci gelişme raporları AAK'ya intikal etmiştir. Buna göre; Çalışma takvimi, örneklem veri toplama teknikleri, anket soruları, örnekleme ve anketör eğitimi ile ilgili çalışmalar detaylı bir biçimde açıklanmaktadır. İkinci gelişme raporu Proje Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonunun 11.11.1991 tarihli toplantısında ele alınıp değerlendirilmiş ve bu değerlendirme neticesinde bazı hususların revizyondan geçirilmesine karar verilmiştir. Komisyonun önerileri doğrultusunda yapılacak düzeltmeler beklenmektedir.

3.7. UYGULAMALI AİLE ARAŞTIRMALARI

3.7.1. Gecekonduarda Ailelerarası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü;

Proje Yürütücüsü	: Prof. Dr. Birsen GÖKÇE
Araştırma Evreni	: Türkiye geneli
Örnekleme	: 700
Süre	: 16 Ay

Projenin ana amacı köyden kente göç etmiş insanların ailelerinin şehir hayatına uyumunu sağlamaktır. Bu uyumun kişilerin sosyal geçmişlerinden gelen birikimlerinin de şehire entegrasyonu hızlandıracak bir şekilde kullanılarak gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede gecekondu ailelerinin kendi topluluk (cemaat) kimliklerini korumakla birlikte, büyük şehir hayatının teknik, ekonomik ve toplumsal gelişmelerine uyum sağlamaları ve şehir kültürü ile bütünleşmelerine yönelik öneriler üretilmesi planlanmaktadır.

Araştırmanın Şimdiki Durumu:

Projenin 1. gelişme raporu Kuruma intikal etmiştir. 1. gelişme raporuna göre araştırma grubu, Türkiye'yi 6 bölgeye ayırarak, gecekonduyla ilgili veri toplama ve tasnif çalışmaları yapılmıştır. Araştırmanın 2. gelişme raporu beklenilmektedir.

3.7.2. Sosyal Bünyemize Uygun Konut Tipleri ile Bu Konutlara Ait İ ve Dış Mekânlar;

Proje Yürütücüsü : Yrd. Doç. Dr. Kamil UĞURLU

Araştırma Evreni : Orta Anadolu Bölgesi Konya şehri

Süre : 24 Ay

Söz konusu uygulamalı araştırma projesi bütün negatif unsurlardan mümkün olduğunca arındırılmış, içinde yaşayanların sosyal, ekonomik ve kültürel karakterleriyle çatışmayan, ailenin üretici ve yaratıcı vasfını koruyan i mekanlarıyla dış mekanları bir birlik arzeden ve içindekilerle birlikte yaşayan, nefes alan konut tiplerini ütopik çizgiye varmadan tespit etmeyi amaçlamaktadır. Projenin tamamlanmasıyla çokça sözü edilen ancak sistematik analizi yapılmamış bir alanda pilot uygulama safhasına getirilmiş olacaktır.

Araştırmanın şimdiki Durumu:

1 Kasım 1991 tarihinde başlayan projenin ilk gelişme raporunda; araştırma alanının bölgelere ayrılması ve her bölge için veri toplama gruplarının tespiti yapılmış olup, veri toplama aşamasına kadar olan çalışmaların detaylandırılması yapılmıştır. Projenin  ng r len esaslara uygun olarak yürütülmesini sağlamak amacıyla uzman yardımcılarında üç kişilik izleme grubu oluşturulmuştur. Projenin ikinci gelişme raporu beklenilmektedir.

3.7.3. Kırsal Kesimde Ailelerarası Geleneksel Dayanışmanın ağdaş Organizasyonlara Dönüşümü:

Proje Yürütücüsü : Prof. Dr. Fatim SEZGİN

Araştırma Evreni : Erzurum Yöresi

Örneklem : 700 Aile İşletmesi

Süre : 7 ay (1. yıl)

Toplumumuzun geleneksel dayanışma şekil ve muhtevalarının ağdaş organizasyonlar için çok güçlü ipuçları verdiği varsayılarak projenin; sözleşmesi imzalanmış ilk yılında, ailelerarası geleneksel dayanışma, formlarının tespiti yapılacaktır. Henüz onaylanmamış ikinci yılında ise bu aile dayanışmalarında hareketle, ağdaş organizasyonlara ilişkilendirilerek araştırmanın uygulamalı modeli oluşturulacak ve pilot uygulamaya geçilecektir.

Araştırmanın şimdiki Durumu:

1. ve 2. gelişme raporlarının Aile Araştırma kurumuna sunulduğu proje, Proje Değerlendirme  zel İhtisas Komisyonunun 2. gelişme raporu hakkındaki değerlendirmesinde belirtildiği eksikliklerin tamamlanmasında sonra, veri toplama safhasına geçilecektir.

3.8. SERBEST (DIŞ) ARAŞTIRMALAR

3.8.1. Bağımsız İŞyeri Sahibi Kadınların Evlilik ve İŞ İlişkileri;

Proje Yürütücüsü : Doç. Dr. Nilgün ÇELEBİ

Araştırma Evreni : Türkiye geneli

Örnekleme : 1008 görüşme

Süre : 10 Ay

Bu proje bağımsız çalışan kadınların evlilik ve iş ilişkilerini aydınlatmayı esas almış olup, işveren olmanın veya kendi hesabına çalışmanın kadınların evlilik ilişkilerini ne yönde etkilediğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, Türk aile yapısının bu çerçevede nasıl etkilendiğini ve yeni çözümler üretip üretmediğini de tespit etmeye çalışacaktır. Bu proje ile aile, kadın ve istihdam konularında toplumun ihtiyaçları doğrultusunda kararlar alınmasına yardımcı olabilecektir.

Araştırmanın Şimdiki Durumu:

Proje sahibi, projenin 2. gelişme raporunu 14.10.1991 tarihinde teslim etmiştir. Bu rapor 25.10.1991 tarihli Proje Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu toplantısında incelendi ve bazı değişiklik teklifleri getirildi. Projenin revize edilmesinden sonra "olur" ve "ödeme" yazısı hazırlandı.

Proje sahibi mülakât sorularının öndenemesini yapmış, mülakâtçı eğitimine başlamış ve alana çıkmak için 2. ödemeyi beklemektedir.

3.9. Aile Bireylerine İlişkin Çalışmalar

Projeyi Teklif Eden : Doç. Dr. BeylÜ DİKEÇLİGİL

Araştırma Evreni : Çocuk, Genç, Yaşlı, Kadın ve Erkek konularında yayınlanmış Kitap ve makaleler, tezler, istatistikî veriler; konuyla ilgili kurum ve kuruluşların faaliyet ve çalışmaları

Süre : 15.10.1991 - 1.1.1992

Aile olgusuna bir bütün olarak yaklaşmanın güçlüğü ve mahzurları nedeniyle bu olguyu "çocuk", "genç", "yaşlı", "Kadın" ve "erkek" bazında ele alma düşüncesinden hareketle planlanan ve 15.10.1991 tarih ve 10-200/310 sayılı makam olurları ile yürütölmeye başlanmıştır.

Aile bireyleri kadın, erkek, çocuk, genç, ve aile büyüklüğüne göre yaşlı olmak üzere beş kategoride analiz edilmiştir. Araştırma Dairesi uzman yardımcıları "Aile ve Kadın", "Aile ve Erkek", "Aile ve Çocuk", "Aile ve Genç", ve "Aile ve Yaşlı" olmak üzere 5 çalışma grubu halinde gruplandırılmışlardır.

Bu çalışmanın amacı:

1. Aile olgusunu, bir bütün halinde muğlak bir şekilde kavramının güçlüğü ve mahzurlarını ortadan kaldırmak için aile bireylerini gözönüne almak,

2. Her insan en az bir aile çevresi ile iletişimde olduğu gerçeğinden hareketle ülkemizde kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı konusunda durum tespiti ve analizi yapmaktır.

Bu beş grup, öncelikle ilgili alanlarda yayınlanmış bulunan kitap ve makale, daha sonra da lisans ve lisansüstü tezleri, istatistikî verileri taramak ve derlemek üzere yönlendirilerek çalışmalara başlamışlardır.

4. 1992'DE YAPILMASI PLANLANAN ÇALIŞMALAR

4.1. 1991 Faaliyetlerinden 1992'de de Sürecek Olanlar:

1991'de devam eden çalışmalardan kapsadığı süre ve niteliği gereği devamı gereken faaliyetler 1992 yılında da sürdürülecektir. Bunlar bir önceki "Devam Eden Faaliyetler" kısmında belirtilen faaliyetlerdir.

4.2. 1992 Yılı için Tasarlanan Araştırmalar

4.2.1. 1991 yılında Önerilen Projelerden 1992'ye kalanlar:

1991 yılı içinde Kurumumuza teklif edilen 27 adet serbest konulu Araştırma Projeleri AAK, Aile Araştırma kurulu'nda incelenmiştir. Kurul bu projelerden 9'unu reddetmiş, 18 projenin öncelik sıralaması hususunu da Başkanlığa bırakmıştır. Bu 18 projeden biri olan, "Bağımsız Çalışan Kadınların Aile ve İş İlişkileri" konulu araştırma başlatılmıştır ve halen devam etmektedir.

Diğer 17 projenin öncelik sıralamasının belirlenmesi yetkisini Başkanlık, Proje Değerlendirme Özel İhtisas Komisyonu vasıtasıyla kullanarak, komisyonun belirlediği 5 projeyi ve bu projelerin iç sıralamasını aynen kabul etmiştir. Bu projeler ve teklif sahipleri şunlardır.

1. Ailenin Yeniden Üretiminde Babanın Sorumluluğu Kavramı, Ailenin Duygusal Yaklaşımı. Doç. Dr. Erkan AKIN
2. Türk Hukukunda Olması Gereken Mal Rejimi Prof. Dr. Bilge ÖZTAN
3. Doğu Karadeniz Bölgesi Trabzon Alt Bölgesinde Aile Yapısı ve Bunu Etkileyen Değişkenler. Doç. Dr. Mehmet BEKAROĞLU
4. Sivas Köylerinde Aile Yapısı Doç. Dr. Faruk KOCACIK
5. Evlilik Öncesinde Cinslerarası İlişki Örüntüleri Doç. Dr. Eyüp SANAY

4.2.1.1. Ailenin Yeniden Üretiminde Babanın Sorumluluk Kavramı ve Ailenin Duygusal Yaklaşımı'nın Esas Alınarak Araştırılması.

Proje Yürütücüsü : Doç. Dr. Erkan AKIN

Teklif Edilen Süre : 24 Ay

Araştırmanın Amacı; Aileyi, kesintisiz bir süreç içinde ele almak ve deneğin bildiği en yakın atasından başlayarak soy ağacı çıkarılmak suretiyle hem "yenil-

den üretimi", hem de "aile bireylerinin birbirlerine besledikleri saygı, sevgi, mihnet, borçluluk, dayanışma ve sorumluluk" duyguları yaşamalarındaki somut olaylardan hareketle tespit edilerek incelemek ve aile reisinde henüz "babanın ailenin yeniden üretimindeki sorumluluk duygusunun" güncelliğini koruyup korumadığını araştırmaktır.

4.2.1.2. Doğu Karadeniz Bölgesi Trabzon Alt Bölgesinde (KDB-TBAB) Aile Yapısı ve bunu Etkileyen Değişkenler

Proje Yürütücüsü : Doç. Dr. Mehmet BEKAROĞLU

Araştırma Evreni : Doğu Karadeniz Bölgesi

Örnekleme : 3367 hane

Teklif Edilen Süre : 21 ay

Projenin amacı, Doğu Karadeniz Bölgesini temsil eden Trabzon Alt Bölgesinde aile yapısını ve bunu etkileyen sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel değişkenlerin durumunu, kent, kasaba ve köy bazında tespit etmek ve bu sayede bundan sonra yapılacak daha özel amaçlı araştırmalara geniş bir veri tabanı sağlamak ve yapılacak planlama, hizmet dağılımı için yol gösterici bilgileri toplamak olarak belirlenmiştir.

Böylece bu araştırma sonucunda, bölgede gerek akademik gerekse de idari çevrelerce ihtiyacı hissedilen bir veri tabanı sağlamış olacaktır.

4.2.1.3. Sivas Köylerinde Aile Yapısı

Proje Yürütücüsü : Doç. Dr. Faruk KOCACIK, Yrd. Doç. Dr. Ali ERKUL

Teklif Edilen Süre : 1.5 yıl

Araştırmanın amacı toplumsal yapımızın daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmak, plancılar ve diğer araştırmacılar için zemin hazırlamak ve ulusal bir politika oluşturulmasına katkıda bulunmaktır.

Teklifte gerekçe olarak, kırsal nüfusun ülkemizde halen önemli bir orana sahip olması araştırma sonuçlarının bölgesel kalkınma planları için veri oluşturması ve bölgeye götürülecek eğitim hizmetlerinde materyali olarak kullanılması belirtilmiştir.

Araştırma bölgesel olduğu için Sivas köyleri aile yapısı ile ilgili daha geniş ve detaylı bilgi elde etme imkânı sağlayacaktır.

4.2.1.4. Evlilik Öncesi Cinslerarası İlişki Örüntüleri

Proje Yürütücüsü : Doç. Dr. Eyüp SANAY

Teklif Edilen Süre : 4 ay

Araştırmanın amacı, evlilik öncesi cinslerarası ilişkiyi ve bu ilişkinin evlilik üzerinde yaptığı etkiyi açığa çıkaracak bir durum saptamasıdır. Teklifte gerekçe olarak, toplumun temeli olan, aile birlikteliğini kurmaya yönelik bireylere belirsiz ve doğruluk derecesi uygulamayla irdelenmemiş görüşlere götürmek yerine bilimsel analize dayalı tespitlerin sunulması olarak belirlenmiştir.

Araştırma, evlilik öncesinde cinslerarası ilişkinin değişik biçimlerinin, sosyo-kültürel analizini ortaya koyacaktır.

Komisyon öncelikle tespit ettiği bu beş projenin incelenmesi sonucu belirlediği eksikliklerin proje yürütücülerine iletilmesine ve proje yürütücüsünden eksiklikleri giderici değişiklikleri içerir bir revizyon talebine karar vermiştir. Her proje için tespit edilen revizyon çalışmaları proje yürütücüleri ile yapılan yüzyüze görüşmelerde iletilmiştir. Proje yürütücüleri komisyonun talebini yerinde bularak önerilen değişiklikleri kısa bir süre içinde gerçekleştirileceğini taahhüt etmişlerdir.

Bunlardan 2. önceliğe sahip olan "Türk Hukukunda Olması Gereken Mal Rejimi" konulu projenin yürütücüsü ile yapılan görüşme neticesinde, bu projenin araştırma projesi olarak değil de inceleme projesi olarak değerlendirilmesine karar verilmiştir.

Dolayısıyla 2. öncelikli proje hariç diğer dört proje Araştırma dairesi kapsamında kalarak, bütçe durumu elvermesi halinde 1991 yılında, mümkün olması halinde de 1992 yılında gündeme alınması tasarlanmaktadır.

4.2.2. Aile Bireyleri İle İlgili Çalışmalardan Çıkarılacak Konuların Projelendirilmesi

Aile bireyleri çalışma gruplarının faaliyetleri 1992'de sonuçlandırılacaktır. Böylece "çocuk", "genç", "yaşlı", "kadın" ve "erkek" konularındaki bilimsel çalışma ve veriler derlenerek durum tespitine yönelik bir rapor hazırlanmış olacaktır. Bu rapor çalışmalarının aile bireyi kategorileri için her yıl yenilerek devam ettirilmesi öngörülmektedir.

Aile bireyleri çalışmalarından literatür taramaları neticesinde "Aile Yazıların"ın bir devamı olarak "yaşlı", "çocuk", "genç", "kadın" ve "erkek" yazıları derlenerek neşredilmesi hedeflenmektedir.

4.2.3. Türkiye'de Aile Yapısı (Survey-saha taraması)

1968'de Serim Timur'un yaptığı Türkiye'de Aile Yapısı isimli araştırmadan sonra bu yapıyı ortaya koyan kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır. Bütün çalışmalar için genel bir çerçeve oluşturması bakımından bu araştırma büyük bir ta-

sarıdır. Ayrıca 1968 verileri ile mukayese imkânını ve değişme süreci içinde aile yapısı konusundaki bilgilerin yenilenmesini mümkün kılacaktır.

4.2.4. Aile Eğitimi Kapsamında Aile Okulu Projesi

Hızlı değişme ve gelişme insanın kendini geliştirme ihtiyacını da gerektirmektedir. Kişinin kendini geliştirebilmesi ihtiyacı ancak aile hayatı içinde, diğer aile bireyleri ile ve aileyi çevreleyen sosyal etkileşim çevreleri (akrabalık, komşuluk, arkadaşlık, iş hayatı v.b.) ile olan ilişkilerinin sağlıklı kurulabilmesiyle karşılanabilmesi için ilgili bilim dallarının desteği ile aile eğitiminin başıboş bırakılmaması gerekmektedir.

Aile bireylerinin (tek tek insanın) kalkınmanın, gelişmenin gereklerine göre geliştirilmesi, yetiştirilmesi aile eğitimi planlamasını gerektirmektedir.

Bu bağlamda, aile eğitimi kapsamında aile okulu projesine alt yapı oluşturu mahiyette olmak üzere; destekleyici ve direk aile eğitimi programı yürüten kurum ve kuruluşların bu konudaki faaliyetleri ve kurum organizasyon yapısı da inceleme dahilindedir. Amaçlara yönelik çalışmaları sınavabilmek için soru formları hazırlanmıştır.

Aile eğitiminin yürütülmesinde düşünülen metodlar:

- Kitle iletişim araçları ile
- Mektupla eğitim (0-8 yaş grubu için yazılı döküman hazırlanmıştır)
- Yazılı yayımlar vasıtasıyla eğitim (Halk eğitimi serisi bu bağlamda düşünü- lüp dahil edilebilir.)

KOORDİNASYON

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun henüz daha kuruluş safhasında; hem Kurumun, hem de Koordinasyon Dairesinin görev ve sorumluluk alanlarının oluşturulması yolunda ciddi tercihlerle yüzyüze kalındı. Çünkü bu Kurum, kendisinden önceki hiç bir tecrübeyi ve geleneği önünde hazır bulmayacak demektir. Doğrudan aileyi esas alan ve toplumsal politikalar üretmeyi amaçlayarak yetişmiş elemanlar da, tabii ki hazır değildi. Bu bakımdan Aile Araştırma Kurumu gibi, ülkemiz ve Türk kamu idaresi açısından çok yeni bir kuruluş ortaya konulurken; ön yargılardan son derece uzak, ülkenin ve toplumun ihtiyaçlarına tekabül edecek ve özellikle hükümetler seviyesinde realize edilecek toplumsal politikalar için alternatifler geliştirecek, aile ve toplum meselelerine makro çerçeveler hazırlayacak bir yaklaşıma ihtiyaç vardı.

Görev sorumluluğu gereği konuya böyle yaklaşan Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, dar ve son derece lokal ön yargılardan özellikle uzak oldu. Kurumun ve özellikle Koordinasyon dairesinin görev ve sorumluluk alanları oluşturulurken, daha önce ortaya konmuş ve fakat son derece dağınık alternatif yaklaşımlarla ve aileye ilişkin verileri toplayarak, ülkemiz adına o ana kadar ortaya konulan birikimin bir değerlendirilmesi gerekli idi.

Daha Kurumun kuruluş safhasında, şûra hazırlıkları ile paralel olarak bütün üniversitelerle bağlantı kuruldu. Ve Dârülfünûn'un lağvedilerek yeni üniversitelerin kurulmasını müteakip, aile ve toplum konularında yapılmış bütün bilimsel verimlerin (araştırma, inceleme ve bilimsel makaleler; mezuniyet, master ve doktora tezleri dahil) derlenerek biraraya getirilmesi işlemleri başlatıldı. Çünkü Aile Araştırma Kurumu, kamu idareleri arasında bilimsel bir kuruluş olarak kendisini hazırlıyordu. Kurumun kendisinin üretmediği, ancak ülkemizde son derece dağınık olan bilimsel birikimi biraraya getirmesi, böylesi bir bilimsel çevreyle son derece sıkı ilişkiler geliştirmesi de gerekli idi.

Bu arada Türk kamu idarelerinin, aileye ve aile bireylerine doğrudan ulaştırdığı icra nitelikli faaliyetlerin de yakından takibi durumu vardı. Maliye Bakanlığı'nca finansmanı sağlanan doğum ve ölüm yardımları, çocuk yardımları, 65 yaşta olduğu gibi yaşlılık yardımları, şehit-dul ve yetimlerine ulaştırılan ve ülkemizde çok değişik ve dağınık mevzuatlar arasında kaybolup giden yardımlar, çalışmayan eş yardımları ve bu arada sosyal güvenlik mevzuatlarında yer alan yaklaşımlar, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun aynî ve nakdî yardım uygulamaları, Kızılay'ın deneyim ve tecrübelerinin de yakından takibine ve ayrıca bu tür uygulamaların asgariden bilgi olarak edinilmesine de, Kurumun son derece ihtiyacı olacaktı. Ailenin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi yolunda hükümetlerin destek politikalarının makro yaklaşımlarla ele alınması ve beslenmesi gerekiyordu. Bu açıdan Aile Araştırma Kurumu Koordinasyon Dairesi, kendi bünyesinde, çeşitli sektörler bazında aileye dönük uygulamaları yakından takibe almış bulunuyor.

Ayrıca Avrupa Konseyine üye olan ve Avrupa Topluluğuna üyelik için ciddi hazırlıklar ortaya koyan bir ülkede, yeni kurulan Aile Araştırma Kurumu'nun, batı ülkelerinin bu alanda geçirdiği süreçleri de yakın takip altına alması tabiidir. Nitekim

Koordinasyon Dairesi uluslararası platformlarda aileye dönük mali, sosyal, konut, eğitim ve kültürel vs. icra niteliği taşıyan yaklaşımları da kısa zamanda edinmek durumunda idi. Bu yönde Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla yoğun temaslar sağlandığı gibi, aynı zamanda bu ülkelerde yaygınlığa ulaşan ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra sosyal politikaların yürütülmesinde büyük sorumluluklar deruhte eden Aile Bakanlıkları uygulamaları da, Kurum bilgi arşivine kısa zamanda maledildi.

İşte Aile Araştırma Kurumu'nun ve Koordinasyon Dairesinin görev ve sorumluluk alanlarının oluşumunda, bu tür bilgi ve tecrübe alt yapısından faydalanılarak işe başlanmış, Kurumun yapılanmasında ve görev alanlarının oluşumunda bu tür süreçler yaşanmıştır.

1. AİLE ŞURASI

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile'den hareketle, ülkemizin sosyal gerçekliğini tespit ve sosyal sorunlarını öngörmek, bu çerçevede devlet ve toplum katında yönetici ve uygulayıcı konumunda bulunanlara rehber olacak teklif ve tedbirlerin gerçekleştirilmesi amacıyla matuf olarak ülkemizde ilk defa bir "Aile Şûra"sı gerçekleştirdi.

Kurumun sorumluluk alanına giren konularda şimdiye kadar ne gibi çalışmalar yapıldığını, bu alanda bilgi ve hizmet üreten çevrelerin görüşleri ve beklentilerinin neler olduğunu, ayrıca batı ülkelerinde toplumsal oluşumlar içinde ailenin geçirdiği safhalar, karşılaştığı ihtiyaçlar ve sorunlar, bunlara tekabül etmek üzere oluşturulan kurumların görev alanlarının, örgütlenme biçimlerinin tartışılması, Aile Şûra'sının gündemini oluşturan konulardır.

Bu 1. Aile Şûrası; hem bilimsel perspektiflerin ortak bir platformda biraraya gelmesi, hemde kamu idarecilerimizin doğrudan veya dolaylı aileye hizmet üreten birim temsilcilerinin, sanatçı ve düşünürlerin katılımıyla son derece verimli bir ortam oluşturdu. Bu oluşum, Aile Araştırma Kurumu'nun görev alanlarını belirginleştirerek, son derece zengin bilimsel verilerle, kuruma açılım imkânı sağlamıştır.

Şûra'ya bildirileri ile katılan bilim adamları, araştırmacı ve sanatçılarla, kadın, çocuk ve aileye hizmet üretmek gayretindeki gönüllü kuruluşlarımızla, Türk bürokrasisinin tecrübeli elemanlarından, hukukçularımıza kadar, hemen hepsinin Kurum'da önemli katkıları olmuştur.

Şûra'nın asıl önemi, Türk ailesinin bütün yönleriyle ilk defa tahlil edilerek, farklı bilim disiplinlerinin ve idarî uygulama birimlerinin ortak konsültasyonuna tâbi tutulması idi. Aile gibi toplumun asıl unsuru bir birimin sosyolog, psikolog, antropolog, tarihçi, iktisatçı, maliyeci, sosyal güvenlikçi, sosyal hizmetçi, ev ekonomisti, gönüllü kuruluş temsilcileri vs. gibi farklı bilim alanlarının ortak dikkatleri ile ele alınması, ortak yaklaşımlar geliştirilmesi de zaten gerekli idi. Şimdiye kadar yapılanın dışında ve ötesinde yeni bir yaklaşımdır bu. Aile Araştırma Kurumu aracılığıyla geliştirilmeye çalışılan bu yöntem ülkemiz adına geliştirilen bütün sosyal ve kültürel politikalar için de geçerli olmalıdır. Kurumumuzda geliştirilmeye çalışılan bu yaklaşımın, ülkemiz adına büyük bir kazanç sağlayacağından kuşku yoktur.

Bu yaklaşımın özü; kamu idarelerinin bilimsel veri ve perspektiflerle beslenmek ihtiyacını duyması, bilim çevrelerimizin de bu tür sosyal politikaların oluşumunda fonksiyonel katkılarının sağlanmasıyla ulaşılan yeni bir merhaledir.

Bu bakımdan Birinci Aile Şûrası'na sunulan tebliğlerin önemli bir boşluğu dolduracağından kuşku yoktur. Ayrıca şûra tartışmaları ile şûrada oluşturulan Sosyal Yapı, Aile ve Hukuk, Sosyo-Kültürel Değişme, Aile Sağlığı ve Sosyal Hizmetler, Aile Eğitimi, Ailenin Güçlendirilmesi ve Sosyal Güvenlik Politikaları ile Araştırma ve Yayın Komisyonlarının geliştirdiği kararlar da müstakil birer yayına dönüştürülmüş bulunuyor. Tebliğlerden ayrı olarak bu tartışmaların dikkatle gözden geçirilmesi, aile konusundaki farklı fakat birbirini besleyen yaklaşımların neler olduğunu ve hangi problemlerden yola çıkıldığını daha iyi anlamamıza imkân sağlayacaktır.

ŞÛRA'NIN OLUŞUMU

Aile Araştırma Kurumu'nun kuruluşunun daha ilk yılında gerçekleştirdiği önemli çalışmalardan ilki i. Aile Şûrası'dır.

Aile Şûrası'nın yapılabilmesi ve bunun devamlılık arz etmesinin sağlanması için öncelikle 31 Temmuz 1990 tarihinde "Devlet Bakanlığı Aile Şûrası Yönetmeliği" çıkarılmıştır.

i. Aile Şûrası hazırlıkları için öncelikle "Şûra Tertip Komitesi" ve "Şûra Hazırlık Komitesi" kurulmuştur. Yönetmelik hükümlerine göre planlanan ve kademe kademe uygulanan çalışmalar sonucunda 17-20 Aralık 1990 tarihinde i. Aile Şûrası gerçekleştirilmiştir.

Şûra geleneklerine göre şûraya katılanlar tarafından sunulan tebliğler daha sonra kitap haline getirilmektedir. i. Aile Şûrası'nda ilk defa olmak üzere şûraya sunulan tebliğler şûra tarihinden bir hafta önce katılımcıların elinde olacak şekilde kitap haline getirilerek postalanmıştır.

Böylelikle, tebliğ okunarak geçirilecek süre kazanılmış ve i. Aile Şûrası'nda daha çok tartışma ve uzlaşma ortamı yaratılmıştır.

Şûranın bir diğer özelliği ise şûraya katılacak isimlerin seçilmesinin tamamen üniversitelere, kamu kurum ve kuruluşlarına, demokratik teşekküllere, özel kuruluşlara bırakılmasıdır. Şûra Tertip Komitesi kimlerin katılacağı üzerinde düşünmeyecek, hangi kurum ve kuruluşların katılacağı tesbit edilmiştir. Özel ve kamu kurum ve kuruluşları ile üniversiteler, meslek kuruluşları, dernekler, özgür iradeleri ile şûraya elemanlarını göndermişlerdir. Ayrıca Kurumumuzun davetlisi olarak katılan özel davetliler şûraya tebliğ sunmuşlardır.

Tüm siyasî kavramları aşarak ülkemizin tüm bilim, sanat ve kültür çevreleri, demokratik örgüt temsilcileri sosyal amaçlı kurum ve kuruluş yöneticileri ile kamu kuruluşları temsilcilerinin katkı ve geniş ölçüde katılımları ile gerçekleşen ve gerçekten demokratik bir uzlaşma ortamı yaratan i. Aile Şûrası, aile ve toplum sorunlarına ortak bakış, ortak sorumluluk ve hedef beraberlikleri oluşturan ciddi mutabakat metin ve belgeleri ortaya koymuştur.

Birinci Aile Şûrası AAKB'nin 1990 yılındaki en kapsamlı faaliyetidir. Şûra'nın katılımcıları ve Şûra'ya sunulan bildirimler şöyledir.

AİLE ŞÛRASINA KİMLER ÇAĞIRILDI ?

1. ÖZEL DAVETLİLER

SOSYALOGLAR:

Beyza BİLGİN, Mustafa ERKAL, Birsen GÖKÇE, Nihat NİRUN, Emre KONGAR, Amiren KURTKAN, Orhan TÜRKDOĞAN, Şirin TEKELİ, Nur VERGİN, Doç. Dr. Ümit Meriç YAZAN

Tebliğle Katılanlar :

Prof. Dr. Mustafa ERKAL (Boşanma ve Sapma Davranışlar)
Prof. Dr. Nihat NİRUN (Türkiye'nin Sosyal Gelişiminde Ailenin Rolü Önemi)
Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN (Eski Türklerde Aile Tipolojisi)

SOSYAL ANTROPOLOGLAR :

Akile GÜRSOY, Semiha HAŞİPEK, Zafer İLBARS

Tebliğle Katılanlar

Prof. Dr. Zafer İLBARS (Geleneksel Türk Ailesine Genel Bir Bakış)

HALK EDEBİYATI :

Prof. Dr. Umay GÜNAY (Tarihi Gelişimi İçinde Türk Ailesine Bakış)

TARİHÇİ-SİYASET BİLİMCİ

Şerif MARDİN, İlber ORTAYLI, M. Kemal ÖKE, Bahaeddin YEDİYILDIZ

Tebliğle Katılanlar

Prof. Dr. İlber ORTAYLI (19. Yüzyıldan Bu Yana Aile Yapısındaki Değişmeler)
Prof. Dr. M. Kemal ÖKE (Tarihi Perspektif İçinde Türk-Japon Aile Modellerinin Karşılaştırılması)
Prof. Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ (Türk Aile Vakıfları)

ŞEHİRCİ-MİMAR

Çelik GÜLERSOY, Haşim KARPUZ, Önder KÜÇÜKERMEN, Metin SÖZEN,

FELSEFE

Prof. Dr. Süleyman Hayri BOLAY
Prof. Dr. Ahmet İNAM, Prof. Dr. Necati ÖNER

Tebliğleriyle Katılanlar:

Prof. Dr. S. Hayri BOLAY (Ailenin Felsefi Temelleri)

EV EKONOMİSİ, SOSYAL HİZMETLER

Ayşe BAYSAL, Sevim EREL, Nesrin KOŞAR, Nevzat YALÇINTAŞ, Sevinç YÜCESAN

Tebliğleriyle Katılanlar :

Prof. Dr. Ayşe BAYSAL (Ailenin Besleme Sorunları) Prof. Dr. Sevim EREL (Türk Ailesinin Durumu) Prof. Dr. Nesrin KOŞAR (Sosyal Hizmetler Açısından Aile) Prof. Dr. Sevinç YÜCESAN (Ekonomik Düzeyleriyle Bağlantılı Olarak Ailenin Beslenme Durumu)

PSİKOLOJİ, PSİKİYATRİ, TIP

Mehmet BEKAROĞLU, Halim HATTAT, Çiğdem KAĞITÇIBAŞI, Ayhan SONGAR, Beğlan TOĞROL, Haluk YAVUZER, Atalay YÖRÜKOĞLU,

Tebliğleriyle Katılanlar :

Doç. Dr. Mehmet BEKAROĞLU (Çekirdek Aile Gerçeği ve Yaşlılar) Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI (Türkiye'de Ailenin Sürekliliği ve Değişimi) Prof. Dr. Beğlan TOĞROL, Prof. Dr. Haluk YAVUZER (Ana, Baba Okulu Modeli)

SİNEMA-TİYATRO-MÜZİK

Barış MANÇO

YAYINCI-GAZETECİ-YAZAR

Nezihe ARAZ, Selim İLERİ, Atilla İLHAN, Mustafa KUTLU

EDEBİYATÇI-HALK BİLİMİ UZMANI

Prof. Dr. Şerif AKTAŞ, Prof. Dr. Umay GÜNAY

2- DERNEKLER-SENDİKALAR-ODALAR VB.

Dr. Hasan ACAR (TAÇSAV), Prof. Dr. Necla ARAT, (İ. Ü. Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi), Mustafa BAŞOĞLU (Türk-İş), Doç. Dr. Nihat BOYDAŞ (GESAM), Ülker ELGİN (Türkiye Aile Planlaması Derneği), Kazım GÜLEÇYÜZ (Bizim Aile Dergisi), Yrd. Doç. Dr. Süreyya HİÇ (Kadınlarımız Fikir ve Kültür Derneği), Nazlı ILICAK (Gazeteciler Cemiyeti), Kamil KABAKÇI (Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu), Dr. İsmail KILLIOĞLU (Kadın ve Aile Dergisi), Filiz KOÇALI (Kadınca Dergisi), Sema KUT (T. Yardım Sevenler Derneği), Prof. Dr. Nihat NİRUN (Atatürk Kültür ve Dil ve Tarih Yüksek Kurumu), Emine Işınsoy ÖKSÜZ (İLESAM), Samiye SAKARYALI (Türk Kadınlar Konseyi), Rıza SELİMBAŞOĞLU (Türkiye Diyanet Vakfı), Arzu TANIR (Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları Birliği), Salim USLU (Hak-İş),

3- DİĞER KURULUŞLAR

Unesco Türkiye Milli Komisyonu Başkanlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türk Kadını Güçlendirme ve Tanıtma Vakfı, Sinema Oyuncuları (SODER), Ankara Gazeteciler Cemiyeti, Türk Kadınlar Kültür Derneği, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Atatürk Araştırma Merkezi, Türkiye Yazarlar Birliği, Türk Edebiyatı Vakfı, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Mimarlar Odası, Türk Ocakları Genel Merkezi, Kubbealtı Akademisi Kültür Sanat Vakfı,

Tebliğleriyle Katılanlar :

Dr. Hasan ACAR (TAÇSAV) "Türkiye'de ve Batı Toplumlarında Aile Yapısının Analizi", Ayla AĞABEGÜM (Türk Edebiyatı Vakfı) "Türk Ailesinin Günümüzdeki Me-seleleri", Prof. Dr. Necla ARAT (İ.Ü. Kadın Sorunları Araşt. ve Uygulama Merkezi) "Geleneksel Normlar-Çağdaş Normlar ve Çağdaş Aile", Mustafa BAŞOĞLU (TÜRK-İŞ) "Türk Ailesi, Durumu ve Sorunları", Saif BAŞER (Kubbealtı Akademisi Kültür Vakfı) "Ailede Kültür İntikali", Doç. Dr. Nihat BOYDAŞ (GESAM) "Güzel Sanatlar ve Aile", Ayşe Taybek DURSUNOĞLU (Kadınlar Konseyi) "Kadın Dayanışma Evi", Ülger ELGİN (Türkiye Aile Planlaması Derneği) "Ana Çocuk Sağlığı, Aile Planlaması ve Aile Hizmetleri", Kazım GÜLEÇYÜZ (Bizim Aile Dergisi) "Aile ve Manevî Değerlerimiz", Yrd. Doç. Süreyya HİÇ (Kadınlarımız Fikir ve Kültür Derneği) "Türk Ailesinin Değerleri, Normları, Çalışan Kadının Aile İçi Sorunları", Kamil KABAKÇI (T. ESNAF ve SAN. KONF.) "Esnaf, Sanatkarlar ve Çırak Ailelerine Yönelik Aile Danışma Hiz.", Dr. İsmail KILLIOĞLU (Kadın-Aile Dergisi) "Türk Ailesinin Günümüzdeki Sorunları", Doç. Filiz KOÇALİ (Kadınca Dergisi) "Kadın ve Aile", Sema KUT (T. Yardım Sevenler Derneği) "aile Hizmetleri", Gaye OYMAK (UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanlığı) "Türk Ailesi Hakkında Bazı Gözlemler", Emine İşinsu ÖKSÜZ (İLESAM) "Aile Birliğinde Erkeğin Rolü", Dr. Mahmut ÖZDEMİR (T. Tic. San. Deniz Tic. Od. ve Tic. Borsaları Birl.) "Aile ve Kalkınma", Prof. Dr. Necla PUR (Marmara Üniversitesi İşgücü Araştırma Merkezi) "Çağdaş Aile Yapısı İçinde Çalışan Kadının Sorunları", Rıza SELİMBAŞOĞLU (Türkiye Diyanet Vakfı) "Türk Aile Yapısının Manevî Temelleri", Arzu TANIR (Ticaret Odaları) "Aile ve Ülke Ekonomisi Açısından Önemi", Salim USLU (Hak-İş) "Nasıl Bir Aile ?"

4- RESMİ KURULUŞLAR

Bakanlıklar başta olmak üzere özellikle sosyal hizmetler alanında faaliyet gösteren resmi kuruluşlar 1. Aile Şûrası'na davet edilmiştir.

5- ÜNİVERSİTELER

Ülkemizde 29 üniversitesinin tamamı tebliğleriyle 1. Aile Şûrası'na katılacağını bildirmiştir.

Tebliğleriyle Katılanlar :

Prof. Dr. Meziyet ARI (Hacettepe Üniversitesi) "Günümüz Aile Danışmanlığı ve Rehberliğinin Önemi ve Yaygınlaştırılması", Prof. Dr. Sunar BİRSÖZ (Akdeniz Üniversitesi) "Geleneksel Türk Aile Yapısının Kişilik Gelişimi ve Toplum Yaşamı Üzerinde Etkileri", Prof. Dr. Fügen BERKAY (İnönü Üniversitesi) "Sosyal Değişme ve Türk Ailesi", Prof. Dr. Nazan BİLGEL (Uludağ Üniversitesi) "Türk Ailesinin Sağlık Sorunları",

Prof. Dr. Şule BİLİR (Hacettepe Üniversitesi), Doç. Dr. Gönül BUDAK (9 Eylül Üniversitesi) "Endüstrileşme Süreci İçinde Ailenin Rolü ve Önemi", Doç. Dr. Nuran ELMACI (Dicle Üniversitesi) "Diyarbakır Yöresinde Çok Eşli Evliliğin Nedenleri", Doç. Dr. Aygen ERDENTUĞ (Bilken Üniversitesi) "Türk Sanayi İşçilerinde Aile", Yrd. Doç. Dr. Gülden ERKUT (İstanbul Teknik Üniversitesi) "İstanbul'da Aile Yapısı ve Komşuluk İlişkileri", Yrd. Doç. Dr. Yunus EMRE EVLİCE (Çukurova Üniversitesi) "Aile Şûrası İçin Öneriler", Prof. Yrd. Doç. Dr. Nur GÜNER (Yıldız Üniversitesi) "Gecekondu da Aile", Prof. Dr. Necmettin HACIEMİNOĞLU (Trakya Üniversitesi) "1. Aile Şûrası'na İlişkin Üniversite Görüşü", Prof. Dr. Orhan KAMIŞ (Selçuk Üniversitesi) "Türk Ailesinin Temel Karakteristiği", Doç. Dr. Aytül KASAPOĞLU (Ankara Üniversitesi) "Birey Aile Toplum", Doç. Dr. Esin KUNTAY (Mimar Sinan Üniversitesi) "Aile Bütünlüğünün Korunması İçin Bazı Önlem ve Öneriler", Doç. Dr. Şadiye G. KÜLAHÇI (Fırat Üniversitesi) "Kadının Ev Dışında Çalışmasının Aile Yaşamına Etkisi", Prof. Dr. Ayla OKTAY (Marmara Üniversitesi) "Ailenin Korunmasının Esasları", Öğr. Gör. Nurel TANER (Gaziantep Üniversitesi) "Yöremizde Aile Yapısı", Doç. Dr. Ercan TATLIDİL (Ege Üniversitesi) "Hızlı Kentleşme Sürecinde Hızlı Değişen Aile", Doç. Dr. Necmettin TOZLU (100. Yıl Üniversitesi) "Uyuşturucular Gençlik ve Aile", Prof. Dr. Ahmet UĞUR (Erçiyas Üniversitesi) "Tarihi Seyir İçinde Türk Aile Yapısında Örnekler"

Şûraya 149 kişi katılmıştır. İlk gün yapılan toplantı sonucu çalışmaların 7 komisyon halinde yürütülmesi oybirliği ile kararlaştırılmıştır.

Aşağıda adları ve üyeleri ifade edilen komisyonların ve genel kurulun çalışma ve kararları "1. Aile Şûrası Bildirileri" "1. Aile Şûrası Tartışmaları" ve "1. Aile Şûrası Kararları" olarak kitap halinde bastırılarak gerekli yerlere ulaştırılmıştır.

1. Aile Şûrası (17-20 Aralık 1990) Komisyonları ve Üyeleri

17-20 Aralık 1990 tarihlerinde, Ankara'da Etap Altinel Oteli'nde yapılan 1. Aile Şûrası'nda oluşturulan komisyonlar, komisyon başkan ve üyeleri aşağıda belirtilmektedir.

1. SOSYAL YAPI KOMİSYONU

BAŞKAN: Doç. Dr. Ümit Meriç YAZAN

Başkan Yrd.: Doç. Dr. Nuran ELMACI,

Raportör: Dr. Ali ACAR, Emin YILDIRIM, Casim AKÇAM, Sait BAŞER, Prof. Dr. A. Kurtkan BİLGİSEVEN, Doç. Dr. Nihat BOYDAŞ, Doç. Dr. Aygen ERDENTUĞ, Yrd. Doç. Dr. Gülden ERKUT, Emine İşinsu ÖKSÜZ, Prof. Dr. Orhan KARMIŞ, İnci PAKSOY, Nurel TANER, Prof. Dr. Beğlan TOĞRUL, Prof. Dr. Ahmet UĞUR, Prof. Dr. Nevzat YALÇINTAŞ, Dr. Samira YENER

2. SOSYO-KÜLTÜREL DEĞİŞME VE GELİŞME KOMİSYONU

BAŞKAN: Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI

BŞK. YRD. : Prof. Dr. Sevim EREL

Raportör: Doç. Dr. Ercan TATLIDİL, Prof. Dr. Nihat NİRUN, Prof. Dr. Necla ARAT, Prof. Dr. Ruşen BERKAY, Prof. Dr. Mustafa ERKAL, Prof. Dr. Umay GÜNEY, Yavuz Yahya DEMİRKAYA, İsmail HACIFETTAHOĞLU, Doç. Dr. Gönül BUDAK, Doç. Dr. Şadiye KÜLAHÇI, Prd. Doç. Dr. Nur GÜNER, Abdülkadir ŞAŞMAZ, Doç. Dr. Beylül

DİKEÇLİĞİL, Prof. Dr. Mahmut TEZCAN, Prof. Dr. Sadık Kemal TURAL, Doç. Dr. Süreyya HİÇ, Doç. Dr. Tülay ER, Dr. Ayfur BARIŞIK

3. AİLE ARAŞTIRMALARI VE AİLEYE YÖNELİK YAYINLAR KOMİSYONU

BAŞKAN: Prof. Dr. İskender ÖKSÜZ

BŞK. YRD.: Prof. Dr. Ersan BOCUTOĞLU

RAPORTÖR: Mustaf Ruhi ŞİRLİN, Sürmeli AĞDEMİR, Doç. Dr. Nabi AVCI, M. Çetin BAYDAR, Burhan BOZGEYİK, Nazlı ILICAK, Dr. Mehmet DOĞAN, Prof. Dr. Necmettin Hacı EMİNOĞLU, Dr. İsmail KILLIOĞLU, Ahmet KOT, Yrd. Doç. Dr. Rifat ÖZDEMİR, Ömer Lütfi METE, Osman F. SEDEN, Salih Lütfi ŞENGÜL, Ahmet TEZCAN, Prof. Dr. Orhan TÜRKDOĞAN

4. AİLENİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE SOSYAL GÜVENLİK POLİTİKALARI KOMİSYONU

BAŞKAN : Prof. Dr. Rezzan ŞAHİNKAYA

BŞK. YRD. : Muhsin DEMİREL

RAPORTÖR: Ayla AĞABEGÜM, Prof. Dr. Sevinç YÜCESAN, Prof. Dr. Necla PUR, Gül AYKOR, Mustafa BAŞOĞLU, Ruhi CEYLAN, Musa GÜRGÜN, Durmuş ÖZTEK, Samiya SAKARYALI, Mehmet TUTAR, Salim USLU, Fikret ÜÇCAN, Celal SÜRMELE

5. AİLE EĞİTİMİ KOMİSYONU

BAŞKAN: Prof. Dr. Ayla OKTAY

BŞK. YRD.: Prof. Dr. Seniha HASİPEK

RAPORTÖR: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin AĞCA, Prof. Dr. Mezlyet ARI, Ayşe BAYIRDIR-OĞLU, Prof. Dr. Sunar BİRSÖZ, Prof. Dr. Beyza BİLGİN, Doç. Dr. Savaş BÜYÜKKARAGÖZ, Prof. Dr. Kemal ÇAKMAKLI, Rıdvan ÇAKIR, Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL, Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN, Doç. Dr. Beşir ATALAY, Doç. Dr. Mustafa İSEN, Doç. Dr. Hüseyin PEKER, Dr. Mümtazer TÜRKÖNE, Yrd. Doç. Dr. Ülkü ÜSTÜNOĞLU, Mustafa YILDIRIM

6. AİLE VE HUKUK KOMİSYONU

BAŞKAN: Prof. Dr. Aile Naim İNAM

BŞK. YRD: Prof. Dr. Bilge ÖZTAN

RAPORTÖR: Prof. Dr. Seyfullah EDİŞ, Doç. Dr. Mehmet ÜNAL

Sekreter Üye: Ahmet TABANOĞLU, Prof. Dr. Erol CANSEL, Prof. Dr. Ali ŞAFAK, Prof. Dr. Emine AKYÜZ, Doç. Dr. Şahir ÇÖRTOĞLU, Dr. Turgay YÜCEL, Kadir KESKİN, Cihan YAMAKOĞLU, Av. İsmail ÖZMEN, Av. Ayla Selişik TAMER

7. AİLE SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMETLE KOMİSYONU

BAŞKAN: Prof. Dr. Cevat BABUNA

BŞK. YRD. : Prof. Dr. Nesrin KOŞAR

RAPORTÖR : Kemal MADENOĞLU, Prof. Dr. Ayşe BAYSAL, Prof. Dr. Şule BİLİR, Prof. Dr. Esin KÜNTAY, Doç. Dr. Mehmet BEKAROĞLU, Doç. Dr. Nazan BİLGEL, Doç. Dr. Necmettin TOZLU, Mehmet DURLU, Ayşe Tevbek DURSUNOĞLU, Ülker ELGİN, M. Nezh GEVREK, Nazif ÖZTÜRK, Osman ŞAHİN, Durmuş Aile ZOR

1. Resmi ve Gönüllü Kuruluşlarla İşbirliği

Koordinasyon Dairesi Başkanlığımız, kuruluş sürecinde diğer birimlerinde katkılarıyla gerçekleştirdiği aile ve toplum sorunlarına ortak bakış, ortak sorumluluk ve hedef beraberlikleri oluşturan ve demokratik bir uzlaşma zemini yaratan 1. Aile Şurası'nı takiben, Kurum mevzuatının yüklediği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde ve bunun bir gereği olarak, ulusal ve uluslararası ölçekte aile ve aile bireylerine yönelik resmî, gayri resmî (sosyal amaçlı, demek, vakıf, birlik vb.) hizmet organizasyonları ile de ilişki ve işbirlikleri oluşturma çabası içinde olmuştur.

Bu çerçevede; Aile Araştırma Kurumu politikaları doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

1. Resmî kurumlarla ilişkiler kurup aileye tesir eden millî ve milletlerarası mevzuatın derlenmesi, yurtdışındaki resmî aile organizasyonları ile temas kurmak,

2- Millî ve milletlerarası gönüllü kuruluşlarla ilişki kurularak aileye yönelik hizmetlerde devlet katkılarının sağlanmasının temini, yurtdışındaki gönüllü aile organizasyonları ile temas kurmak,

3- Avrupa Topluluğu'na tam üyelik sırasında toplumun aile bazında hazırlanmasına yönelik projelerin tesbiti ve desteklenmesi,

4- 1994 Aile Yılı hazırlıklarını planlamak ve yürütmek,

5- Milletlerarası resmî ve gönüllü kuruluşlarca ortaya konulacak aile ve aile fertlerini etkileyen projelere iştirak etmek, desteklemek,

6- Yurtdışında bulunan Türk ailelerinin karşılaştıkları güçlükleri aşmalarına yönelik faaliyetlere iştirak etmek ve destek sağlamak,

7- Aileye yönelik bilimsel nitelikli (master, doktora tezleri) ve yayınların değerlendirilerek Aile Araştırma Kurulu'na sunulması,

8- Türkiye için hayati öneme haiz GAP projesinin gerçekleşmesi aşamasında GAP bölgesindeki ailelerin ihtiyaçların tesbitine yönelik araştırma sonucu projeler gerçekleştirilmesi,

9- Bilgi depolayan, istatistiki veriler üretin millî ve milletlerarası kurum ve kuruluşlarla temasa geçerek aileyi ilgilendiren bilgi ve istatistiki verileri değerlendirmek,

396 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. fıkrası gereğince demek, vakıf ve meslek birlikleri ile iletişim kurulmuştur.

Ailenin ve aile bireylerinin, sosyal, ekonomik ve kültürel şartlarının iyileştirilmesi, geliştirilmesi macına yönelik faaliyet gösteren gönüllü kuruluşların ülke çapında tesbiti ve bir "envanteri" çalışması gerçekleştirilmiştir.

Doğrudan aile ve aile bireylerinin her birini (kadın, çocuk, yaşlı, gençlik sorunları vb.) hizmetin odak konusu yapmış olan ülke çapında 168 organizasyon belirlenerek ortak çalışma imkânları yaratmak, bilgi ve materyal desteği vermek üzere bilgi akışına imkân sağlayan form geliştirilmiştir.

Hazırlanıp, gönüllü kuruluşlarımıza gönderilen "soru formu" ile ortak çalışma alanları yaratılması ve Kurumumuzdan beklentileri derlenmeye çalışılmıştır.

Halen Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Gönüllü Kuruluşlar Şube Müdürü ve bir Kurum uzman yardımcısı ve Çocuk İstihdamı Komisyonu'nda Kurumumuzu temsilen görev yapmaktadırlar.

UNICEF, Sağlık Bakanlığı işbirliği ile uygulanma safhasında bulunan Çocuk Yaşatma Projesi Sektörlerarası Çocuk Yaşatma Merkez Komitesi ile Koordinasyon Dairesi Başkanlığımız ilişkilerini sürdürmektedir.

Ayrıca, UNICEF, M.E.B. işbirliği ile uygulanması planlanan Erken Çocukluk Gelişimi ve Okul Öncesi Eğitim Projesi Danışma Grubu üyesi bulunan Aile Araştırma Kurumu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'nca temsil edilmektedir.

Türk Hukuk sisteminde "Aile Kurumuna İlişkin Düzenlemeler" özel bir proje olarak hazırlanarak, bir bilim heyetince 3 cilt halinde düzenlenmiştir.

Çalışmayı Başkanlığımız koordine etmiştir.

Çalışma ile pozitif hukukta halen yürürlükte olan aile kurumuna ilişkin Kanunlar, Tüzük ve Yönetmelikler ile Milletlerarası Sözleşmeler ülkemizde ilk kez bir bütün olarak toparlanmış olmaktadır.

Ulusal ve Uluslararası düzeydeki kongre, konferans, panel vb. toplantılara Aile Araştırma Kurumu adına Koordinasyon Dairesi Başkanlığı uzmanları katılmakta, gerektiğinde katkı sağlanmaktadır.

Toplantılara ait kayıtlar derlenerek raporlar Kurum Başkanlığı'nın bilgisine sunulmaktadır.

Bu arada, ülkemizi ve bölge ülkelerini sosyal ve ekonomik yönden önemli ölçüde etkileyeceği düşünülen Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)'nin Koordinasyon Kurulu ile İlişkiler Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'mızca sürdürülmektedir.

Dış İlişkiler, Dışişleri Bakanlığı'mız kanalı ile yürütülmektedir.

Türkiye'nin yurtdışı temsilcilikleri bulunan bütün ülkelerin aileye ilişkin politika ve uygulamaları ile bu uygulamaları konu alan mevzuat ve dökümanları Dışişleri Bakanlığı'mızca Kurum Başkanlığı'na iletilmektedir.

Bu dökümanlar tasnif ve değerlendirmeye tabii tutulmakta, önemli sayılan bazı yayınlar dilimize çevrilerek yayınlanmaktadır.

Bu kapsamda, çeviri yapılan ve yayına hazırlanan "Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Aile Politikaları" ülkemizin bu alanda gelişen politika ve uygulamaları bakımından önemli olmaktadır.

Koordinasyon Dairesi Başkanlığımız resmî kamu kurum ve kuruluşlar ve sosyal amaçlı teşekküllerle işbirliği içinde imkân ve kaynak dengesi çerçevesinde aileler sosyal güvenlik, sağlık, çalışma ve sosyal refah hizmetlerinden yeterince yararlanabilmelerine yönelik alternatif projeler üretmek, yürütme ve yasama organlarının karar ve tasarruflarına iletme hazırlıklarını da hedefleri arasına almış bulunmaktadır.

Yurtdışındaki resmî ve gönüllü kuruluşlarla başlatılmış ilişkilere derinlik kazandırmaya yönelik çalışmalar yaparak ikili ve çok taraflı uluslararası ilişkileri geliştirmek,

Uluslararası ve bölgesel nitelikli projelere katılmak ve destek sağlamak, bölgesel ve uluslararası seviyede uzman değişimi sağlamak da yine Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'mızın çalışma programı içinde yer almaktadır.

7. ULUSLARARASI İLİŞKİLER

ULUSLARARASI AİLE ORGANİZASYONLARI BİRLİĞİ

Birliğin Gelişimi:

Birliğin kurulmasına ilk adım olarak Paris'te düzenlenen Dünya Nüfus ve Aile Konferansı gösterilmektedir. (1947)

Konferansın amacı Ailelerin hayat standartlarının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi üzerine çalışmalar yapmak şeklinde tanımlanmaktadır.

Bu konferanstan sonra aile ile ilgili politikalarla ilgilenen partiler arasında koordinasyon sağlanması için Uluslararası Aile Organizasyonları Birliği kurulmuştur.

1948 yılında Cenevre'de yapılan ilk Genel Kurul toplantısında Tüzüğü (Anayasası) belirlenmiştir (3 Temmuz 1948).

1948 yılında Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi bu birliğe B kategorisinde danışma statüsü vermiştir.

Birliğin A.T.B.M. LAS (Arap Milletler Cemiyeti), OAU (Arap Birliği Teşkilatı) ile yakın ilişkileri bulunmaktadır.

Birliğin Merkezi Paris'te olup dönem başkanı Portekiz'li Mrs. AMANA TERESA DU COSTA MACED'dir.

Birliğin Amaçları :

Tüzükteki amacı "Dünyanın her yerindeki ilgili organizasyonlarla ilişki kurarak ailelerin daha iyi şartlara sahip olmaları için çalışma olarak belirlenmiştir.

Bu Amaca Yönelik Hedefler:

Aile ile ilgili birliğin amaçlarını paylaşan tüm resmî ve özel kuruluşlarla koordinasyon sağlayıp onları birliğin organizasyonunda görevlendirmek.

Dünya çapında aileler arası dayanışmayı güçlendirmek ve onlara adalet, refah, barış konusunda müteselsil sorumluluk aşlamak.

Adaletin insanlık için önemini belirleyerek onların problemlerini, ihtiyaçlarını ve ilgilerini uluslararası organizasyonlara taşımak.

Birliğin tavsiyelerini millî organizasyonlara iletme.

Toplumda ailenin durumunu, önemini ve geliştirilme şartlarını, bu konudaki araştırmaları ve çalışmalarını geliştirmek ve uygulamak,

Birlik bu amaçları başarabilmek için :

Blr dökümantosyan merkezi kurarak yukarıdaki amaçları gerçekleştirmek için ilgili organizasyonlardan veri toplar.

Organizasyonlar arası veri alışverişini gerçekleştirir. Buna yönelik uluslararası konferanslar düzenler.

Alle konusunda organizasyonlar arası çalışmalar yapar, görüş alışverişinde bulunur tavsiyeler oluşturur.

Uluslararası konferanslar, komisyonlar ve çalışma grupları oluşturur.

Milî yada uluslararası organizasyonların başvurusuyla aileyi geliştirme ve güçlendirmeye yönelik eğitim kursları düzenler, proje ve dersleri uygulayarak sosyal gelişmeyi destekler. Bu konuda gerekli kaynak ve uzmanları toplar.

Birliğin Üyeleri:

Birliğin 60 ayrı ülkeden resmî yada gönüllü (özel) 300'den fazla üyesi vardır.

100'den fazla ülkede üyelik için sıra beklemektedir.

Birlik 1948 yılında kuruluşuna takiben 1985 "Cenevre Konferansı"na kadar 44 adet uluslararası konferans düzenlemiştir. Bu konferanslarda aileye yönelik muhtelif konularda deklarasyon ve raporlar yayınlanmıştır.

Birliğin, Teknik Komisyon ve Çalışma Grupları :

- Eğitim Komisyonu
- Konut Komisyonu
- Evlilik ve Danışma Komisyonu
- Aile Hukuku Komisyonu
- Nüfus ve Aile Hayatı Komisyonu
- Aile ve Sosyal Gelişme Komisyonu
- Aile Sağlığı Komisyonu
- Kırsal Aileler, Tarım ve Beslenme Komisyonu
- Kadın Çalışma Gurubu
- Ailenin Geliri ve Sosyal Güvenlik Gurubu
- Aile Politikaları Üzerinde Kamu Otoritesinin Rolü Çalışma Gurubu
- Aile Hareketleri Çalışma Gurubu

Bu komisyon ve çalışma grupları yıllık olarak toplanır, toplantılar herkese açıktır.

Kurumumuz 22. 4. 1991 tarihinde başvuru formunu doldurarak Dışişleri Bakanlığı kanalıyla üyelik için müracaat etmiştir. Üyelik için görüşmeler devam etmektedir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇALIŞMALARI VE ULUSLARARASI AİLE YILI

B.M. Bireyleri tek tek hedef alan hareketlerin aile bireylerini karşı karşıya getirdiği kanısına varmış ve bu hareketlerin bir uzlaşmaya götürülmesi gerektiğinden hareketle 1948'lerde kendi bünyesinde kurduğu B.M. Uluslararası Aile Örgütleri Birliğini aktif hale getirmeye karar vermiştir. Adı geçen örgüt aile bütünlüğünün korunması, aile içi demokrasi'nin sağlanması ve kültürel zenginlik gibi hedeflerin sağlanmasına yönelik olarak çalışmalarını hızlandırmıştır.

Diğer yandan yine B.M.'in öncülüğünde 1979'da Uluslararası Özürlüler Yılı, 1985'te Uluslararası Gençlik Yılı ilan edilerek yukarıda geçen hedeflere ulaşılabilme imkânları araştırılmıştır.

1987'de B.M. gerçekleştirdiği bir dizi Genel Kurul toplantılarında geçmişte ilan edilen ve aile bireylerini tek tek ele alan yaklaşımın etkili olmadığı, bu konuda aileye bir bütün olarak yaklaşmanın şart olduğu kanısına varılmıştır. Bu konuda tüm dünya ülkeleri arasında bir konsensus oluşturulmasının sorunun çözümünde etkili olacağından hareketle çalışmalar başlatılmıştır. Nihayet 8 Aralık 1989 tarihinde toplanan B.M. Genel Kurulu 44/92 sayılı kararla 1994 B.M. U.A. Aile yılı olarak kutlamasını hükme bağlamıştır. Alınan kararın tüm dünya ülkelerine ulaştırılması çalışmaları başlatılmış ve bu konuda neler yapılabileceği hakkında ortak bir gündem oluşturma yoluna gidilmiştir. 1990 yılı boyunca Dünya ülkelerine gönderilen muhtelif yazılarda yılın amacı geniş olarak anlatılmış ve yapılabilecek faaliyetlerde öngörülen prensipler oluşturulmuştur.

U.A. Aile yılının nihayi amacı "değişen dünyada toplumun temeli olan ailenin bütünlüğünün korunması ve kaynak ve sorumlulukların tesbit edilmesi" olarak belirlenmiştir. Yılın bu nihayi amaca yönelik geçiş amaçları ise şöyle sıralanabilir.

- 1- Ailenin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneğinin kuvvetlendirilmesi,
- 2- Toplumsal suç ve cezaların azaltılması, ahlaki değerlerin bozulmasının önlenmesi için sağlık eğitim ve yaşlı bakımı faaliyetlerinin artırılması,
- 3- Ailenin kendi ihtiyaçlarını karşılama yeteneği ile devletin sosyal hizmet sorumluluğu arasında bir denge kurulmasının sağlanması,
- 4- Sosyal hastalıkların tesbit edilmesi ve aile için negatif davranışların ve sömürünün engellenmesi için politikaların oluşturulması,

Aile yılının hazırlık çalışmalarından B.M. Sosyal Gelişme Komisyonu, bu konuda ülkeler arası koordinasyonu sağlamaktan Ekonomik ve Sosyal Konsey sorumlu tutulmuştur. Hazırlık çalışmaları yerel, bölgesel ve ulusal olmak üzere üç düzeyde yapılacaktır. 1991 yılı çeşitli öncü organizasyonları harekete geçirmek ve öncelikli konuları belirlemek için bir ön çalışma yılı olarak tesbit edilmiştir. 1992-1993 yılları 1994 Uluslararası Aile Yılı nihayi programının hazırlanması için hazırlık dönemi olarak ayrılmıştır. 1994 yılı ise bu programın uygulama yılına hasredilmiştir.

B.M. Genel Kurulu yerel bölgesel ve ulusal düzeylerde ülkelerin yapacakları yıl hazırlık çalışmalarında işleyebilecekleri örnek konuları da belirlemiştir. Bu konular şöyle sıralanabilir :

- 1- Değişimler karşısında aile
- 2- Ailenin teşekkülü, bireysel davranışlar, aile toplum ilişkisi, sosyal değerler ve beklentiler.
- 3- Ailenin Sosyo-Ekonomik fonksiyonları
- 4- Ailenin toplumsal sağlığa etkileri

5- Şehirleşme ve aile

6- Sosyal bütünlük ve aile

7- Bir organizasyon olarak aile ve aile politikalarının organizasyonları

B.M. Genel Kurulu ayrıca yapılan her tür faaliyette "Aile Toplumun Temelidir" ilkesinin ayrıca vurgulanmasını istemiştir. Karar mekanizmalarına "Aileyi Etkileyebilecek Politikaların Dikkatlice Hazırlanması ve Öncelikli Olarak Uygulanmasının Gerekliliğinin" iletilmesi, aile konusunda kamuoyu oluşturulması ve uluslararası diyalogların kurulmasının ihmal edilmemesinin gerektiği ayrıca vurgulanmıştır.

1994 Birleşmiş Milletler Uluslararası Aile Yılı Yazışma ve Çalışmaları

1994 U.A. Aile Yılı "ile ilgili ilk yazı kurumumuza 20 Mart 1990 yılında intikal etmiştir. Dışişleri Bakanlığı'ndan alınan ÇTUK 317-971 sayılı yazıda" 1987 yılından beri Birleşmiş Milletler Genel Kurulu gündeminde bulunan "Uluslararası Aile Yılı" konusunda 1990 yılında 44/143 sayılı Genel Kurulu Kararı'yla 1994 yılının "Uluslararası Aile Yılı" ilan edildiğini belirtilmiştir. Söz konusu kararda B.M. Genel Sekreteri'nin yıl için koordinatör olarak B.M. Viyana Ofisi Sosyal Gelişme Bölümü Direktörü Sn. Henryk J. SOKALSKY'yı atağı belirtilerek bilahare oluşturulacak "U.A. Aile Yılı Sekreteryası" nın çalışmalarına katkıda bulunmak üzere ulusal komite ve mekanizmaların kurulması gerektiği belirtilmiştir. Adı geçen yazının devamında Başkanlığımızın yıl için ulusal koordinatörlük görevini üstlenmesinin uygun olacağı görüşüne de yer verilmiş ve kurumumuzun yılın kutlanmasına yönelik görüş ve önerileri sorulmuştur.

Kurumumuza yöneltilen nota ve eklere cevaben bir yazı hazırlanarak Yıl Sekreteryası'na iletilmek üzere 5. 6. 1991 tarih ve 11. 1/5-1/90 sayı ile T.C. Dışişleri Bakanlığı'na gönderilmiştir. Kurumumuz yazısında yılın kutlanmasının ehemmiyeti üzerinde durulmuş ve Aile Yılı kutlama faaliyetleri sırasında amaç ve içerik olarak üzerinde durulması gereken hususlar kurumumuz görüşü olarak belirtilmiştir.

Ayrıca ulusal koordinatörlük hususunda bilahere oluşan kurumumuz görüşü 021.3-11-91-0036 sayı ve 22. 03. 1991 tarihli yazı ile B.M. Aile Yılı sekreteryası'na iletilmek üzere T.C. Dışişleri Bakanlığı'na gönderilmiştir. Bu yazıda Kurumumuzun B.M. Uluslararası Aile Yılı Türkiye Ulusal Koordinatörlüğü'nü memnuniyetle üstleneceği ve bu konuda sekreteryaya her türlü desteği vereceği belirtilmiştir.

Söz konusu yazımıza cevaben 20. 5. 1991 tarih ve ÇTUK 1328-3222 sayı ile T.C. Dışişleri Bakanlığı'ndan gelen yazıda 1994 B.M. U.A. Yılı hazırlık çalışmalarının hızlandırıldığı belirtilmiş ve bu konuda kurumumuzun yılın Türkiye Ulusal koordinatörü olarak;

1- Ulusal eşgüdüm mekanizmasının kurulması

2- B.M. U.A. Aile Yılı Sekreteryası bünyesinde oluşturulan "Gönüllü Fon"a katkıda bulunması,

3- B.M. Genel Sekreteri tarafından hazırlanacak olan raporda yararlanılmak üzere üye ülkelerden yıl kutlama faaliyetlerine ilişkin program ve bilgilerin B.M. Sekreteryası'na gönderilmesi istenmiştir.

Adı geçen yazıya cevaben 30. 5. 1991 tarih ve 21. 11. 3-0082 sayı ile yılın kutlanmasına ilişkin hazırlanan program ve bilgiler Yıl Sekreteryası'na iletilmek üzere T.C. Dışişleri Bakanlığı'na gönderilmiştir.

Yazımıza cevaben gönderilen 20. 6. 1991 tarih ve 10276 sayılı yazı da 1994 U.A. Aile Yılı Koordinatörü Sn. H. J. Sokalsky kurumumuzun konuya gösterdiği hassa-

siyetten dolayı müteşekkir olduğunu ifade ederek çalışmalarımızdan ötürü memnuniyetini belirtmiştir.

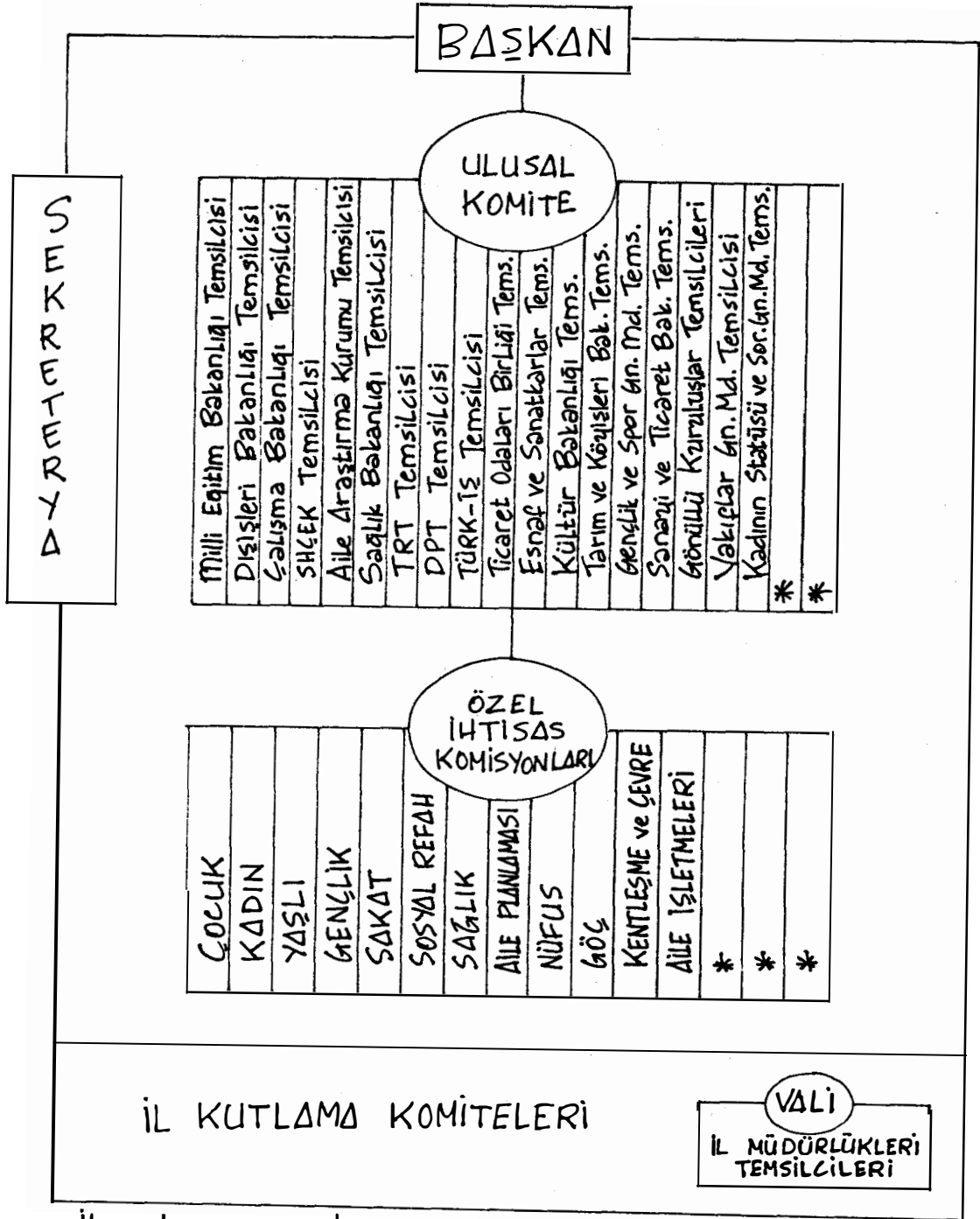
Son olarak T.C. Dışişleri Bakanlığı'ndan alınan 18. 9. 1991 tarih ve ÇTUK /2299-5890 sayılı yazıda 1994 U.A. Aile Yılı hazırlık çalışmaları için oluşturulmuş olan yıl Gönüllü Fonu'na katkıda bulunmamız, tekrar gündeme getirilmiştir. Bu konuda Bakanlık Kararı oluşması beklenmektedir.

1994 Uluslararası Aile Yılı ile ilgili yazışmalar bu aşamadadır. Şu anda yapılması gereken çalışmalar ise şöyle sıralanabilir;

1- "Ulusal Komite" taslağına göre komitenin kurulması ve ilgililere gerekli yazıların yazılması.

2- Yıl Gönüllü Fonu'na katkı meselesinin halledilmesi.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ULUSLARARASI AİLE YILI
ULUSAL KUTLAMA KOMİTESİ ORGANİZASYON ŞEMASI

* İlave temsilci ve komisyonlar
Başkan: Aile ile ilgili Devlet Bakanı
Sekreterya: Aile Araştırma Kurumu
(İl Kutlama Komiteleri sayısı 74 tür)

ULUSLARARASI AİLE YILI TÜRKİYE ULUSAL KUTLAMA KOMİTESİ FAALİYET ÖNERİLERİ

1994 B.M. Uluslararası Aile Yılı'nın hedeflerini desteklemek için ulusal aktiviteleri gerçekleştirmek, bu konuda koordinatörlük görevini ifade etmek T.C. Başbakanlık A.A. Kurumu Başkanlığı'na verilmiştir. Esasen A.A.K. Türk ailesinin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahın artırılması için gerekli araştırmaları yapmak, projeler geliştirmek ve aileye yönelik çeşitli eğitim programları düzenlemek, bunların uygulamaya konulmasını sağlamak, aileyle ilgili millî bir politikanın oluşmasına yardımcı olmak amacıyla yönelik olarak T.C. Başbakanlığı'na bağlı olarak Aralık 1989'da başbakanlık düzeyinde kurulmuş bir kurumdur.

A.A.K. Bu Ulusal Koordinatörlük görevine binaen bir "Ulusal Komite" oluşturulacaktır. Bu komiteye resmî ve özel kuruluşlardan aile ile ilgili olabilecek tüm organizasyonlardan temsilciler davet edip görevlendirmeyi ilke olarak benimsemiştir. Komite ülke çapında bir organizasyon ağına sahip olacak şekilde teşkil ettirilecektir. Bu ulusal komitenin organizasyon şeması taslağı ek 1'de sunulmuştur.

Uluslararası Aile Yılı'nın hedeflerinin ilerletilmesine Hükümetimiz büyük önem vermektedir. Hükümetimiz bunun için içerden sağlayacağı finansal destek BM.'in geçmiş yıllarda ilan ettiği ve kutladığı yıllardaki desteklerden daha az olmayacaktır.

1994 U.A. Aile Yılı'nın Türkiye Ulusal Koordinatörlüğü'nü üstlenmiş bulunan T.C. Başbakanlık A.A.K. Haziran 1990 tarihinden itibaren bu amaca yönelik çok önemli çalışmalar planlamış, bir kısmını gerçekleştirmiş ve halen gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır :

1. A.A.K. Cumhuriyet tarihinde ilk defa 1. Aile Şurası'nı 17- 20 Aralık 1990 tarihleri arasında gerçekleştirerek şura boyunca yedi ayrı konuya, yani sosyal yapı, sosyal ve kültürel değişim, aile araştırmaları ve aileye yönelik yayınlar, ailenin güçlendirilmesi ve sosyal güvenlik, aile eğitimi, aile ve hukuk, aile sağlığı ve Sosyal hizmetler komisyonları tarafından hazırlanan ve Genel Kurul'a sunulan, Genel Kurul tarafından verilen önergelerle de geliştirilen çok önemli kararlar alınmış, ileriye dönük teklifler hazırlanmıştır.

2. A.A.K. ayrıca, ilkinin Mayıs 1990 da gerçekleştirdiği Aile Haftasının ikincisini Valiliklerle sağladığı işbirliği neticesinde 5-12 Mayıs 1991 tarihleri arasında yurt çapında çeşitli etkinliklerle kutlayarak "Aile Toplumun Temelidir" ilkesi ışığında alıeyl çeşitli yönleriyle yine gündeme getirmiştir. Bu faaliyetler özetle şunlardır :

A. Aile ile ilgili Paneller

- Türk Ailesinin sosyo-ekonomik yapısı,
- Aile ve Çocuk,
- Ekonomik sorunların aile üzerindeki etkileri,
- Suçlu ve suçta yönelmiş çocuk ve ailenin topluma kazandırılması,
- Toplum içinde ailenin yeri ve önemi,

B. Aile, özürlü çocuk, toplum ilişkileri konulu seminer, açıkloturum ve anket uygulamaları

C. Konferanslar,

- Çalışan kadının sorunları
- Evlilik ve aile bağları
- Çocuk aile ve kurum ilişkisi
- Ailedeki kültürel değerler
- Aile bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahın artırılması
- Aile planlaması va aile geçimsizlikleri
- Türk aile yapısı
- Aile ekonomisinin geliştirilmesi

D. İller bazında yılın ailelerinin ve annelerinin seçilip ödüllendirilmesi,

E. Birçok ilde aile konulu tiyatro ve film gösterimi,

F. Okullar arası şiir ve kompozisyon çalışmaları düzenlenip dereceye girenlerin ödellendirilmesi,

G. Yerel ve Ulusal basında aile konulu yayınlara daha çok yer verilmesi,

H. Camilerde hafta boyunca aile konulu vaaz, nasihat ve hutbelerin tertiplenmesi,

I. İl Sağlık Müdürlükleri vasıtasıyla "Aile Sağlığı ve Beslenme" konusunda, il Kültür Müdürlükleri vasıtasıyla da kültürel değerlerimiz ve aile konusunda halka yönelik eğitim çalışmalarının yapılması,

J. Aile konulu bil-bord ve TV spotları

3. A.A.K. 1992'de yapılacak 3. Aile Haftası ve 2. Aile Şûrası çalışmalarının hazırlıklarına şimdiden başlamış halen bu çalışmaları sürdürmektedir.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VIYANA BÜROSU

Uluslararası Aile Yılı Sekreteryası

Viyana, 20 Haziran 1991

Sayın Dr. Necmettin TURİNAY
Aile Araştırma Kurumu Başkanı

Viyana'daki Birleşmiş Milletler Daimi Türk Heyeti, hükümetinizce hazırlanmış Uluslararası Aile Yılı'na ilişkin hazırlıklar ve kutlamalarla ilgili faaliyet programını kapsayan bir raporu bana takdim etme lütfunda bulunmuşlardır.

İlk olarak, hükümetiniz tarafından Uluslararası Aile Yılı'na gösterilen ilgi ile ve bu yılın amaçlarına ulaşabilmesi için Türkiye'nin gösterdiği olağanüstü gayrete en derin şükranlarımı sunarım. Uluslararası Aile Yılı'nın milli koordinasyon teşkilatı olan Aile Araştırma Kurumu'nun önderliğinde halen yürütülmekte olan faaliyetleri de memnunlukla karşıladım.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığı'nın himayeleri altındaki kurumunuz işlevi, saygıdeğer hükümetinizin ailenin refahına vermiş olduğu önemin bir göstergesidir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından hazırlanan talimatlara uygun olarak, Aile Yılı kutlamalarının ana faaliyetleri yöresel ve ulusal düzeylerde yoğunlaştırılacak, ayrıca Birleşmiş Milletler ve onun ilgili kuruluşları tarafından da katkıda bulunacaktır. Bu yüzden Aile Araştırma Kurumu'nca yürütülen faaliyetle, Uluslararası düzeyde yürütülen faaliyetler birbirini tamamlayıcı niteliktedir. İşbirliğimizin, ortak başarılarımızı artıracacağını ümit ediyorum.

En derim Saygılarımın kabul edilmesi dileğiyle.

Henryk J. Sokalski

Uluslararası Aile Yılı Koordinatörü

AVRUPA KONSEYİ 22'NCİ AİLE BAKANLARI KONFERANSI

Seçimler dolayısıyla Bakanlık düzeyinde katılamadığımız İsviçre'nin Lucerne Kentinde düzenlenen 22'nci Avrupa Aile Bakanları Konferansı'nda, ülkemizi, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanı Dr. Necmettin TURLINAY ile Kurul üyesi Prof. Dr. Mehmet ÜNAL'dan oluşan bir heyet temsil etmiştir.

Toplantı ülkemizin yanı sıra Avusturya, Belçika, Kıbrıs Rum Kesimi, Çekoslovakya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İrlanda, İzlanda, İtalya, Lihtenştayn, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Norveç, Portekiz, San Marino, İspanya, İsviçre ve İngiltere gibi Avrupa Konseyi üyesi ülkelerle, henüz bu konseye üye bulunmayan Bulgaristan, Sen Siej, Litvanya ve Polonya, Macaristan, Romanya gibi Avrupa ülkelerinin temsilcileri de hazır bulunmuşlardır. Ayrıca konferansa, 1994 Dünya Aile Yılı Koordinatörü bay Henryk SOSALSKI de, Birleşmiş Milletler temsilcisi olarak katılmıştır.

Üç gün süre ile devam eden konferansın her seansında heyetimiz hazır bulunmuş Avrupa ülkelerinde aileyle ilgili gelişmeleri ve alternatif politikaları yakından izlemiştir.

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Catherine Lalumirere'in açışını ve İsviçre Federal Devlet Başkanı Flavio Cottinin başkanlığını yaptığı konferans, "**Aile Politikaları ve Desentralizasyon**" konusunu iki seansta ele alıp incelemiştir. Birinci seansta, aile politikası konusunda desentralizasyonun "Yarar ve Zorlukları"; ikinci seansta ise, aile politikalarıyla ilgili "Yöresel ve bölgesel inisiyatifler" üzerinde duruldu. İlk seansta, İsviçre Federal Devlet Başkanı; ikinci seansta, aile işlerinden sorumlu Alman Bakan Bayan Hannelore Rönsch konuyla ilgili kendi ülkelerindeki gelişmeleri açıkladılar. Bu arada ülke temsilcileri de söz olarak ülkelerindeki durum hakkında bilgi verdiler.

Kapanış bildirisinde de ifade edildiği üzere yapılan çalışmaların sonuçlarını şu noktalarda toplamak mümkündür :

1) Avrupa'da politik ve sosyal değişmelerin çok hızlı bir şekilde gerçekleştiği bir dönemde yapılmış olan bu konferans, ailelerin sosyal hayata katılımlarının sağlanması, aile dayanışmasının teşviki ve bazı trajik aile bölümlerine karşı mücadele etmek bakımından zorunlu elemanlarından biri olarak görmektedir.

2) "Aile ve onun desentralizasyonu" ile ilgili olarak yapılan politik tartışmaların sosyal alanda iki esaslı unsuru bulunduğu kabul edilmektedir :

Bunlardan biri,

- Bir ailenin gerek bağımlı ve gerek bağımsız üyelerinin kendi hayatlarına ilişkin sorumluluklarını, belli bir ölçüde aile içinde yüklenebilmelerini sağlamak,

- Ailelerin özel ve toplumsal hayatlarında rollerini tam oynayabilmelerine imkân tanımak için, devletler düzeyinde hukukî ve idarî yapının ve organizasyonu yolunda neler yapılabilir ?

- İkincisi, gerek ekonomik alanda, gerek çalışma hayatında, gerekse içinde buldukları sosyal çevrede yani günlük yaşayışta bütün hayatları boyunca her türlü şartlarda aileler ve onların üyeleri, kendi güçlerini nasıl kullanabilir ve birbirlerine ne şekilde destek olabilirler ?

3) Bu sorunların cevapları özetle şöylece tesbit edilmiştir :

Bu konulardaki önceliklerin tesbiti ve kanunla düzenlenmesi hususunda hükümetler önemli roller düştürmektedir.

- Aileye yönelik hizmetler ile diğer sosyal hizmet dallarında desentralizasyon (yerinden yönetim) ve desentrasyon (yerinde yoğunlaşma) yönünde büyük bir eğilim Avrupa ülkelerinde mevcuttur.

- Aileler gerek ferden, gerekse onları temsil eden teşkilatlar aracılığı ile, kendilerini ilgilendiren hizmetlerin ve politikaların belirlenmesine ve teşkilatlanmalarına giderek daha fazla katılmalıdırlar.

4) Desentralizasyon yönünde, görevlerini geleneksel hiyerarşik bir düzen içinde ifa eden kurumlara hükümet bu politikalardan etkilenmektedir. Devlet arasında bu konuda kıyaslamalar yapılması zor olmakla birlikte, aile bakanları müşterek temel unsurların belirlenmesinin mümkün olduğu kanaatine varmışlardır.

Katılan ülkelerin yaptığı açıklamalardan heyetimiz aşağıdaki sonuç ve kanaatlere varmıştır :

1) Toplumsal yapının temel hücresini oluşturan ailenin; insan neslinin devamı ve insanın mutluluğunun sağlanması için gerekliliğine inanan batı ülkeleri, aileyi tabii yapısına kavuşturmak ve bu yapı içinde aynen korumak istemektedir.

2) Bu maksatla Avrupa Konseyi üyeleri, merkezî idareden ziyade, aileyi daha yakından tanıma ve sorunlarını çözmek imkân ve fırsatına sahip olan mahalli idareleri, bu konuda daha aktif kılmanın çarelerini aramaktadır.

3) Bu konuda ileri batı ülkelerinin önemli mesafeler kateddikleri, diğer batı ülkelerinin bazı zorluklarının bulunduğu, buna karşılık doğu Avrupa ülkeleri için ise, konunun henüz yeni olduğu hususlarını heyetimiz tesbit etmiş bulunmaktadır.

4) Ayrıca, heyetimiz bundan böyle Avrupa ülkelerinde aileye yönelik politika ve hizmetlerin giderek artacağı ve yoğunluk kazanacağı, bundan dolayı pek çok Avrupa ülkesinde olduğu gibi, ülkemizde de bu tür hizmet ve politikaların üretilmesi ve hayata geçirilmesi için, işlerin bir bakanlık seviyesinde yürütülmesi zorunluluğunun doğduğu kanaatine varmıştır.

KARŞILAŞTIRMALI AİLE İSTATİSTİKLERİ ÇALIŞMASI

Koordinasyon Dairesi Başkanlığı şube müdürleri ve uzman yardımcılardan müteşekkil geniş bir çalışma grubu oluşturularak ulusal ve uluslararası ölçekte "Karşılaştırmalı Aile İstatistikleri" konulu bir çalışma gerçekleştirmiştir.

Çalışma üç aşamada yapılmıştır.

İlk aşamada kaynak taraması yapılarak çeşitli ülkelerde mevcut olan olabildiğince çok istatistik verilerine ulaşılmış ve bu verilen derlenmiş, değerlendirilmiş bir araya getirilmiştir.

İkinci aşamada, toplanan verilen konularına göre tasnif edilmiştir. Böylece tüm ülkelerde ortak istatistik konuları tesbit edilmiştir. Bu konular şunlardır:

- 1- Aile Yapısı İstatistikleri,
- 2- Hayat İstatistikleri,
- 3- Nüfus İstatistikleri,
- 4- Sağlık İstatistikleri,
- 5- Konut İstatistikleri,
- 6- Adalet İstatistikleri,
- 7- Eğitim İstatistikleri,
- 8- Gelir ve Tüketim İstatistikleri,
- 9- Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım İstatistikleri,
- 10- İşgücü İstatistikleri,

Üçüncü aşamada, her bir konu kapsamına gören veriler ülke ülke belirlenerek birer tablo haline getirilmiştir. Oluşturulan tabloların istatistik konularına göre tasnifi aşağıda verilmiştir.

1. AİLE YAPISI İSTATİSTİKLERİ

- 1.1. Türkiye'de 1968-86 arası geniş aile-çekirdek aile değişim istatistik verileri
  - 1.1.1. Bölgeler ve kırsal-kent verileri
  - 1.1.2. Bölgelere göre hane halkı verileri
  - 1.1.3. Hane halkı büyüklüğün oturan meranın niteliğine göre değişim verileri
- 1.2. Uluslararası hane halkı büyüklüğü verileri
  - 1.2.1. Almanya, Fransa, Hollanda, İtalya, Japonya, Türkiye karşılaştırmalı hane halkı büyüklüğü verileri

2. HAYAT İSTATİSTİKLERİ

- 2.1. Türkiye'de Bölgelere göre evlilikte akrabalık derecesi verileri
- 2.2. Uluslararası evlenme yaşı karşılaştırmalı verileri
- 2.3. Uluslararası evlenme ve boşanma vakaları karşılaştırmalı sayısal verileri

- 2.4. Türkiye'de 1960-89 arası yıllara göre boşanma sayısal ve oransal veriler
- 2.5. Türkiye'de 1980-89 arası yıllara ve evlilik sürelerine göre sayısal boşanma verileri
- 2.6. Türkiye'de 1980-89 arası boşanma vakalarının yıllara ve yaş gruplarına göre sayısal verileri
  - 2.6.1. Erkeklerle göre veriler
  - 2.6.2. Kadınlara göre veriler
- 2.7. Türkiye'de öğrenim durumu, cinsiyet ve çocuk sayısına göre boşanma sayısal verileri
- 2.8. Ölümlerin yaş grubu ve cinsiyete göre dağılım verileri
- 2.10. Cinsiyete göre ortalama yaş süresi uluslararası verileri
- 2.11. 1981-88 arası yıllara göre intihar vakalarının yaş gruplarına göre dağılım verileri

3. NÜFUS İSTATİSTİKLERİ

- 3.1. 1935-90 arası yıllara göre kaba doğum, kaba ölüm, bebek ölümü ve toplum doğurganlık oransal verileri
  - 3.1.1. 1973-1983 arası yıllara göre bölgesel toplam doğurganlık oransal verileri
- 3.2. 1950-1985 arası yıllara göre nüfusun medenî durum ve cinsiyete göre dağılım oranları
- 3.3. 1945-1985 arası, nüfusun yıllara ve bölgelere göre dağılımı sayısal verileri
  - 3.3.1. 1927-1990 arası nüfusun yıllara ve bölgelere göre değişim hızları
- 3.4. Yurtdışında yaşayan işçi ve işçi ailelerinin ülkelere göre dağılımı sayısal verileri
  - 3.4.1. Resmi yoldan yurtdışına giden işçi ve işçi ailelerinin ülkelere göre dağılımı sayısal verileri
- 3.5. Bazı dünya ülkelerinin toplam nüfus, yıllık nüfus artış hızı ve kentsel nüfus sayısal ve oransal verileri
  - 3.5.1. Bazı dünya ülkelerinde nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı oransal verileri

4. SAĞLIK İSTATİSTİKLERİ

- 4.1. Gelişmişlik derecesine göre dünya ülkelerinde sağlıkla ilgili göstergeler
- 4.2. Dünya ülkelerinde sağlık harcamalarının milli gelire oranı
- 4.3. Türkiye'de yatalak hasta, sağlık kurumu ve sağlık personeli yıllara göre sayısı
- 4.4. Türkiye'de yıllara ve bazı il merkezlerine göre bebek ölüm hızları

- 4.5. Türkiye'de sakat sayısının yaş gruplarına, cinsiyete, illere ve sakatlık sebeplerine göre dağılımı.
- 4.6. Türkiye ve AT'da bazı sağlık düzeyi ölçüleri
- 4.7. Türkiye ve AT'da kişi başına GSYH ve yıllık sağlık harcaması ile ulusal bütçe içinde sağlık harcamalarının payı
- 4.8. Türkiye ve AT'da toplam yatırımlar içinde eğitim, sağlık ve sosyal refah yatırımlarının yapı
- 4.9. Türkiye ve AT'da doktor, diğer sağlık personeli ve hasta yatağı başına düşen kişi sayısı

5. KONUT İSTATİSTİKLERİ

- 5.1. Türkiye'de il, ilçe, bucak ve köy ortalamalarına göre oda başına düşen nüfus oranları
- 5.2. Türkiye'de oturlan mekanın niteliğine göre hane halkı büyüklüğü oranları
- 5.3. Türkiye'de hane halkının oturduğu konuta ilişkin mülkiyet durumu
- 5.4. Türkiye'de hane halkının konut tasarruf şekilleri kır-kent oranları
- 5.5. Türkiye'de kiracı ve kira vermeyen hanelerin oturduğu mekanlara göre dağılımı
- 5.6. Türkiye'de kira veren hanelerin aylık kira gruplarına göre dağılımı
- 5.7. Türkiye'de hane halkının oturduğu konuttaki mevcut konut kolaylıkları kır-kent oranları

6. ADALET İSTATİSTİKLERİ

- 6.1. Türkiye'de cezaevlerine giren ve çıkanların yaş gruplarına, eğitim seviyelerine, cinsiyete, medeni duruma, göre dağılımı.

7. EĞİTİM İSTATİSTİKLERİ

- 7.1. Türkiye'de nüfusun yıllara ve okuryazarlık durumu
- 7.2. Türkiye'de nüfusun yaş gruplarına ve cinsiyete göre okuryazarlık durumu
  - 7.2.1. Okuryazar olmayanların illere ve cinsiyete göre dağılımı
- 7.3. Türkiye'de okul çağı nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı ve yıllara göre toplam nüfusa oranları.
- 7.4. Türkiye'de eğitim kademelerine yıllara göre öğrenci ve öğretmen sayıları ve oranları

8. GELİR VE TÜKETİM İSTATİSTİKLERİ

- 8.1. Bazı ülkelerde gelir dağılımı
- 8.2. Türkiye'de bölgelere göre çalışan ve gelir getiren hane halkı sayıları

- 8.3. Türkiye'de hane halkı büyüklüğüne göre kullanılabilir yıllık gelirin dağılımı
- 8.4. Türkiye'de hane halkı yıllık ortalama gelir, ortalama tüketim ve tüketim eğiliminin hane halkı büyüklüklerine göre dağılımı
  - 8.4.1. Bölgelere göre dağılım
  - 8.4.2. Kırsal ve kentsel dağılım
- 8.5. Türkiye'de diğer hane halkı gelir ve tüketim istatistikleri.

9. SOSYAL GÜVENLİK ve SOSYAL YARDIM İSTATİSTİKLERİ

- 9.1. Türkiye'de 1989 yılı itibariyle sosyal güvenlik kapsamına giren nüfus istatistikleri
- 9.2. Türkiye'de kurumsal istatistikler.
- 9.3. Türkiye'de Sosyal güvenlik kapsamına giren sektörel istatistikler.

10. İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

- 10.1. Kurumsal olmayan sivil nüfusun cinsiyete göre işgücü durumu
- 10.2. Hane halkı fertlerinden istihdam edilenlerin son haftadaki işteki durumu, okuryazarlık ve bitirilen son öğretim kurumuna göre dağılımı
- 10.3. Kurumsal olmayan sivil nüfusun eğitim, medenî durum ve cinsiyete göre işgücü durumu
- 10.4. Hanehalkı fertlerinin son haftadaki işgücü durumlarına göre dağılımı
- 10.5. Yaş grubuna göre işgücüne katılma oranı
- 10.6. Eğitim durumuna göre işsizlik oranı
- 10.7. Yaş grubuna göre işsizlik oranı
- 10.8. İstihdam edilenlerin yaş grubu ve cinsiyete göre iktisadi faaliyet kolu
- 10.9. 1989 iş kazaları, meslek hastalıkları, daimi göremezlik ve ölüm vakalarının dağılımı.
- 10.10. İş kazalarının kaza sebeplerine göre dağılımı.

ÖRNEK İSTATİSTİK TABLOLARI

TÜRKİYE'DE AİLE YAPISI (yüzde)

YILLAR	ÇEKİRDEK	GENİŞ
1968	65.1	34.9
1973	64.6	35.4
1975	62.9	36.1
1978	66.8	33.2
1986	68.4	31.6

Kaynak: Ferhunde Özbay (1988) Türkiye'de Aile ve Ev Halkı Yapısı Değişimi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Boğaziçi Üniversitesi.

TÜRKİYE ve ATDA BAZI DEMOGRAFİK VERİLER (1986)

ÜLKELER	Nüfus (Milyon)	16 Yaş Altı Nüfus Oranı (%)	Kaba Doğum Oranı (%)	Nüfus Artış Hızı (%) 1980-85
BELÇİKA	9.9	20.2	12	0.1
DANİMARKA	4.1	24.4	11	0.1
F. ALMANYA	60.7	16.6	11	0.2
FRANSA	54.8	22.6	14	0.6
İRLANDA	3.7	29.7	22	0.9
İTALYA	57.3	20.6	11	0.3
HOLLANDA	14.6	20.5	12	0.4
İNGİLTERE	56.1	20.9	13	0.1
YUNANİSTAN	9.9	23.2	15	0.7
İSPANYA	38.8	25.5	15	0.7
PORTEKİZ	10.3	26.2	17	0.7
TÜRKİYE	50.3	38.2	30	2.5

Kaynak : UNICEF, Dünya Çocuklarının Durumu 1988

ULUSLARARASI EVLENMA YAŞI (YÜZDE)

	ALMANYA		AMERİKA		FRANSA		HOLLANDA		İTALYA		TÜRKİYE	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
19 ve altı	2.7	13.5	8.5	20.9	1.8	14.2	1.2	10.2	1.9	20.0	7.7	35.9
20-29	65.3	66.9	59.5	63.3	75.4	70.2	77.1	76.8	75.1	68.7	72.4	52.1
30 ve üstü	32.0	19.6	32.0	15.8	22.8	15.6	21.7	13.0	23.0	11.3	19.9	12.0

Kaynak : Ana Britanica 1986 Karşılaştırmalı Ulusal İstatistikler

ULUSLARARASI EVLENME VE BOŞANMALAR (BİNDE)

ÜLKELER	1970		1980		1985	
	EVL.	BOŞ.	EVL.	BOŞ.	EVL.	BOŞ.
ALMANYA	444.5	76.5	362.4	96.2	364.7	128.1
FRANSA	393.7	38.9	334.4	81.1	269.4	107.5
İTALYA	395.7	-	322.9	11.8	296.0	15.7
HOLLANDA	123.6	10.2	90.2	25.7	82.7	34.0
İNGİLTERE	471.0	63.2	418.4	159.7	393.1	175.3
TÜRKİYE	117.0	10.0	366.0	16.0	365.0	19.0

Recent Demographics Developments in the Member States of Council of Europe, 1987.

ULUSLARARASI HANEHALKININ BÜYÜKLÜĞÜ (000)

	ALMANYA	FRANSA	HOLLANDA	İTALYA	JAPONYA	TÜRKİYE
TOPLAM	22.882	13.177	5.111	17.615	22.240	8.601
ORTALAMA						
BÜYÜKLÜK	2.7	2.7	2.7	3.2	5.4	5.2

Kaynak: Ana Britanica Karşılaştırmalı Ulusal İstatistikler

ULUSLARARASI EVLENME YAŞI (YÜZDE)

	ALMANYA		AMERİKA		FRANSA		HOLLANDA		İTALYA		TÜRKİYE	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
19 ve altı	2.7	13.5	8.5	20.9	1.8	14.2	1.2	10.2	1.9	20.0	7.7	35.9
20-29	65.3	66.9	59.5	63.3	75.4	70.2	77.1	76.8	75.1	68.7	72.4	52.1
30 ve üstü	32.0	19.6	32.0	15.8	22.8	15.6	21.7	13.0	23.0	11.3	19.9	12.0

Kaynak : Ana Britanica 1986 Karşılaştırmalı Ulusal İstatistikler

ULUSLARARASI EVLENME VE BOŞANMALAR (YÜZDE)

ÜLKELER	1970		1980		1985	
	EVL.	BOŞ.	EVL.	BOŞ.	EVL.	BOŞ.
ALMANYA	44.45	76.5	36.24	96.2	36.47	12.81
FRANSA	39.37	38.9	33.44	81.1	26.94	10.75
İTALYA	39.57	-	32.29	11.8	29.60	15.7
HOLLANDA	12.36	10.2	90.2	25.7	82.7	34.0
İNGİLTERE	47.10	63.2	41.84	15.97	39.31	17.53
TÜRKİYE	11.70	10.0	36.60	16.0	36.50	19.0

Recent Demographics Developments in the Member States of Council of Europe, 1987.

ULUSLARARASI HANEHALKININ BÜYÜKLÜĞÜ (000)

	ALMANYA	FRANSA	HOLLANDA	İTALYA	JAPONYA	TÜRKİYE
TOPLAM	22.882	13.177	5.111	17.615	22.240	8.601
ORTALAMA						
BÜYÜKLÜK	2.7	2.7	2.7	3.2	5.4	5.2

Kaynak: Ana Britanica Karşılaştırmalı Ulusal İstatistikler

**TÜRKİYE ve AT'DA TOPLAM YATIRIMLAR İÇİNDE
EĞİTİM, SAĞLIK ve SOSYAL REFAH YATIRIMLARININ PAYI (%) 1985**

ÜLKELER	Sağlık ve Sosyal Refah Toplamı	Sağlık Yatırımları	Sosyal Refah Yatırımları	Eğitim Yatırımları *
BELÇİKA	44.4	1.7	42.7	12.9
DANİMARKA	51.6	10.0	41.6	16.0
F. ALMANYA	69.2	18.7	50.5	0.7
İRLANDA	43.3	13.2	30.1	11.7
İTALYA	44.6	12.1	32.5	7.7
HOLLANDA	52.0	11.0	41.0	10.9
İNGİLTERE	38.7	12.2	26.5	2.6
İSPANYA	64.8	0.6	64.2	6.0
TÜRKİYE	5.4	1.8	3.6	10.0

Kaynak : World Development Report 1987 Oxford University Press Haziran 1987

* Eğitim Yatırımları Danimarka, İngiltere ve İspanya için 1972 oranlarıdır. Diğerleri 1985 oranlarıdır.

**YERLEŞİM YERİ TÜRLERİNE GÖRE ODA BAŞINA DÜŞEN
NÜFUS VE ORANLARI (1985)
(HANEHALKI SAYISI / YERLEŞİM YERİ TOPLAMI)**

	İL MERKEZİNDE	İLÇE MERKEZİNDE	BUCAK-KÖY	GENEL
1 ODA	% 2.8	% 2	% 4.3	% 3.2
2 ODA	% 55.2	% 15.5	% 21.7	% 18.3
3 ODA	% 35.4	% 42.5	36.9	% 41.6
4 ODA	% 5.8	% 29	% 22.4	% 26.4
5 ODA	% .03	% 10	% 13.5	% 9.5
ORTALAMA HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜ	4.47	5.00	5.99	5.21
ODA BAŞINA ORTALAMA NÜFUS	1.41	1.53	1.90	1.64

Kaynak : (DİE) DPT Sosyal Göstergeler, Eylül 1990

**TÜRKİYE ve AT'DA TOPLAM YATIRIMLAR İÇİNDE
EĞİTİM, SAĞLIK ve SOSYAL REFAH YATIRIMLARININ PAYI (%) 1985**

ÜLKELER	Sağlık ve Sosyal Refah Toplamı	Sağlık Yatırımları	Sosyal Refah Yatırımları	Eğitim Yatırımları *
BELÇİKA	44.4	1.7	42.7	12.9
DANİMARKA	51.6	10.0	41.6	16.0
F. ALMANYA	69.2	18.7	50.5	0.7
İRLANDA	43.3	13.2	30.1	11.7
İTALYA	44.6	12.1	32.5	7.7
HOLLANDA	52.0	11.0	41.0	10.9
İNGİLTERE	38.7	12.2	26.5	2.6
İSPANYA	64.8	0.6	64.2	6.0
TÜRKİYE	5.4	1.8	3.6	10.0

Kaynak : World Development Report 1987 Oxford University Press Haziran 1987

* Eğitim Yatırımları Danimarka, İngiltere ve İspanya için 1972 oranlarıdır. Diğerleri 1985 oranlarıdır.

**YERLEŞİM YERİ TÜRLERİNE GÖRE ODA BAŞINA DÜŞEN
NÜFUS VE ORANLARI (1985)
(HANEHALKI SAYISI / YERLEŞİM YERİ TOPLAMI)**

	İL MERKEZİNDE	İLÇE MERKEZİNDE	BUCAK-KÖY	GENEL
1 ODA	% 2.8	% 2	% 4.3	% 3.2
2 ODA	% 5.52	% 1.55	% 2.17	% 18.3
3 ODA	% 3.54	% 4.25	% 3.69	% 41.6
4 ODA	% 5.8	% 2.9	% 2.24	% 26.4
5 ODA	% .03	% 10	% 13.5	% 9.5
ORTALAMA HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜ	4.47	5.00	5.99	5.21
ODA BAŞINA ORTALAMA NÜFUS	1.41	1.53	1.90	1.64

Kaynak : (DİE) DPT Sosyal Göstergeler, Eylül 1990

AİLE KURUMU, KARŞILAŞTIRMALI ÜLKELER PANORAMASI

21. Yüzyıla çok yaklaştığımız şu günlerde ülkemizde ve tüm dünyada olan ilginin arttığı görülmektedir. Konuyla ilgili çeşitli araştırmalar yapılmakta, özel ve kamu kuruluşları tarafından çalışmalar yürütülmektedir. Uluslararası bir kuruluş olan B.M. Teşkilatının 1994 yılını "Aile Yılı" ilan etmesi de konuya verilen önemi göstermektedir.

Aileye yönelik çalışmaların artmış olmasının çeşitli nedenleri vardır. Bazı Akdeniz ülkeleri dışında Avrupa'da doğum oranı süratle düşmekte, ölüm oranının da düşmesiyle "nüfusun yaşlılaşması" ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Üretken genç nüfusun azalışı, toplumun gelişmesi ve devamını tehdit eden önemli bir sorundur. Ayrıca evlilik oranındaki düşüş, boşanmalar, evlilik dışı beraberlikten doğan çocuklar, tek ebeveynli hanelerin toplumlarda meydana getirdiği problemler aile gerçeğinin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

Yönetimin aileye ilişkin her türlü icraatı aile politikaları olarak kabul edilebilir. Aile yardımları, aile planlaması, sosyal güvenlik, vergi muafiyeti, çocuk yardımları vb. tüm çalışmalar bu kategori içinde ele alınabilir. Buradan anlaşılmaktadır ki aile, demokratik ülkelerde bile devletin ilgisiz kalamayacağı bir kurum haline gelmiştir. Aileye dolaylı ya da doğrudan etkili olması düşünülen tüm çalışmalar sonuçta, toplumsal gelişme içinde ailenin, rolünü etkin bir şekilde yerine getirmesini hedeflemektedir.

Ülkemizde 1990 yılı içinde kurulan "Aile Araştırma Kurumu" bu alandaki çalışmaların yürütülmesinde öncülük eden bir kamu kuruluşudur. "Ülkeler Panoraması" çalışmasında, temsili özelliklere sahip olduğu düşünülen bazı seçilmiş ülkelerdeki aileye ilişkin yaklaşım ve uygulamalar, uluslararası kolektif çalışmalarla birlikte ele alınmaktadır. Burada genel hatlarıyla durum tesbitinde bulunulmuş, ailenin toplum içindeki yeri, tarihsel sosyo-kültürel bir perspektifle işlenmiş ve ilgili ülkedeki hukukî, idarî ve ekonomik düzenlemeler incelenmiştir. Bu çalışmada, kapsayıcı ve dolaylı aile politikalarının bulunduğu ülkeler yer almaktadır.

AVRUPA TOPLULUĞU ÜLKELERİNDE AİLE POLİTİKASI

Kurumumuz Koordinasyon Dairesi Başkanlığı Ulusal ve Uluslararası ölçekte aileyi temel ve aile ile ilgili konularda çalışmalar yapan tüm kuruluş ve organizasyonlarla işbirliği yapmaya ve sözkonusu organizasyonlarla kurum arasında iletişim ve bilgi akımına özen gösterilmektedir. Çeşitli ülkelerin aile politikaları ve aileye ilişkin hizmet programları geliştirdikleri model ve uygulamaya yönelik tecrübelerini ortaya koymaya özel bir önem vermektedir. Özellikle Batı Avrupa ülkelerinin bu konuda yaşadıkları tecrübeleri ve geçirdikleri evreleri gözönünde bulundurmaktadır. Bu konuda Koordinasyon Dairesi bünyesinde geniş bir kaynak derleme ve dökümantasyon çalışması yapılmaktadır. Ülkemizde uygulanacak aile politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla, Avrupa Topluluğu Komisyonu tarafından hazırlattırılan ve W. DUMON tarafından hazırlanan Avrupa Topluluğu ülkelerinde aile politikası da Başkanlığımız tarafından dilimize çevrilerek ilgililerin bilgi ve dikkatlerine sunulmuştur.

Söz konusu çalışmada Avrupa Topluluğuna üye 12 ülkenin aileye bakış açıları, yaklaşımları incelenmiş ve hangi ülkede nasıl bir aile ve nüfus politikası izlendiği ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmada topluluğa üye bütün ülkeler tek tek ele alınmış ve sözkonusu ülkeler, aile politikasına genel yaklaşımları, aile politikası konusunda alınan önlemler, vergilendirme, sosyal güvenlik, sosyal yardım, eğitim, gayri maddi refah politikası, ailenin yerini alacak hizmet ve kurumlar, aile politikası ile diğer politika alanları arasında çakışmalar ve ihtilaflar (Nüfus Politikası, Sosyal Refah Politikası ve Kadınlara daha fazla hak ve özgürlük tanınması alanlarında) ve aile politikasının organizasyonu başlıkları altında incelenmiştir. Daha sonra aile politikasında son eğilimler gözönüne alınarak aile politikasının işlerliği ve etkileri değerlendirilmiştir.

AİLE KODU

Aile kurumuna ilişkin pozitif hukuktaki düzenlemelerin tesbit ve tasnifini içeren "Aile Kodu" adı altında kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilmiştir:

"Aile Kurumuna İlişkin Düzenlemeler" konusundaki çalışma kanunlar, tüzük ve yönetmelikler, imzalanan ve Türk hukukunda yürürlüğe giren milletlerarası sözleşmeler açısından yapılmıştır.

Çalışmada kanunlarda yer alan düzenlemeler birinci ciltte, tüzük ve yönetmeliklerde yer alan düzenlemeler ikinci ciltte, milletlerarası sözleşmelerde yer alan düzenlemeler ise üçüncü ciltte toplanmıştır.

Birinci cilt, halen meri olan kanunlar ile kanun hükmünde kararnamelerin alayl ilgilendiren yasa ve çeşitli maddeleri ihtiva etmektedir.

Bu ciltte kanunlar ve KHK ler özel Hukuk-Kamu Hukuku- ana bölümleri halinde önce iki ana bölüme ayrılmış, daha sonrada kanunlar hiyerarşisine ve doğrudan aileyi ilgilendiren maddelerin ve hükümlerin yoğunluğuna göre sıra ile taranmıştır.

Anayasa-Medeni Kanun- Borçlar Kanunu - Sosyal içerikli kanunlar - Ceza kanunları - Devletler hususi sıralaması öngörölmüş olup, buhal kitaptan faydalanmayı kolaylaştırdığı gibi mevzuatın dağınıklığını da gözler önüne sermektedir.

Çalışmanın 11. cildini oluşturan tüzük ve yönetmelikler açısından aile kurumu ile ilgili düzenlemeler tespit edilirken, kanunlardaki düzenlemelerin tespitindeki metod ve sistem takip edilmiştir. I. ve II. cilt arasında sıkı bir bağlantı kurabilmek için, kanunlarla tüzük ve yönetmelikler arasında bir paralellik sağlanmıştır. Bunun için de kanunların düzenleniş sırası tüzük ve yönetmeliklerde takip edilmiştir.

Tüzük ve yönetmeliklerin taranmasında kanunlarda olduğu gibi yine Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan külliyat esas alınmıştır. Ayrıca bununla yetinilmeyip 1 Temmuz 1991 tarihine kadar yayınlanmış olan Resmi Gazeteler taranmış ve bu tarihe kadar çıkarılan tüzük ve yönetmelikler çalışmaya dahil edilmiştir.

"Türk Aile Kurumuna İlişkin Düzenlemeler" in üçüncü cildi Türk Hükümeti tarafından imzalanan ve yürürlüğe konan sözleşmelere ayrılmıştır.

Burada Türk Hükümeti tarafından yürürlüğe konan sözleşmeler taranmış aile kurumuyla ilişkili olanlar tespit edilmiştir. Daha sonra söz konusu sözleşmeler prensip itibarıyla maddeler arasındaki bağlantıyı bozmamak için bütünüyle alınmıştır. Ancak değişik konuları kapsayan fakat içinde aileyle ilgili hükümlerinde yer aldığı çok uzun metinlerde intizamı bozmamak ve ilginin dağılmasını önlemek için sözleşmede sadece aileyi doğrudan doğruya ilgilendiren hükümler belirtilmiştir.

Bu ciltteki çalışmada da aynen birinci ve ikinci ciltlerdeki sistem ve metod uygulanmıştır.

Bu son cildin başında milletlerarası sözleşme olmamakla beraber belli bazı bildirgelere mesela Birleşmiş Milletler Evrensel Beyannamesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne v.s. tüm uygar ulusların yaşama biçimlerini ve mevzuatlarının temel kaynağını teşkil etmeleri nedeniyle yer verilmiştir.

AİLE EĞİTİMİ

GİRİŞ

Kurumumuz önemli yapısal farklılıklar gösteren yerleşim birimlerinde varlığını sürdüren ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapılarının sağlıklı ve bilimsel bir tahliliyi yapmak ve günün ihtiyaçlarına göre belirlenen eğitim programlarını geliştirerek bunları uygulamaya koymak gibi çok kapsamlı bir görev üstlenmiştir.

Toplumunu oluşturan ailelerin sosyo-kültürel çeşitlilik arzemesi, almış oldukları eğitim farklılıkları, Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanacak eğitim programlarının muhtevasının oluşturulmasında, eğitim önceliklerinin belirlenmesinde ve uygulamada izlenecek yöntem ve tekniklerin seçiminde önemli güçlüklerle neden olmaktadır.

Bugüne kadar genel bir tanıma kavuşturulamayan Aile Eğitimi Kavramını 1. Aile Şûrası şu şekilde tanımlamıştır.

"Aile Eğitimi, aile müessesesinin devamının, bireylerin sağlıklı gelişimini, toplumun uyumlu, sorumluluk duygusuna sahip üyeleri olmalarını sağlamak amacıyla yapılan her tür, düzeydeki eğitim sürecidir."

Toplumların en küçük ve en temel birimi olan aile, bireyin yetişip gelişmesinde ömür boyu tesirini sürdürmesi yönünden son derece önemli bir kurumdur. Aile eğitimi, bireyin her yönüyle gelişmesinde, toplum değerlerinin sürekli kılınmasında ve gelecek nesillerin benimseyip, geliştirebilecekleri değerlerin oluşturulup, kazandırılmasında son derece etkili bir süreçtir. Bu özelliği nedeniyle aile müessesesinin bizzat kendisi önemli bir eğitim kurumudur. Üstelik diğer yaygın eğitim sistemlerindeki standartlaşmaya karşılık bireyin kendini gerçekleştirebilmesine daha geniş imkanlar sağlanması aile içi eğitimle mümkün kılınabilmektedir.

Günümüzde yaşanan hızlı sosyo-kültürel değişimler, özellikle genç kuşaklarda yeni kimlik arayışlarına, tutum ve davranışlarına çelişkilere, çatışmalara ve ikilemlere yol açmaktadır.

Aslında örnek bir karakteristik yapıya sahip olan Türk ailesinin, geçirmekte olduğumuz genel sosyal değişimin olumsuz etkilerinden korunabilmesi için destekleyici eğitim programlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Yukarıda önemini vurgulamaya çalıştığımız eğitim programlarının geliştirilmesinde karşılaşılan önemli bir güçlük, aile kurumunun ve bireylerinin temel eğitim ihtiyaçlarının tesbitine yönelik araştırmaların yeterli seviyede olmayışıdır.

Aile eğitimi konusunda hemen harekete geçilebilecek bir birikimin olmayışı, konuyla ilgili kuruluşlarla işbirliğine gidilmesini ve ortak politikalar oluşturulmasını gerekli kılmıştır. Bu nedenle, üniversiteler ve Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı ile ilişkilere özel bir önem verilmiştir. Bu işbirliği sayesinde devletin aile politikasına bir bütünlük kazandırmak mümkün olabilecektir.

Günümüzde geliştirilecek eğitim programlarının uygulanmasının sadece yüzyüze eğitim metoduyla mümkün olamayacağı malumdur. Buna karşılık büyük

kitlelere ulaşabilme imkânı veren kitle iletişim teknolojisinin aile eğitimi hizmetinde kullanılması, geliştirilecek eğitim programlarının başarısı için zaruridir. Bu sebeple Radyo-TV, basın ve süreli yayınlarla yapılacak eğitim, çalışmalarımızda ağırlıklı bir yer tutacaktır.

AİLE EĞİTİMİNE BAKIŞ

Bir ülkenin sahip olduğu doğal kaynakların en değerlisi insandır. Bu kaynağın işlenip değerlendirilmesi, o ülkenin kalkınma hızına ve uygarlığa katkısını artırır. İnsanın işlenip değerlendirilmesi ise eğitim aracılığı ile olur. Ancak kişinin eğitim ihtiyacı; öncelikle aile yaşamı içinde, diğer aile bireyleri ile, aile için ve aileyi çevreleyen sosyal etkileşim çevreleri (akrabalık, komşuluk, arkadaşlık, iş yaşamı vb.) ile olan ilişkilerinin, buna yardımcı olacak programlarla sağlıklı kurulabilmesiyle karşılanabilmektedir. Bu nedenle sorumluluk taşıyabilecek biçimde eğitilebilmede aile ortamının rolü büyüktür. Eğitim pek çok davranış özelliğinin kazanıldığı okul öncesi dönemde, bireyin doğduğu andan itibaren, anne, baba ve akrabalar yanında başlar.

Aile bireylerinin birbirlerine karşı benlik saygısı oluşturacak etkileşim ortamı hazırlamaları, birbirlerine gösterdikleri sevgi, saygı, hoşgörü, özgürlük ve disiplin anlayışları; ailenin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel düzeyi içinde, bireylerin duygusal ve toplumsal integrasyonuna da belirleyici etki yapar. Günümüzde gelişmiş ülkelerin uygulama alanları incelendiğinde, aileye ve aile bireyelerine çeşitli eğitim kurumlarınca "Aile Eğitimi" hizmetlerinin verildiği, hem de örgün ve yaygın eğitim programları ile "Destekleyici Aile Eğitimi" programlarının uygulandığı görülmektedir. Ayrıca, hızlı toplumsal değişimin, teknolojik gelişmenin ve kitle iletişiminin sınırları aşan gücü aile bireyelerinin birbirleri ile ve çevre ile çatışmaya sokabilmekte, bireylerin, dolayısı ile ailenin bununla olumlu ya da olumsuz bir uyarı bombardımanına hedef olduğu bilinmektedir. Bu durumda, bireyler (aile/toplum) gerçeklerden soyutlanamayacağına göre, kopma derecesine varabilecek çatışmaları önleme açısından yine aile bireyelerinin birbirlerine ve çevrelerine bilinçli bir anlayışla yaklaşabilmeleri, sorunlarının üstesinden gelebilmeleri konusunda "Aile Eğitimi" ana başlığı altında bilgilendirilmeleri, bu gereksinimin doğru bilgilerle karşılanabilmesi; bunun için de ilgili bilim dallarının desteği ile "Aile Eğitimi"nin başıboş bırakılmaması gerekmektedir.

AİLE EĞİTİMİNİN YAKIN HEDEFLERİ

- a. Bugüne kadar ülkemizde çeşitli resmi ve özel kurum ve kuruluşlarca yapılan Aile Eğitiminin Kurumumuz tarafında Yurt çapında teşkilatlandırılması,
- b. Sosyal desteklerin devlet tarafından yapılmasına katkı sağlanması,
- c. Nitelikli insan yetiştirme çabasına katkı.

AİLE EĞİTİMİNİN TEMEL NİTELİKLERİ

1. Aile birliğinin sürekliliğini sağlayıcı tedbirleri alır,
2. Aile bireyelerinin yaşadığı çağ ve ortama uyum sağlayacak sağlıklı gelişimini temin eder.
3. Aile bireyelerinin yaşadığı topluma karşı, karşılıklı sorumluluk bilincinin sağlanmasına katkı sağlar.

4. Aile Eğitimi (aile bireyleri arasında ve çevre ile) kültürel öğelerle çatışmayan stratejiler halinde verilirken, geçmişten geleceğe doğru çağın ihtiyaçlarına göre biçimlenen maddi ve manevi değerler bütününde ele alınır.

Bu nedenle Aile Eğitimi Dairesi, bu konuda tüm çalışma alanlarına katkı sağlayacak tüm kurumlarla işbirliği yaparak, gelişen ve değişen dünya şartlarına paralel, geçmişini aşabilme doğrultusunda, dinamik bir kişilik geliştirmeye çalışır.

5. Tüm bu çalışmaların dayanağı, objektif, bilimsel araştırma sonuçları ve tarafsızlığıdır.

6. Çalışmalar Araştırma Dairesi, Koordinasyon Dairesi ile işbirliği çerçevesinde sonuçlandırıcı nitelikte sürdürülür.

NIÇIN AİLE EĞİTİMİ ?

Çocuk gelişiminden evliliğe, cinsel yaşamdan yaşlılığa, aile tüketiminden üretim ilişkilerine, aile içinden çevresine, sosyal değişme ihtiyacından kişilik değişimine beslenme alışkanlığından mutfığa, dinden hukuka ve demokrasiye kadar her türlü güçlendirme, geliştirme ve yetiştirme ihtiyacı hep varolmuş, ancak ülkemizde planlı ve programlı bir "Aile Eğitimi" devlet çatısı altında örgütlenememiştir.

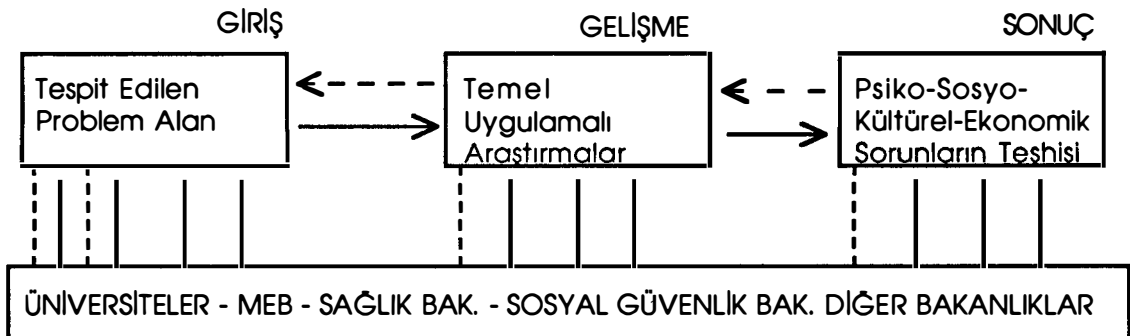
Böylece salt gelenek ve tutucu durumların yanlış olanlarının sorunları çözmedeki yetersizliği, çok hızlı değişen dünyamızda ve toplumumuzda bilgilerin yenilenmesi, bilim tekniğin gereklerinden yararlanılması ve onun gerektirdiği biçimde düşünülüp davranılması ülkemizde "Aile Eğitimi" konusundaki bugüne kadar varolan bilgilerin yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır.

"Aile Eğitimi" aile ve toplum içinde sağlıklı ilişkilerin ve sağlıklı nesillerin gelişmesini engellemek için, sosyal dinamikleri içine alan uygulamalı bir çerçeve gösterirken, uzman kadrolarımızın rehberliğinde gereksinmelere yeni ve somut çözümler getirecek programları geliştirmeyi amaçlamaktadır.

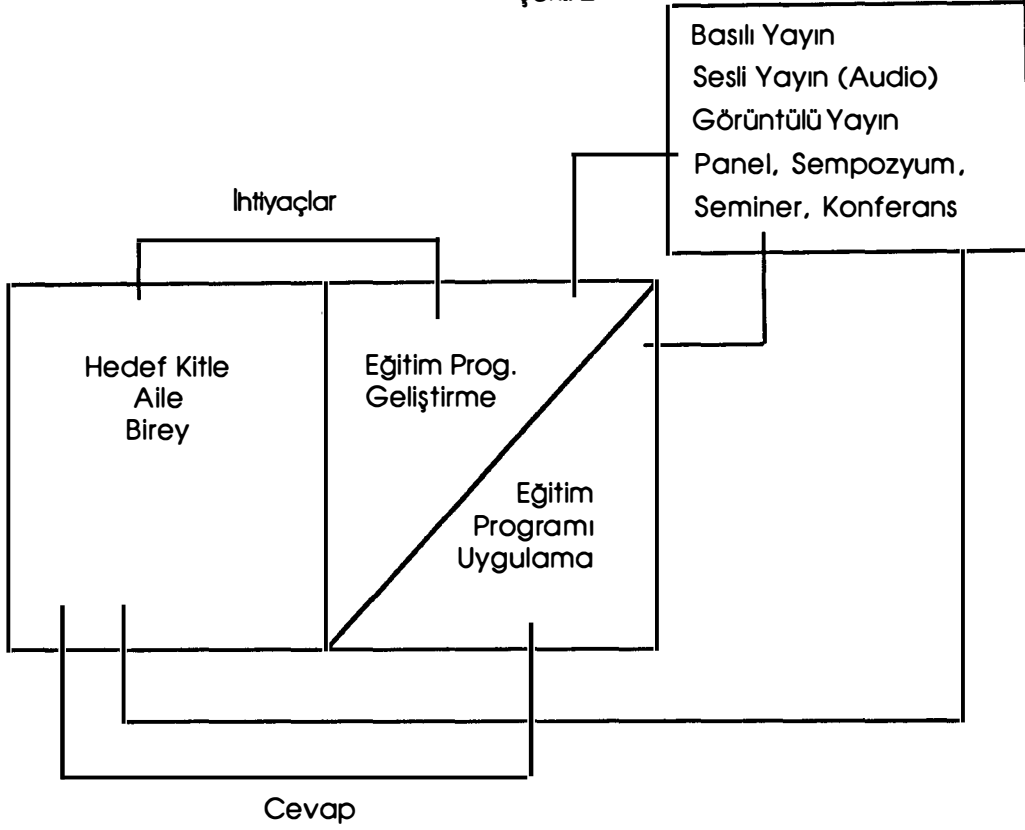
AİLE EĞİTİMİ ÇALIŞMA SİSTEMATİĞİ

Aile içi ve aile çevre faaliyetleri arasında koordinasyonun sağlanması, ortak hedeflerin belirlenmesi, eğitim programların, uyumsuzlukların ortadan kaldırılması için prensipler, belli hedefler gözönüne alınmıştır.

Şekil 1.

Şekil 2

Şekil 2'de görüldüğü gibi:

1. Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığı amaçlarına uygun olarak ihtiyaçlar (tespit edilen problem alanlarda) doğrultusunda (araştırma yöntemlerine uygun ve Araştırma Dairesi ile koordineli olarak):

- Teşhis eder,
- Teşhise uygun bilgi üretir,
- Üretilen bilgileri toplar,
- Toplanan bilgileri derleyerek eğitim araç ve gereçleri olarak kullanıma sunar.

2. Aile konusunda Kamuoyunun sürekli canlı tutulması amacı ile Aile Haftaları düzenler.

3. Eğitim programı Araçları

a. Basılı Yayınlar:

(i) Bilim Serisi

(ii) Eğitim Serisi

(iii) Tanıtım Serisi

(iv) Süreli Yayınlar

b. Sesli Yayınlar

c. Görüntülü Yayınlar

(i) Kısa metrajlı filmler

(ii) Uzun metrajlı filimler/diziler

(iii) Spotlar

(iv) Çizgi filimler (animasyon)

d. Panel, sempozyum, seminer ve konferanslar, bilimsel toplantılar düzenlenmekte, her toplantı bir eğitim faaliyeti olarak ele alınmaktadır.

e. Kültürel faaliyetler çerçevesinde, Aile konulu resim ve fotoğraf sergileri düzenleyerek, sanatçı bu konuda teşvik edilmektedir.

Kurumca satın alınan eserler ilerde Aile konusunda büyük bir koleksiyonu oluşturacaktır.

Aile Eğitimi Program Geliştirme, Program Uygulama (Aile Okulu) ve Kültürel Faaliyetler olmak üzere kendiliğinden bir yapılanma içine girerek çalışmalarını sistematik bir biçimde sürdürmektedir.

YAYINLAR

a) Basılı Yayınlar

Her kurum ya da kuruluşun, kendi hizmet alanlarına yönelik yayınlar yapması, günümüzde artık gelenek haline gelmiştir. Aile Araştırma Kurumu da hizmet alanını teşkil eden Türk ailesine yönelik basılı, görsel ve işitsel yayın faaliyetini iki yıldan beri büyük bir gayretle sürdürmektedir.

Kuşkusuz aile, toplumu meydana getiren diğer kurumlar gibi "otonom" bir varlık değildir. Dolayısıyla, toplumsal yapıda meydana gelen etkilere açık olduğu gibi, toplumun genel yapısına bağlı olarak da çeşitli yönlendirilmelerle başbaşadır. Sanayi öncesi toplumlarda tıpkı toplumun genel yapısına uygun şekilde kapalı bir model olarak kendi aile bireyleri içinde kendisi için üreten ve üretken bir topluluk olan aile, sanayi devrimi sonrasında toplumun genel menfaatleri ve idealleri içindeki yerini almış, bu sürecin değişik aşamalarını geride bırakarak günümüzdeki örneğine ulaşmıştır.

Günümüzdeki aile, yani çağdaş aile, nasıl bir toplum sorununa paralel olarak açıklanabilir. Bu, ailenin, toplumun bütünü temsil eden en küçük bir birim olma özelliğiyle de böyledir. Sanayi devrimiyle birlikte, sanayileşmiş bir toplum oluşturma, dünya devletlerinin temel felsefesi olarak uzun yıllar aileyi de bu idealler çevresinde yönlendirmiş ve biçimlendirmiştir. Bilindiği üzere, sanayileşmenin mantığı nesne ve nesnenin üretilmesidir. Sanayileşmeye konu olan (eşya ailenin de belirleyici olarak sanayi toplumuna özgü bir ailenin meydana gelmesinde etken unsur olarak ön plana çıkmıştır. Günümüzde ise, artık gelişmiş toplumlar giderek "nesne" yerine "nesnenin kullanım bilincini" ön plana çıkarmaktadırlar. Yani nesnelere en iyi nasıl kullanmak gerektiği bilgisi, nesne üretmenin önemini azaltmaktadır. Nesne karşısında gelişmiş toplumların bu yeni tutumu sonucunda artık geçmişteki sanayileşmiş ve sanayileşmemiş farkı, yerini sanayi toplumu ve "bilgi toplumu" ayırımına bırakmaktadır. Buradan hareketle, çağdaş uygarlık düzeyi ile hedeflenen sanayileşmiş bir toplum olma idealinin bundan böyle yerini "bilgi toplumu" olma idealine bıraktığı söylenebilir.

Bilgi toplumu temelde araştırma eğilimli bireyler toplumdur. Böyle bir toplumda kıymetli ve geçerli olan "bilgi" ve "beceri"dir. Dolayısıyla, toplumumuzun bilgi ve becerileriyle donanmış, yetişmiş insan gücüne olan ihtiyacı her zamankinden fazla olarak ortaya çıkmaktadır.

Bilgi toplumu modeliyle ortaya çıkan bu yeni gelişme, ailenin günümüzdeki yapısını da biçimlendirmek durumundadır. Bilgi toplumuna paralel olarak ailenin toplumsallaştırıcı işlevi de nitelenmekte, yön değiştirmektedir. Dolayısıyla, bilginin ekonomik bir değer olarak ortaya çıktığı bir dönemde, aile içinde bilime ve bilgiye yönelik bir motivasyonun, yöneltme ve özendirme başlaması ve yoğunlaşması gerekmektedir. Doğaldır ki, aile bu konuda yalnız bırakılmamalı, kitle iletişim araçlarının bu doğrultudaki mesaj ve programlarıyla desteklenmelidir. Hayat serüveninin her aşamasında bilimle ve bilgi ile hiçbir şekilde ilişkisi olmadığı gibi tartışılır bir özgeçmişten sonra, çok kolay şöhret olma insanların birer model olarak görsel iletişim simgeleri halinde aile ortamında boy göstermeleri bilimin ve bilginin aile içi özendirme çabalarını boşa çıkaracaktır.

Beşeri kültürün bir parçasını teşkil eden Türk Kültür sistemi içinde Türk ailesinin de değişim sürecine tabi olduğu bir gerçektir. Ancak, Türk ailesi farklı bir geleceğe sahiptir. Dolayısıyla, toplumumuzda ailenin kültürel değerleri muhafaza ve nakletmede en önemli sosyal kurumlardan biri olma özelliğini sürdürmesidir.

Sosyo-kültürel yapımızı anlamaya yönelik bilimsel bilgi birikimini sağlayacak ve aktaracak akademik faaliyet müesseselerimiz ferdi gayretlerle yaşatılmaya çalışılmamıştır. Ekolleşmiş yaklaşımların bulunmaması hiç de yadırgatıcı değildir. Ülkemizde özellikle sosyal bilimlerin seyir defterini, bilim sosyolojisine barınarak bu ferdi gayretlerin, değil disiplinler arası, bir disiplin içinde bile eleştirel diyalogu ve bilgi iletişimini kurmaya yetmediğini ifade edebiliriz.

Türk toplumu kendi varoluş şartlarını her düzeyde yeniden üretmek zorundadır. Türkiye'ye özgü farklı yaklaşımları içeren bir yayın geleneğinin kurulabilmesinin şartı da budur. Önemli olan, her birimizin muayyen kültür katmanları konusundaki kişisel yargılarımız değil; varolan her kültür düzeyinin, toplum içinde bir kısım insanların somut taleplerine cevap vermesidir. Her toplum, kendi üyelerinin estetik taleplerine, özel ve beklentilerine, gelişkinlik düzeyi ne olursa olsun duygusal tepkilerine, sembolik düzlemleri algılama yeteneklerine, kendi toplumlarını tanıma ihtiyaçlarına, boş vakitlerini değerlendirme arzularına cevap vermek zorundadır. Bu açıdan bakıldığında, kitle kültürü de, muayyen bir seviyede billurlaşmış olan insanî istekler toplamına verilmiş toplumsal bir karşılıktır. İşte böyle bir etkileşim içinde ortaya çıkan kitle kültürü veya yaygın kullanımıyla popüler kültür olgusunun, toplumsal hayatın diğer alanlarında yürürlükte olan diğer insanca etkinliklerden bağımsız olmayacağı açıktır. Dolayısıyla, bir toplumun değişik katmanlarında geçerli olan estetik ölçülerini, kendi içinde soyutlamış gerçeklikler olarak düşünme de yanlıştır. Bunun gibi, geleneksel toplumlar genellikle tek bir güzellik anlayışı, tek ve genellikle dinî nitelikte bir sanat üslubu geliştirdikleri ve bununla da pekâla yetinebildikleri halde, işbölümünün alabildiğine arttığı çağdaş toplumlarda, çeşitlenen toplum katmanlarının her biri, bu kültür süreçleri ve öğeleri kendi bulunduğu yere göre farklı biçimlerde algılayacak ve düzenleyecektir.

İşte bu gerçekler doğrultusunda, Aile Araştırma Kurumu, "Bilim Serisi", "Eğitim Serisi", "Klavuz Kitaplar" ve "Tanıtım Serisi" adıyla bir dizi basılı yayınlar serisi başlatmış bulunmaktadır. Kurum, bu serileri hazırlarken, yanlılıktan uzak, nesnel bir tavır ortaya koymaktadır. Gerek bilim çerelerince, gerekse, özel kurum ve kuruluşlarca, sanat-kültür çevrelerince üretilen eserleri yayınlayarak toplumun hizmetine sunmaktadır. Böylece, Türk ailesinin dününü, bugününü ve yarınını bilimsel bir yaklaşımla kamuoyunda tartışılır hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla, hükümetlerin aile konusunda üretecekleri kalıcı politikalara da zemin hazırlamaktadır.

Batı ülkelerinin yüzyıl önce başlattıkları aileye yönelik yayınların, geç de olsa ülkemizde de Aile Araştırma Kurumu tarafından başlatılmış olması önemli bir gelişmedir.

BASILI YAYINLARIMIZ

a) Bilim Serisi

1. Türkiye Aile Bibliyografyası;

İlk baskı: 2000 Adet

Türkiye Aile Bibliyografyasında aile olgusu çeşitli kategorilere (ana-baba-çocuk-dede-nine-kadın-erkek, yaşlı-genç) tabii tutularak, çeşitli anahtar kelimelere göre tarama yapılmış, tarama sonucu oluşan veriler çeşitli bilim dallarına göre ayrı alt başlıklar halinde düzenlenmiş, böylece aile olgusu konusundaki birikimin adres tesbitine çalışılmıştır. Türkiye Aile Bibliyografyası aile ile ilgili çalışmalarda başlıca başvuru kaynağı olma özelliğine sahip niteliktedir.

2. Köy Ailesinde Meydana Gelen Değişmeler;

Yazarı : Dr. Feridun MERTER

İlk Baskı : 2000 Adet

İkinci Baskı : 2000 Adet.

Dr. Feridun Merter, Köy ailesinde Meydana Gelen Değişmeler adlı çalışmasında özellikle köy ailelerinin değişmeye karşı tavrını ve bu değişmeye etki eden, sosyo-ekonomik faktörleri inceliyor. Köy ailelerinde meydana gelen değişmeler, Malatya köy ailelerinden yola çıkılarak ortaya konuyor.

3. Kınalı Zâde Ali Çelebi'de Aile Ahlâkı

Yazarı : Yrd. Doç. Dr. Hüyesin ÖZTÜRK

İlk Baskı: 2000 Adet

İkinci Baskı: 2000 Adet

Kınalızâde Ali Çelebi'de Aile, Yard. Doç. Dr. Hüseyin ÖZTÜRK tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmada çeşitli ahlâk sistemleri ele alındıktan sonra, detaylı olarak İslâm ahlâk anlayışı üzerinde durulmuş ve konuyla ilgili ayet ve hadisler yer verilmiştir. Söz konusu eserde, özellikle Nasurittin Tüsi ve Celalettin Devvanlı olmak üzere, birçok İslâm düşünürünün Kınalızâde Ali Çelebi hakkındaki görüşlerine değinilmiştir.

4. Cumhuriyet Öncesi Türk Kadını

Yazarı: Şefika KURNAZ

İlk Baskı: 2000 Adet

İkinci Baskı: 2000 Adet

Şefika KURNAZ'ın "Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını" adlı eserinde, şimdiye kadar yeterince ele alınmamış bir konu işlenmekte ve bu alandaki önemli bir boşluk doldurulmaktadır. Günümüzün en çok sözü edilen konularından biri olan kadın hakları meselesinin Cumhuriyet öncesi hangi temellere dayandığı, ne yönde ve nasıl geliştiği, kısacası bugünkü duruma nasıl geldiği bu çalışmada gözler önüne serilmektedir.

Aile Yazıları:

Derleyenler, Doç. Dr. Beyl DİKEÇLİGİL, Ahmet ÇİGDEM

İlk Baskı: 2000 Adet

İkinci Baskı: 5000 Adet

Türkiye'de Latin harflerinin kabulünden günümüze kadar çeşitli sosyal bilim dalları mensuplarının yayımlamış buldukları makalelerin derlenmesi suretiyle oluşturulan, yedi cilt olarak tasarlanan "Aile Yazıları"nın ilk dört cildi Aile Araştırma Kurumu Yayınları "Bilim Serisi" içerisinde ıktı. Aile Yazıları'nın derlenmesi Doç. Dr. Beyl DİKEÇLİGİL ve Ahmet ÇİGDEM tarafından gerçekleştirildi. Yedi cilt olarak plnlanan ve ilk dört cildi basılan Aile Yazıları'nın 6 cilti baskı safhasındadır. 5. cilt ise baskıya hazır hale getirilmiştir. Yedi ciltlik Aile Yazıları Serisi'nin her cildi aşağıdaki konuları ihtiva etmektedir.

5/1. Aile Yazıları I (Temel Kavramlar, Yapı ve Tarihi Süreç)

5/2. Aile Yazıları II (Kültürel Değerler ve Sosyal Değerme)

5/3. Aile Yazıları III (Birey, Kişilik ve Toplum)

5/4. Aile Yazıları IV (Evlilik Kurumu ve İlişkileri)

5/5. Aile Yazıları V (Aile ve Kadın)

5/6. Aile Yazıları VI (Nüfus ve Aile Plnlaması)

5/7. Aile Yazıları VII (Aile Hayatını Kuşatan İ ve Dış Mekânlar)

6. Milletlerarası zel Hukukta ocuklara İlişkin Kurallar

Yazarı: Bilgin TİRYAKİOĞLU

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın sayısının hızla artışı, birçok problemin yanında çocuklar açısından da önemli problemleri beraberinde getirmiştir. Bu ocukların doğumları, neseb durumları, nafaka talepleri, evlenmeleri, vb. konularda sadece Türk hukukunun kabili tatbik olmayışı konunun önemini arttırmıştır.

Bilgin TİRYAKİOĞLU'nun bu alandaki mevzuatı düzenli bir şekilde incelemesi, ortaya çıkabilecek sorunların sağlıklı bir çözüme kavuşturulabilme imkanını ortaya koymaktadır. Ayrıca milletlerarası özel hukukta çocuklara ilişkin kuralların Türk Hukuku açısından incelenmesi imkanı da sağlanmıştır.

7. Çocukların Korunmasına İlişkin Milletlerarası Sözleşmeler ve Türk Hukuku;

Yazarı: Bilgin TİRYAKİOĞLU

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Bilgin TİRYAKİOĞLU'nun bu eserinde, çocukların korunmasına ilişkin milletlerarası sözleşmeler ve Türk Hukuku açısından bunların değerlendirilmesi ile Türkiye'nin taraf olduğu ve olmadığu milletlerarası sözleşmelere ait bilgilere yer verilmiş ve sözleşmelerin metinleri kronolojik sıra ile sunulmuştur. Çocukların korunması ile ilgili milletlerarası sözleşmelerle, Türk hukukunun karşılaştırılması da ele alınarak, bu alanda varolan eksikliğin doldurulmasına önemli bir katkı sağlanmıştır.

8. Avrupa Topluluğu Ülkelerinde Aile Politikaları

Baskı Sayısı: 2000

Avrupa topluluğu Ülkelerinde Aile Politikaları adlı çalışmada, Avrupa Topluluğunu oluşturan 12 ülkenin herbirinin aile politikalarının, 12 ayrı raportör tarafından ele alınmış olduğunu görmekteyiz. Raporların değişik demografik durumlar hakkında olduğu kadar, değişen aile modelleri ve işlevleri konusunda da gerçekçi ve geçerli bilgiler vermiş olduğunu söyleyebiliriz.

Değişen demografik durumlar olarak bütün A.T. ülkelerinde doğum oranının nüfus yenilenme düzeyinin altına düşmesi ve bu nedenle nüfus yapısının değişmesi ile etnik azınlıkların sayısının artması gösterilirken, evlilik dışı çocuk sayısının gittikçe artması ve yüksek boşanma olayları ile aile yapısı ve ailenin işlevlerine olan ilginin artmakta olması ise, aile modelleri konusundaki durumlar olarak gösterilmektedir.

9. Aile Kurumu, Karşılaştırmalı Ülkeler Panoraması;

Baskı Sayısı: 5000 Adet

Prof. Dr. Mim Kemal ÖKE, başkanlığında hazırlanan "Karşılaştırmalı Ülkeler Panoraması" uluslararası bir değerlendirmeye yönelik "envanter" oluşturmayı hedefliyor.

Ülkelerin uyguladıkları aile politikalarına göre kategorize edildiği çalışmada dört ana başlığa rastlıyoruz: 1- Kapsamlı aile politikaları uygulayan ülkeler, 2. Aileye ilişkin yoğun ilgi ve yönlendirmenin olduğu ülkeler, 3. İslâm ülkelerinde durum, 4. Bölgesel ve uluslararası kuruluşların aileye bakışı ve uygulamaları.

Her ülke ayrı araştırmacılar tarafından ele alınmış ve bilimsel verilerle desteklenmiştir.

Prof. Dr. Mim Kemal Öke çalışmasının amaçlarını şöyle ifade ediyor; "Biz bu çalışmada, temsili özelliklere haiz olduğunu düşündüğümüz bazı seçilmiş ülkelerdeki aileye ilişkin yaklaşım ve uygulamalı, uluslararası kuruluşlardaki kolektif gayretlerle birlikte gözlem altına almak istedik."

b) EĞİTİM SERİSİ

1. Ailenin Güçlendirilmesinde Aile Bireylerinin Sorumlulukları

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Aile Haftası nedeniyle düzenlenen panele; Doç.Dr. Turgut DENİZER, Prof. Dr. Emine AKYÜZ, Doç.Dr. Beylül DİKEÇLİGİL ve Dr. Neriman ARAL konuşmacı olarak katılmış. Birleşmiş Milletler Nüfus fonunun dünya nüfusu ile aile ve çevre hakkındaki görüşleri, aile birliğinin korunması, aile içi sağlıklı ilişkilerde "ben" ve "biz" dengesi ile ailede ana-baba tutumları gibi konuların tartışıldığı panel kitapçık haline getirilerek kamuoyunun dikkatine sunulmuştur.

2. Aile Eğitimi;

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Aile Haftası nedeniyle düzenlenen panellerden biri olan "Aile Eğitimi" paneline; Prof. Dr. Hasan TAN, Prof. Dr. Mehtap KÖKTÜRK, Prof. Dr. Çiğdem KAĞITÇI-BAŞI, Prof. Dr. Beyza BİLGİN, Doç. Dr. Ayşe YALIN, Yrd. Doç. Dr. Ülkü ÜSTÜNOĞLU, Dr. Günseli MALKOÇ ve İlhami FINDIKÇI konuşmacı olarak katılmışlar. "Aile Eğitimi" hakkında hemen her konunun ele alındığı panel küçük kitapçık haline getirilerek, daha geniş çevrelerin ilgi ve dikkatine sunulmuş, böylelikle bu alanda yeni yeni oluşmaya başlayan kamuoyuna katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

3. Hukuki Esasları ve Sosyo-Ekonomik Yönleriyle Kısmî Çalışma

Baskı Sayısı: 200 Adet

Prof. Dr. Nusret EKİN, Prof. Dr. Necla PUR, Prof. Dr. Metin KUTAL, Prof. Dr. Toker DERELİ, Prof. Dr. Gültekin KUTAL, Prof. Dr. Nur SERTER ve Prof. Dr. Ali Rıza OKUR'un konuşmacı olarak katıldığı panelde şu konular ele alınmıştır.

"Batı toplumlarında kadın işgücü istihdamındaki gelişmeler karşısında kısmî süreli istihdam", "Kısmî Süreli Çalışmanın Hukuki Esasları ve Sorunları" ile "Uluslararası Boyutlarıyla Türkiye'de Kısmî Çalışma ve Geleceği" AAK'ın Marmara Üniversitesi ile ortaklaşa düzenlediği panel de kitapçık haline getirilerek daha geniş çevrelerin ilgi ve dikkatine sunulmuştur.

4. Göçmen Aileleri ve Göç Olayı;

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Aile Haftası etkinlikleri arasında yer alan "Göçmen Aileleri ve Göç Olayı" adlı panele dönemin Devlet Bakanları Cemil ÇİÇEK, Vehbi DİNÇERLER ve Ercüment KONUKMAN ile Prof. Dr. Hayati DOĞANAY, Prof. Dr. Beğlan TOĞROL ve Mümin GENÇOĞLU konuşmacı olarak katılmışlardır. Panelde, son yılların en önemli olaylarından biri olan "Göç ve Göçmen Aileleri" konusu en yetkili ağızlardan geniş bir biçimde tartışılmıştır.

Aile Araştırma Kurumu, bu paneli de kitapçık haline getirmek suretiyle kamuoyunun ilgi ve dikkatine sunmuştur.

5. Evlilik ve Genç İnsan

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Aile haftası nedeniyle düzenlenen etkinliklerden biri olan "Evlilik ve Genç İnsan" paneline konuşmacı olarak, Prof. Dr. Aysel EKŞİ, Prof.Dr. Kemal ÇAKMAKLI, Doç. Dr. Hasan ONAT, Dr. Erdal ATABEK, Dr. Tekin ÖZERTEM katıldı. Panele katılan konuşmacılar, toplumun dinamiği olan gençlerin, evlilik öncesinde kendi ruhsal ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları yanında onlara evlilik öncesi ve sonrasında sürekli bir cinsel eğitimin verilmesinin gerekli olduğunu vurguladılar.

6. Küçük Prens

Yazarı: Antoine De Saint Exupery Çeviren: Fahrettin ASLAN

Baskı Sayısı: 5000 Adet

Küçük Prens (Antoine Saint Exupery Çev. Fahrettin ASLAN) Aile Araştırma Kurumunun yayınladığı tercüme eser olup, Halk Kitapları serisinin ikinci kitabıdır. İlkokul çağındaki çocuklara yönelik olan bu kitap; sade dili ve süreleyici özelliğiyle çocukların düşünce, muhakeme ve muhayyilelerini geliştirmesi bakımından faydalı bir el kitabı sayılabilir.

7. Balıkçıl ile Yengeç

Yazarı: Dr. Turgut GÜNAY

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Balıkçıl ile Yengeç (Dr. Turgut GÜNAY) AAK'nın Halk Kitapları Serisinden yayınlanan ilk kitabı olup, Kelile ve Dimme'den ilkokul çağındaki çocuklar için seçilmiş hikayelerden oluşmaktadır.

Seçilen hikâyeler ilköğretim çağını bitirmekte olan çocukların anlayabileceği bir üslup ve dille kaleme alınmıştır. Bu çağdaki çocukların duygu ve düşüncelerini geliştirecek, kitap okuma alışkanlığı kazandırabilecek bir dille yazılmıştır.

8. Mavi Kanatlı Kuş

Yazarı: Sadık YALSIZUÇANLAR

Baskı Sayısı: 5000 Adet

Aile Araştırma Kurumu'nun yayınladığı Mavi kanatlı Kuş (Sadık YALSIZUÇANLAR) 11 masaldan ibarettir.

İlköğretim çağındaki çocuklar için yazılan bu kitap okuyanları düşünmeye sevk etmekte ve sorumluluk duygusunun geliştirilmesi bakımından önem teşkil etmektedir. Henüz sosyal kimliğine kavuşmamış çağdaki nesillere eğitici mesajlar vermesi bakımından önem arz etmektedir.

9. Türk Romanında Aile Kurumu

Yazarı: Nüket ESEN

Baskı Sayısı: 5000 Adet

Türk Romanında Aile Kurumu adlı eser 1870-1970 yılları arasında Türk toplumunda aile kurumunun geçirdiği değişikliklerin romanlara ne biçimde yansıdığını

araştıran bir çalışma olarak nitelendirilebilir. sözkonusu eserin giriş bölümünde, tarih boyunca Türk ailesinin geçirdiği evreler, genel sosyolojik kuramlar açısından incelenirken, çalışmanın ana bölümünde ise çeşitli yazarların aile ve aile sorunlarını ön plana çıkaran 58 eseri üzerinde durulduğunu görüyoruz. Türk Romanında Aile Kurumu adlı çalışmanın son bölümünde ise, araştırılan eserlerin tarihi ve sosyolojik gerçekleri ne ölçüde yansıttığı konusu ele alınıyor.

10. Batı Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler

Yazar: Hüseyin Emin ÖZTÜRK

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Hüseyin Öztürk tarafından hazırlanan "Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler" adlı çalışmada beş Batı çocuk klasiği incelenmiştir. Sözkonusu çalışmanın amacı, en sevilen beş klasik eserin temalarını sistematik bir biçimde ortaya koymaktır.

Dünyada en yaygın okuru bulunan çocuk klasiklerinin değişik yönleriyle incelenmesi; okurun, eğitimcinin ve yazarın dikkatine sunulması önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

11. Aileler İçin Sosyal Hizmet

Yazarı: Prof. Dr. Kemal ÇAKMAKLI

Baskı Sayısı 25.000 Adet

Aileler için Sosyal Hizmet (Prof. Dr. Kemal ÇAKMAKLI), Aile Araştırma Kurumu'nun Eğitim Serisi içinde yayınlanan üçüncü kitabıdır. Çocuğun psiko-sosyal uyumu, çocuk rehberliği ve ergenlik çağındaki çocukların yönlendirilmesi üzerinde durulmuş, Batı'da ve ülkemizde yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. Bu konuda ailelerin yararlanabileceği önemli bir kaynak eserdir.

12. Ninni Bebeğim Ninni şiiirler Antolojisi

Hazırlayan: M. Ruhi ŞİRLİN

Baskı Sayısı: 2000 Adet

13. Ninni şiiirler Kaseti

5000 Adet

Ninniler çağlar boyunca söz ve müzik olarak insanlarımızın bilinç altını ören lirik sözler olmaktadır. Ayrıca ninnilerimiz pedagojik bilgileri içeren ve bize anadil zevkini tattıran sözlerdir. Bu düşünceden hareket eden Aile Araştırma Kurumu çıkardığı Eğitim Serisiyle, herkesin rahatça anlayabileceği bu tür eserleri toplumumuza kazandırmaktadır.

14. Ailenin Diş sağlığı

Yazarı: Prof. Dr. İlter UZEL

Baskı Sayısı: 5000 Adet

Ailelere sağlık konusunda pratik bilgiler verecek yayınlar arasında yer alan "Ailenin Diş Sağlığı" adlı kitap, Prof. Dr. İlter UZEL tarafından hazırlanmıştır. Kitabın hazırlanmasındaki amaç, ağız ve diş sağlığı ile ilgili ilk bilgilerin aile ortamından edinilmesini sağlamaktır. İlter Uzel'in titiz çalışması sonucu ortaya çıkmış 130 sayfalık kitapta; diş hekimliği, ağız ve dişler, diş çürükleri, periodontal hastalıklar ve diş protezi gibi konular hakkında bilgiler bulmak mümkün.

15. Aile Sağlığı

Yazarı: Dr. Sait BODUR

Baskı Sayısı: 10.000 Adet

Aile Araştırma Kurumu'nun eğitim serisi içinde yayınlanan Aile Sağlığı adlı eserde, sağlık olaylarının aile bütünlüğü içerisinde ele alındığı görülmektedir.

Toplumun temelini oluşturan aile fertlerinin sağlığının geliştirilmeden onların bedensel ve psiko-sosyal sağlık problemlerinin çözüme kavuşturulamayacağı belirtilen eserde, sosyal güvenlik ve sosyal hizmet uygulamalarının sağlıklı bir yapıya kavuşturulmadan toplum sağlığını geliştirmesinin mümkün olmayacağı vurgulanmaktadır.

c) TANITIM SERİSİ

1. Türkiye Aile Yıllığı

Baskı Sayısı: 5000

Yıllıklar, salnameler, kökleşmiş müesseselere sahip medeni toplumların güzel bir geleneği sayılmaktadır. Bu düşünceden hareket eden Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, kuruluş yılı ile birlikte, "Türkiye Aile Yıllık"ları yayın geleneğini başlatmış bulunuyor. "Türkiye Aile Yıllığı 1990" çeşitli sosyal bilim dallarından ve sanatçılardan oluşan 25 kişilik bir kadro ile hazırlandı ve şu raporları içermektedir: 1. Ailenin Hukuki Raporu, 2. Ailenin Eğitim raporu, 3. Ailenin Sosyo-Kültürel Raporu, 4. Ailenin Psikolojik Raporu, 5. Ailenin İletişim Raporu, 6. Ailenin Ekonomik Raporu, 7. Ailenin Sosyal Güvenlik Raporu. 8. Ailenin Beslenme Raporu, 9. Ailenin Sağlık Raporu, 10. Ailenin Konut Raporu, 11. Ailenin Geleceği Raporu.

2. Tanıtım Kitabı

Hazırlayan: M. Çetin BAYDAR

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığının ileriye yönelik faaliyetlerini anlatan bir tanıtım kitabıdır. Kitapta ayrıca çeşitli aile tiplerinden de söz edilmektedir.

3. I. Aile Şûrası Bildirileri

Baskı Sayısı: 2000 Adet

AAK'nın aileden hareketle, ülkemizde aileye ilişkin yeni sosyal, kültürel tedbir ve programların geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirdiği, 1. Aile şûrasında, çeşitli konulardaki bildiriler bir araya getirilerek, 1. Aile şûrası Bildirileri adıyla yayınladığımız arasında çıkmıştır. İnsan ve aile sorunları etrafında şûra'ya sunulan bu çok önemli ve anlamlı bildirilerin, mevcut birikimin büyümesine ve yeni projelerin geliştirilmesine rehberlik edeceğini umuyoruz.

4. 1. Aile Şûrası Kararları

Baskı Sayısı: 5000 Adet

1. Aile şûrasında oluşturulan yedi komisyon aileyle ilgili kararları 1. aile şûrası kararları adıyla kurumumuz Tanıtım Serisi içinde yayınlamıştır. Sözkonusu eserde; sosyal yapı, sosyal ve kültürel değişme, aile araştırmaları ve aileye yönelik yayımlar, ailenin güçlendirilmesi ve sosyal güvenlik, aile eğitimi, aile ve hukuk, aile sağlığı ve sosyal hizmetler komisyonları tarafından alınan kararlar ile 1. Aile şûrası Sonuç Bildirgesi yer almaktadır.

5. 1. Aile Şûrası Raporlar, Bildiriler, Kararlar

Baskı Sayısı: 5000 Adet

AAK'nın düzenlediği ve Türkiye'de ilk defa ailenin bir şûra çerçevesi içinde ele alındığı 1. Aile şûrasında, oluşturulan yedi komisyondaki görüşmeler, raporlar ve kararlar, 1. Aile şûrası; Raporlar-Görüşmeler-Kararlar adlı eserde bir araya getirilmiştir.

6. Fotoğraflarla Aile Kataloğu

Baskı Sayısı: 2000 Adet

Fotoğraflarla Aile adlı Fotoğraf kataloğu, Aile Haftası dolayısıyla çıkan renkli ve siyah-beyaz dallarında 454 sanatçının 1460 eserle katıldığı ve bunlardan 26'sının ödüle, 81'inin ise sergilenmeye layık görüldüğü fotoğraf yarışması ürünlerinden bir kesit sunmaktadır. İnsanlığın görsel tarihi olan fotoğraf, toplumun ve ailenin değişik zamanlarda ve yerlerde geçirdiği evrimi ve değişimi, sanatçının görsel yorumuyla birleşerek bize sunmakta ve o anı tesbit ederek belgesel bir nitelik taşımaktadır.

7. Tablolarda Aile Kataloğu

Baskı Sayısı: 2000 Adet

1. Aile şürası dolayısıyla düzenlenen Tablolarda Aile Konulu resim sergisindeki eserleri toplayan bu katalog, insanlığın ve onun en küçük sosyal birimi olan ailenin geçirdiği evreleri gözler önüne sermektedir. Böylece insan, aile ve toplum odaklı manzaralar bir sanat yaratıcılığı ve yorumuyla güzelleşerek bizleri anlamlı ve zengin bir atmosfere götürmektedir.

BASILMASINA KARAR VERİLEN KİTAPLAR

1. Aile Kodu (3 cilt)

2. Türkiye Sosyoloji Bibliyografyası
Hazırlayan: Prof. Dr. Mahmut TEZCAN

3. Türkiye Aile Ansiklopedisi (3 cilt)

Türk Aile Ansiklopedisi adlı eserde, tarihi seyr içerisinde aile kurumu sosyolojik, biyolojik, kültürel ve ekonomik fonksiyon ve boyutları ile ele alınmıştır. Temel kavram ve tabirler maddeler halinde sıralanıp tarifleri yapılmıştır. Ayrıca ailenin bulunduğu mekandan başlayarak Türk kültürü içerisinde aile üyelerinin geçirdiği safhalar ve hayat tarzları incelenmiştir.

4. Türkiye Aile Yıllığı 1991

5. Bizim Düyamız Aile Eğitimi Seti (40 kitap, 40 kaset)

BİZİM DÜNYAMIZ (Aile Eğitim Kılavuzları Seti)

Dünyanın başdöndürücü değişimlerinin yaşandığı şu günlerde bir yandan kitle iletişim araçları dünyamızı hızla küçültürken, diğer yandan, buna paralel olarak, toplumlar arasındaki iktisadi, siyasi ve kültürel ilişkiler de olağanüstü yoğunlaşıyor. Batı dünyası, bu hızlı değişimin getirdiği şoku, toplumun bütün katmanlarında yoğun bir şekilde hissederken, ülkemizde de benzer değişimlerin sonuçları günlük hayatımıza kadar uzanan bir biçimde kendini göstermektedir.

Bütün bu değişimlerden en fazla etkilenen kurumların başında da aile geliyor. İnsanlığın ortaya çıkışından buyana bütün kültürlerde toplumun temeli olarak kabul edilen "aile" kurumu, bu yeni dünyanın şartlarına uyum sağlayabilmek için kendini yenileme ihtiyacı duymaktadır. Ortaya çıkan bu değişim sürecinin olumsuz etkilerinden aileyi koruyabilmek ve muhtemel bir değerler dejenerasyonunu önleyebilmek için özellikle Batı ülkelerinde üniversitelere ve devlet kuruluşlarına bağlı olarak ya da bağımsız çalışan kurumlar oluşturulmakta, kayda değer çalışmalar yapılmaktadır. Bilim adamları, sağlıklı bireyin yetişmesinin ancak sağlıklı bir aile yapısı içerisinde mümkün olabileceğini öngörmektedirler.

Sağlıklı aile nedir? Aile yapısı nasıl güçlendirilir? Bu sorulara cevap aramak üzere Batı dünyasının büyük üniversiteleri ve bilim adamları çalışmalar yapmaktadırlar. Aile, kadın, çocuk gibi konularda araştırmalar yapmak, faaliyetlerde bulunmak üzere her geçen gün çok sayıda gönüllü örgütler kurulmaktadır. Kendilerine temel amaç olarak aile kurumunu güçlendirmeyi, kadın ve çocuk haklarını korumayı seçen bu kuruluşların gerçekleştirdiği faaliyetlerin başında da eğitim ve yayın faaliyetleri gelmektedir.

Bu konuda ülkemizde de son yıllarda önemli adımlar atılmış, ailenin durumu Anayasa teminatı altına alınmış, "aile" konusunda çalışmalar yapmak üzere bir kurum oluşturulmuştur. Ayrıca, birçok özel kuruluş, vakıf, dernek kurularak kadın ve aile konusunda faaliyet yürütmektedir.

Gelişmiş ülkelerde aile yapısını güçlendirmek üzere çalışan kuruluşların gerçekleştirdiği faaliyetlerin başında eğitim ve yayın faaliyetleri gelmektedir. Her yıl hem devlet kuruluşları hem de özel vakıf ve dernekler tarafından çok sayıda kılavuz kitap, broşür, poster, kaset hazırlanmakta ve dağıtılmaktadır. Aileler ve aile fertleri birçok konuda bilgilendirilmekte, eğitilmektedir.

Ülkemizde de, ailenin korunması ve güçlendirilmesi için eğitim ve yayın faaliyetlerine büyük ağırlık verilmesi gerekmektedir. Ailenin karşılaşabileceği her türlü konuda yayınlanacak broşür ve posterlerin yanısıra, kılavuz kitap ve kaset konusunda büyük bir boşluk vardır. Bu boşluğu gözönünde bulunduran Aile ile ilgili Devlet Bakanlığı tarafından bir "Kılavuz Kitaplar Seti" hazırlanması planlanmış, her kitap için ayrıca birer dramatize ses kalitesi yapılması öngörülmüştür.

Ailenin ve aile bireylerinin günlük hayatta karşılaşabilecekleri temel konuları içeren, her konunun uzmanına hazırlanmış malzeme ve bu malzemenin kullanımıyla yazılmış, herkesin kolaylıkla anlayabileceği bir dil ve üslupta, kısa ve öz bilgiler içeren Kılavuz Kitaplar Dizisi'nin hazırlığı bitirilmiş bulunmaktadır. 40 kitap ve 40 kasetten oluşan bu Aile Eğitim Seti 4 grup halinde düşünülmüş ve gerçekleştirilmiştir:

1. Çocuk Eğitimi
2. Aile Eğitimi
3. Sosyal hayata Kılavuz
4. Gündelik Hayata Kılavuz

Bu dört ana grupta planlanarak 64'er sayfalık 40 adet kitap oluşturulacak şekilde hazırlanan Aile Eğitim Seti, i. Hamur beyaz kağıda kaliteli ve özenli bir baskı ile Aile Araştırma Kurumu tarafından yayınlanacaktır. Baskı ihalesi için hazırlıklarımız sürmektedir. Kitaplar renkli resimlerle cazip ve rahat okunacak hale getirilmiştir. Kitaplarda işlenen konular, drama ve skeçlerle zenginleştirilmiş programlar olarak ses kaseti haline de getirilmektedir.

Üniversitelerimizden konularında uzman bilimadamlarına hazırlanmış olan Kılavuz Kitaplar için öncelikle geniş çaplı bir ön araştırma yapılmış, bu konular çevresinde yurtiçinde ve yurtdışında yayınlanmış eserler ve yapılmış çalışmalar taranmıştır. Dizide yer alacak konuların önemli olması ve ülkemizde bu konularda pek fazla örnek bulunmaması sebebiyle ön çalışmaların geniş tutulmasına ihtiyaç duyulmuştur. Yurtdışından, özellikle İngiltere ve Almanya, bu konularda geniş bir literatüre sahip olmaları bakımından, çalışmalarda içerik ve teknik hazırlık yönünden baz olarak alınmıştır. Malzeme hazırlığı ve arşiv taraması sonucu, konuları kaleme alacak uzmanlar için geniş bir literatür oluşmuştur.

Daha sonra yazar seçimi safhasına geçilmiş, kitapların muhtevasında bilimsel yaklaşımın sağlanması için yazarların konularında uzman kişiler, özellikle bilimadamları olmalarına özen gösterilmiştir.

Yine her kitap için yapılacak ses kasetleri de TRT'nin deneyimli senaristlerince yazılar dramaların Devlet Tiyatrosu Sanatçılarınca seslendirilmesi ile yapılmıştır. teknik hazırlık için MEB'nin modern ses ve görüntü stüdyolarının bulunduğu FRTBM tesisleri kullanılmıştır.

"Bizim Dünyamız" adıyla ailelerin kullanımına sunacağımız bu Aile Eğitim Seti, Aile ile ilgili Devlet Bakanlığı'mızın ve Aile Araştırma Kurumu'nun doğrudan doğruya Türk ailesinin hizmetine sunduğu çalışmalara güzel bir örnektir. Bu dizide yer alan kitaplar geçmişimizi, bugünümüzü ve yarınımızı kuşatan geniş açılı bir perspektifle hazırlanmıştır.

Çocuk eğitiminden görgü kurallarına, sosyal güvenlikle ilgili sorunlardan beslenme konularına kadar aile hayatının hemen her boyutunu kuşatan bu kitapların, özellikle yeni evli gençlerimiz için yararlı bir başvuru kaynağı oluşturacağına inanıyor, bunları değişen dünyanın değişen şartları konusunda genç kuşakların eğitimine anlamlı bir katkı olarak değerlendiriyoruz.

BİZİM DÜNYAMIZ (Eğitim Seti)

ÇOCUK EĞİTİMİ

- (1) ÇOCUĞUN EĞİTİMİ 1 (0-1 yaş arası) / Özgör Demiral
- (2) ÇOCUĞUN EĞİTİMİ 2 (1-3 yaş arası) / Şengül Genç
- (3) ÇOCUĞUN EĞİTİMİ 3 (3-6 yaş arası) / Gülseren Tür
- (4) ÇOCUĞUN EĞİTİMİ 4 (6-12 yaş arası) / Özgör Demiral
- (5) ERGENLİK DÖNEMİ / Doç. Dr. Adnan Kulaksızoğlu
- (6) ÇOCUK NASIL ÖĞRENİR? / Doç. Dr. Ali Osman Özcan
- (7) ÇOCUK VE ÇEVRE / Dr. Erol Göka
- (8) ÇOCUK VE OKUL / Prof. Dr. Ayla Oktay
- (9) ÇOCUK VE OYUN / Dr. Esra Ömeroğlu
- (10) SORUNLU ÇOCUKLAR / Prof. Dr. Kemal Çakmaklı

AİLE EĞİTİMİ

- (11) AİLE NEDİR? / Doç. Dr. İhsan Sezal
- (12) AİLENİN EĞİTİMİ / Dr. Hüseyin Ağca
- (13) ANNELİĞE HAZIRLIK / Naciye Akyıldız
- (14) KADININ SAĞLIK KILAVUZU / Naciye Akyıldız
- (15) BEBEK BAKIMI / Naciye Akyıldız
- (16) ANNA-BABA OLMAK / Prof. Dr. Kemal Çakmaklı
- (17) ÇOCUK BESLENMESİ / Doç. Dr. Sıdıka Bulduk
- (18) ÇOCUK HASTALIKLARI / Dr. Hüseyin Akan
- (19) ÇALIŞAN ANNENİN KILAVUZU / Prof. Dr. Kemal Çakmaklı
- (20) SORUNLU AİLELER / Prof. Dr. Kemal Çakmaklı

SOSYAL HAYAT

- (21) AİLENİN İLETİŞİM KILAVUZU / Doç. Dr. N. Avcı, İ. Derman, D. Derman, N. Erdoğan
- (22) GÖRGÜ KURALLARI / Nabi Avcı
- (23) EVLİLİK VE EV KURMA / Erol Özvar
- (24) EKONOMİ VE AİLE / Doç. Dr. Vedat Bilgin
- (25) AİLENİN HUKUK KILAVUZU / Doç. Dr. Rıza Ayhan
- (26) AİLENİN SOSYAL GÜVENLİK KILAVUZU / Doç. Dr. Kadir Arıcı
- (27) AİLENİN DİN KILAVUZU / Din İşleri Yüksek Kurulu
- (28) ŞEHİR VE AİLE / Doç. Dr. Kemal Görmez
- (29) MESLEK SEÇİMİ KILAVUZU / Prof. Dr. Yıldız Kuzgun
- (30) BOŞ ZAMANLARI DEĞERLENDİRME / Prof. Dr. Mahmut Tezcan

GÜNDELİK HAYAT

- (31) EV İDARESİ/ Naciye Genç
- (32) MUTFAK KILAVUZU / Saime Küçükkömürler
- (33) YEMEK KİTABI / Saime Küçükkömürler
- (34) KONSERVE REÇEL ve MARMELAT YAPIMI / Doç. Dr. Sıdıka Bulduk
- (35) SAĞLIKLI BESLENME KILAVUZU / Doç. Dr. Sıdıka Bulduk
- (36) ÇİÇEK VE BAHÇE KILAVUZU / Derya Keskin

- (37) GİYİM-KUŞAM KILAVUZU / Doç. Dr. Perihan Lokmanoğlu
(38) SAĞLIK KILAVUZU / Dr. Ahmet Erdem
(39) KİTAPLIK KILAVUZU / D. Mehmet Doğan
(40) İLK YARDIM KILAVUZU / Dr. Ahmet Erdem

6. Aile Araştırma Yöntemleri Prof. Dr. Prene C. MILLER Çeviren: Dinçay KÖKSAL

7. Türk Köyü Paul Seirling Çevirenler: İrfan ÇEVİK - Şaban ÖZDEMİR

SÜRELİ YAYINLAR

1. Aile Bülteni (Aylık)

1991 Ocak-Şubat aylarında yayımlandı. Başbakanlığın kamu harcamalarında tasarrufa gidilmesiyle ilgili genelgesi uyarınca yayımı devam ettirilmedi.

2. Aile ve Toplum Dergisi (3 aylık)

İlk sayısı Mart 1991'de yayımlandı, ikinci sayısı teslim edilmek üzere, üçüncü sayısının yazıları diziliyor. Dördüncü sayının hazırlıkları sürüyor.

Aile ve Toplum Dergisi, aile odaklı araştırmaları akademik çevrelerin ve toplumun dikkatine sunmaktadır. Böylece bu konuda yapılan bilimsel çalışmalar toplumun gündeminde tutulmakta ve kamuoyu oluşmasına önemli katkı sağlamaktadır.

GÖRÜNTÜLÜ YAYINLAR

İçinde bulunduğumuz yüzyılın bir "görüntü çağı" olduğunu söylemek mümkün. Görünen o ki, insanlık sözlü kültürden yazılı kültüre geçtikten sonra bu kez de görüntü kültürüne geçiş serüveni yaşıyor. Gelişen ve çeşitlenen görüntü kültürü (sinema, televizyon, video, kablolu ve uydu yayınlar) günümüzde yazılı kültürden bir adım öne çıkmış durumda. Çünkü artık günümüzde insanlar fotoğraflarla, karelerle düşünüyor. Tabii bundan görüntü kültürünün aynı anda hem göze hemde kulağa hitap etme ve insanın doğasında var olan görerek inanmaya, öğrenmeye olan yatkınlığı avantajının rolü büyük. İşte bu ortamda sinema ve tv bir kültür taşıyıcısı olarak, ulaştığı insanlara bir yaşam biçimi sunmuş, onları yönlendirmiş, bilinç altlarına kimi doğruları dikte etmiştir. Öyle ki görüntü kültürü, neredeyse bütün dünya ulusları arasında ortak ilgiler, sevinçler, üzüntüler tesis edebilecek kadar kapsamlı bir etkinliğe kavuşmuştur.

İşte içinde bulunduğumuz yüzyıla damgasını vuran ve bu yüzyılı yaşayan insanların büyük çoğunluğunun ilgileri, sevinçleri, zevkleri üzerinde böylesine belirleyici bir etkiye sahip görüntü kültürünün bu öneminden hareket eden Kurumumuz, Türk aile yapısının korunması, problemleri ve çözüm yollarının araştırılmasını görüntünün imkanlarıyla gündeme getirmeyi amaçlamıştır.

Kurumumuz bu hedefini gerçekleştirmek amacıyla üç ana dalda görüntülü aile yayınları planlamıştır.

- 1) Sinema Filmleri Serisi
- 2) Tv Aile Dizileri
- 3) Aile Eğitim Serisi

Kurumumuz bu yayınlarda genel anlamıyla şu konuları gündeme getirmeyi amaçlamıştır:

- Aile kurumunun devamını, bireylerin sağlıklı gelişimini, toplumun uyumlu, sorumlu üyeleri olmalarını işleyen filmler.
- Yaşanan hızlı sosyo-kültürel değişimlerin aile içi ve ailelerarası neden olduğu çatışmalar, kimlik arayışlarını ve sevgi, saygı ve hoşgörünün toplumda hakim olmasını gündeme getiren filmler.
- Türk toplumunu yaşatan iç dinamiklerin, kendi değerler sisteminin gündeme getirilmesi.
- Aile ile ilgili temel değerler konusunda ortak tutum ve bilincin geliştirilmesi.
- İnsan hayatının çeşitli dönemlerinde kendisini ve çevresini tanımaya ve bu bilinci elde etmesine imkan veren çalışmaları,
- Türk ailesinin bilinci kökleştirmek amacıyla, Türk ailesinin yeryüzü macerasını anlatan, onun dünyasını, problemlerini, bulduğu çözüm yollarını gündeme getiren filmler,
- Türk ailesinin sosyal hayatta geçirdiği değişimleri, bu değişimin olumlu ve olumsuz izlerini ortaya koyan filmler,
- Aile bireylerinden olan çocuğun gelişimini iyi yönere kanalize edecek dramalar ve çizgi filmler.
- Türk ailesinin temel değerlerine yönelik ve pratik bilgiler de içeren eğitim, kültür programları.

Kurumumuz görüntülü yayınlar alanındaki bu hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla yatırım programında ve bütçesinde azımsanamayacak bir meblağı bu faaliyetler için ayırmıştır. Kurumumuz kendisine sunulan bu kapsamdaki projeleri inceleyerek, kurumumuzun amaçlarıyla örtüşen kaliteli projeleri tespit edip, bunları gerçekleştirmek amacıyla proje sahiplerini yönlendirici tavsiye ve isteklerde bulunmuştur.

TAMAMLANAN FİLMLER :

1. Ahmet Hamdi Bey ve Ailesi

10 Bölümlük TV dizisi

Senaryo Yazarı : Osman F. Seden
Yönetmen : Osman F. Seden
Yapımcı : Aziz Yazan
Konusu: Köyden kente göç olgusu ve bunun aile bireyleri üzerine yansımaları
Oyuncular : Serdar GÖKHAN, İlkay SARAN, İsmet ÖZHAN, Atilla SARAL, Sibel TAN, Yasemin AKKAYA, İlknur ÖZPEK, Şebnem DÖNMEZ, Ümit BELEN, Salih KIRMIZI, Yıldırım GENCER

2. Müdür Baba "Sevgi Demeti"

Yapım : Adana Film
Yönetmen : Eser ZORLU
Senaryo : Yasemin ZORLU
Yapımcı : Hüsnü Çetiner
Oyuncular : Fikret Hakan, Fatma Belgen, Tuncer Necmioğlu, Seren Serengil
Konusu : Sevgi ve şefkate muhtaç çocuklara devletin müşfik ve koruyucu elini uzatması

3. Bizim Eller

90 Dakikalık drama filmi

Senaryo Yazarı : Ertuğrul KAPUSUZOĞLU
Yönetmen : Ömer UĞUR
Yapımcı : Mehmet TAŞDİKEN
Konusu: 1986 yılı Kültür Bakanlığı, Senaryo Yarışması birincilik ödülünü almış olan eserde, kırsal kesim Türk ailesi gerçekçi bir şekilde yansıtılıyor ve onu vareden iç dinamikleri inceleniyor.
Oyuncular : Kadir SAVUN, Aile RONA, Mehmet KOÇAK, Cemal GENCER, Fatma BELGEN, Eyüp DİRLİK, Gülümser AKYOL

ÇEKİMLERİ DEVAM EDEN FİLMLER

1. Kapıları Açmak

90 dakikalık drama filmi

Senaryo yazarı: Mustafa KUTLU

2. Ufukta Bir Ağaç

Senaryo Yazarı : Mustafa Kutlu

Konusu : İçkinin sebep olduğu mutsuz aile ilişkileri dağılan aile ve bunun bir çocuğa yansıması

AİLE HAFTASI

İlki 1990 yılında düzenlenen değişik alanlardan seçilmiş fikir adamı ve sanatçılara "Aile Dostlarına Şükran" adı altında ödüllerin verildiği haftanın ikincisi 6-13 Mayıs 1991 tarihleri arasında Başkanlığımız organizatörlüğü altında gerçekleştirildi. Hafta boyunca bir dizi bilimsel toplantının yanı sıra, TV için spot filmler hazırlandı. Ayrıca hafta münasebetiyle halkla yapılan röportajların ve dijital filmlerin hergün ekrana gelmesi sağlandı.

İl. Aile Haftasının bütün illerde kutlanmasını temin etmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, TRT Genel Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı ve bütün illerin valilikleriyle yazışmalar yapıldı. Hafta boyunca planlanan etkinliklerin gösterildiği kılavuz kitap çok sayıda bastırılarak bütün illere dağıtıldı.

Ayrıca Aile Eğitimi Dairesi Başkanlığı, bugüne kadar hazırlamış olduğu 19 adet yayının, belirlenen esaslara göre, bütün kütüphanelere, üniversitelere, ilgili kişi ve kuruluşlara düzenli olarak dağıtımını sürdürmektedir.

3. Aile Haftası kapsamında,

"Göçmen Aileleri ve Göç Olayı" Paneli, AAK Konferans Salonu "Hukuki Esasları ve Sosyal Ekonomik Yönleriyle Kısmi Çalışma" Paneli Marmara Üniversitesi ve AAK işbirliği çerçevesinde Marmara Üniversitesi Konferans Salonu.

"Ailenin Güçlendirilmesinde Aile Bireylerinin Sorumlulukları" Paneli Türk Kadınlar Konseyi ve AAK işbirliği çerçevesinde, AAK Konferans Salonu.

"Evlilik ve Genç İnsan" Açıkoturumu, Milli Kütüphane Konferans Salonu

"Aile Eğitimi" Paneli, Marmara Üniversitesi ve AAK işbirliği çerçevesinde, AAK Konferans Salonu.

EĞİTİM FAALİYETLERİ

"Aile Ekranı" Televizyon Programı

TRT Genel Müdürlüğü ile bakanlığımız arasında imzalanacak bir protokol ile haftanın belli bir gününde, TV'den aileye yönelik yayın yapılması mümkün olabilecektir. Sözkonusu programın muhtevası, ailelerin ihtiyaçları dikkate alınarak tamamen Kurumumuzun politikaları doğrultusunda Başkanlığımız tarafından oluşturulacaktır.

Sözkonusu program için bilim adamı ve sanatçılardan oluşan bir danışma kurulu ve metin yazarı grubu oluşturuldu. Program kapsamı da uyumlu bir ailenin günlük yaşantısından kesitlerin verildiği bir dizi film, ev yaşantısında her zaman yararlı olabilecek pratik bilgilere, aile skeçleri ve müziğe yer verilecektir. Aynı programda kurumumuzun çalışmalarına da yer vermek mümkün olabilecektir.

Benzer bir programın radyo için hazırlanması da düşünülmektedir. Ve bu konuda radyo yetkilileriyle temasa geçilmiştir. Türkiye'nin Sesi Radyosu için geliştirilecek programlarda yurtdışında çalışan Türk işçi ailelerinin sorunlarına eğilimi, çözüm yolları önerilmesi de sağlanacaktır.

Aile Okulu Projesi

AED Başkanlığınca hazırlanmakta olan Aile Okul Projesinin bir pilot bölgede gerçekleştirilmesi düşünülmektedir. Bu projenin genişletilerek hayata geçirilebilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Üniversiteler, Valilikler, Belediyeler ve tüm özel gönüllü kuruluşlarla işbirliği sağlanacaktır.

Bilimsel Toplantılar-Özel Günler

Aile bireylerini ilgilendiren konularda, yurtda ya da dünyada genel olarak kutlanan özel günlerde bilimsel toplantılar düzenlenecektir.

Ayrıca ailenin, sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve sağlık yönleriyle eğitimi programları uzman gruplarca hazırlanamaktadır.

BİLİMSEL - SOSYAL ETKİNLİKLER

Aile Araştırma Kurumu, alanı içine giren "Aile Eğitimi"ninin kapsamında bir bütün olarak ele alınmasının yanında, toplumsal ve bireysel temellerinin araştırılmasına, gereksinmelerin ortaya konulmasına, ilgili konularda, alanlarında ürün veren, eser ortaya koyan ve derinlemesine çalışmalar yapan uzman/bilimadamı/politikacıları biraraya getirerek tartışma ortamı yaratmak ve ortak çözüm önerileri getirmek amacı ile, panel, sempozyum, seminer sergi, vb. toplantıları yürütmektedir.

Her toplantı sonunda ortaya konan veriler basılı yayına dönüştürülerek, bilgilerin ilgili alanlarda Aile Eğitimi Dairesince hizmete dönüşümü sağlanmaktadır.

Kuruluşdan çok kısa bir zaman geçmesine karşın, gerçekleştirilen

Toplantılar, Sergiler:

1. I. Aile Şurası kapsamında "Tablolarda Aile" Resim Sergisi

2. 6-13 Mayıs 1991 Aile Haftası kapsamında "Fotoğraflarla Aile" konulu yarışmalı Fotoğraf Sergisi

I. PANEL ve SEMPOZYUMLAR

1- "SOSYO-EKONOMİK YÖNLERİYLE AİLE" SEMPOZYUMU

20 Şubat 1991

Marmara Üniversitesi Rektörlük Binası

Açılış Konuşmaları :

- a) Devlet Bakanı Cemil Çiçek
- b) Dr. Necmettin TURINAY, A.A.K. Başkanı
- c) Prof.Dr. Orhan Oğuz, M.Ü. Rektörü

I. Oturum :

Başkan : Prof.Dr. Necla Pur

Konuşmacılar :

İclâl Küşin

Dr. Mustafa Aykoç

Doç.Dr. Hayrettin Karaman

II. Oturum :

Başkan : Prof.Dr. İlhan Uludağ

Konuşmacılar :

Doç.Dr. Ümit Meriç Yazan

Doç.Dr. Emin Işık

Prof.Dr. Ayla Oktay

2- "TOPLUM VE KADIN" PANEİ

16.3.1991 tarihinde

Atatürk Kültür Merkezi - İzmir yapılmıştır.

Panel Yöneticisi :

Prof.Dr. Adnan GÜLERMAN

Panelistler :

Prof.Dr. Türe TUNÇBAY

Prof.Dr. Mehmet AYDIN

Prof.Dr. Fevzi DEVRİM

Doç.Dr. Ümit Meriç YAZAN

Doç.Dr. Beğlü DİKEÇLİGİL

Not: Bu panel Türk Ocağı Kadınlar Kolu, İzmir Kültür Müdürlüğü ve Türkiye-Avrupa Topluluğu Derneği ile ortaklaşa olarak düzenlenmiştir.

3- "AİLENİN TÜKETİM KÜLTÜRÜ" PANELİ

18.3.1991 tarihinde

Aile Araştırma Kurumu Salonu'nda yapılmıştır.

Takdim ve Açış Konuşmaları :

Dr.Necmettin TURINAY, A.A.K. Başkanı

Cemil Çiçek - Devlet Bakanı

Oturum Başkanı :

Muhsin DEMİREL, A.A.K. Koordinasyon Dairesi Başkanı

Konuşmacılar :

Turhan ÇAKAR (Tüketici Hakları Derneği Bşk.)

Ayseli GÖKSOY (Türk Kadınlar Birliği Bşk.)

Prof.Dr. Müberra YENER (H.Ü.Ev.Eko.Y.O.Öğr.Üyesi)

Aydın KÖYMEN (Ank.Büyükşehir Bel.Bşk. Danışmanı)

Metin TOPRAK (A.A.K. Uzman Yrd.)

Ekrem ÖZGEN (T.S.E. Bşk. Danışmanı)

4- "AİLE VE TOPLUMDA YAŞLILAR" PANELİ

21.3.1991 tarihinde

Vakıflar Bankası Genel Müdürlüğü Toplantı Salonu'nda yapılmıştır.

Takdim ve Açış Konuşmaları :

Dr. Necmettin TÜRİNAY, A.A.K. Başkanı

Cemil ÇİÇEK - Devlet Bakanı

Oturum Başkanı :

Doç.Dr.Beşir ATALAY (DPT.Araştırma Dairesi Başkanı)

Konuşmacılar :

Doç.Dr. Mehmet BEKAROĞLU (K.T.Ü. Tıp Fak.Öğr. Üyesi)

Doç.Dr. Bekir TÜRKMEN (G.Ü. Eğ.Fak.Eğ.Bil.Böl.Bşk.Yrd.)

Sabahat GEREDE

İ.Melih GÖKÇEK (SHÇEK Gn.Md.)

Gülgen DURAL (Güçsüzler ve Kimsesizlere Yardım Vakfı Bşk.)

Dr. H.Tekin SEVİL (Kızılay Gn.Md.Yrd.)

5- "YAŞLILIK VE SORUNLARI" PANELİ

22.3.1991 tarihinde

TPAO Konferans Salonu'nda düzenlenmiştir.

Açış Konuşması :

Prof.Dr. Sevim EREL

H.Ü. Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi Böl.Bşk.

Panel Başkanı :

Prof.Dr. Sevim EREL (H.Ü.Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi Böl.Bşk.)

Konuşmacılar :

Prof.Dr. İsmet YILMAZER (İç Hastalıklar Uzm.)

Prof.Dr. Candan ALGUN (H.Ü. Fizik Tedavi ve Reh. Y.O.Müd.)

Doç.Dr. Şükran ŞAFAK (H.Ü. Ev İdaresi ve Aile Eko.Böl.Öğr.Üy.)

Arş.Gör. Oya BİLGİN (H.Ü.Ev İdaresi ve Aile Eko.Böl.Arş.Gör.)

Not: Türk Kadınlar Konseyi Derneği ile ortak düzenlenmiştir.

6- "SAVURGANLIK PANELİ"

30.4.1991 tarihinde

A.Ü. 100.Yıl Konferans Salonunda(Ankara) düzenlenmiştir.

Açış Konuşması :

Prof.Dr. Sevinç KAROL (Türk Kadınlar Konseyi Derneği Bşk.)

Panel Başkanı :

Prof.Dr. Beyza BİLGİN (T.K.K.D.Eğ.Kom.Sorumlusu-A.Ü.Öğr.Üy.)

Konuşmacılar :

Prof.Dr. Günsel TERZİOĞLU (H.Ü.Ev.İd. ve Aile Eko.Böl.Öğr.Üy.)

Yrd.Doç.Dr. Canan YERTKURAN (Aynı Bölüm Öğretim Üyesi)

Yrd.Doç.Dr. Özgün BENER (Aynı Bölüm Öğr.Üyesi)

Dr. Gülşen CANYÜREKLİ (Zir. Yük.Müh.-T.O.K.İ.Bşk.Kor.Gn.Md.)

Not: Bu panel Türk Kadınlar Konseyi Derneği ile ortaklaşa düzenlenmiştir.

7- "GÖÇMEN AİLELERİ VE GÖÇ OLAYI" PANELİ

6.5.1991 tarihinde

A.A.K. Konferans Salonu'nda yapılmıştır.

Oturum Başkanı

Cemil ÇIÇEK - Devlet Bakanı

Konuşmacılar :

Vehbi DİNÇERLER - Devlet Bakanı

Prof.Dr. Ercüment KONUKMAN - Devlet Bakanı

Prof.Dr. Beğlan TOĞROL - İst.Ü. Gd. Fak.

Mümin GENÇOĞLU - Balkan Türkleri Göçmen ve Mülteciler Fed.B.)

Prof.Dr. Hayati DOĞRAMAZ - Atatürk Ü. Ed.Fak.)

8- "HUKUKİ ESASLARI VE SOSYO-EKONOMİK YÖNLERİYLE KISMİ ÇALIŞMA" PANELİ

7 Mayıs 1991 tarihinde

M.Ü. Rektörlüğü Konferans Salonunda yapılmıştır.

Sunuş ve Açılış Konuşmaları :

Prof.Dr. Necla PUR (M.Ü. Kadın İşgücü İstih. Araştırma Mrk.Bşk.)

Dr. Necmeddin TÜRLNAY (A.A.K. Başkanı)

Prof.Dr. Orhan OĞUZ (M.Ü. Rektörü)

Cemil ÇIÇEK - Devlet Bakanı

I. Tebliğler

Oturum Başkanı

Prof.Dr. Nuri ÇELİK (M.Ü. H.F. Öğr.Üyesi)

Tebliğ Sunanlar

Prof.Dr. Nusret EKİN (İ.Ü.İkt.Fak. Çal. ve End.İlişk.Araş.Mrk.Md.)

Prof.Dr. Necla PUR (M.Ü. Kadın İşgücü İstihdamı Araş.Mrk.Bşk.)

Prof.Dr. Metin KUTAL (İ.Ü. İkt.Fak. Öğr. Üyesi).

II. "Uluslararası Boyutlarıyla Türkiye'de Kısmi Çalışma ve Geleceği" Paneli

Panel Başkanı :

Prof.Dr. Toker DERELİ (İ.Ü.İkt.Fak.Öğr.Üyesi)

Panelistler :

Prof.Dr. Gülten KUTAL (İ.Ü.İ.F. Öğretim Üyesi)

Prof.Dr. Nur SERTER (İ.Ü. İ.F. Öğr.Üyesi)

Doç.Dr. Ali Rıza OKUR (M.Ü.İ.İ.B. Fak. Öğr. Üyesi)

Fikret ÜÇCAN (A.A. Kurulu Üyesi ve DPT. Sosyal Planlama Bşk.)

Not : Bu Panel M.Ü. Kadın İşgücü İstihdamı Araştırma Merkezi ile ortaklaşa düzenlenmiştir.

9- "AİLENİN GÜÇLENDİRİLMESİNE AİLE BİREYLERİNİN SORUMLULUKLARI" PANELİ

8.5.1991 tarihinde

A.A.K. Konferans Salonunda düzenlenmiştir.

Sunuş ve Açılış :

Dr. Necmettin TURİNAY - A.A.K. Bşk.

Panel Başkanı :

Prof.Dr. Sevim KAROL (Türk Kadınlar Konseyi Derneği Bşk.)

Konuşmacılar :

Turgut DENİZEL (BM. NÜfus Fonu Prog.Yürütücüsü)
Prof.Dr. Emine AKYÜZ (A.Ü. Eğt.Bil.Fak.)
Doç.Dr. Beğlü DIKEÇLİGİL (A.A.K. Araştırma Dairesi Bşk.)
Doç.Dr. Mine MANGIR (A.Ü. Ziraat Fak. Ev Ekonomisi Böl.)

Not : Türk Kadınlar Konseyi Derneği ile ortaklaşa düzenlenmiştir.

10- "EVLİLİK VE GENÇ İNSAN" AÇIK OTURUMU

9.5.1991 tarihinde

Milli Kütüphane Konferans Salonunda düzenlenmiştir.

Oturum Başkanı :

Doç.Dr. Haluk ÖZBAY (Genç ve Reh. Mer.Bşk.)

Konuşmacılar :

Prof.Dr. Kemal ÇAKMAKLI (İ.Ü. Tıp Fak.)
Prof.Dr. Aysel EKŞİ (İ.Ü.Ed.Fak.Psk.Böl.)
Prof.Dr. Hasan ONAT (A.Ü.İlahiyat Fak.Öğr.Üyesi)
Dr. Erdal ATABEK (M.S.Ünv. Eğt.Bil.Derneği)
Dr. Tekin ÖZERTEM (TRT Televizyon Dairesi Bşk.Yrd.)

11- "AİLE EĞİTİMİ PANELİ

10.5.1991 tarihinde

A.A.K. Konferans Salonunda düzenlenmiştir.

Oturum Başkanı :

Prof.Dr. Hasan TAN (M.Ü. Atatürk Eğ.Fak.)

Konuşmacılar :

Prof.Dr. Mehtap KÖKTÜRK (M.Ü. İ.İ.B.F. İçi.Böl.)
Dr. Günseli MALKOÇ (M.Ü.Atatürk Eğt.Fak.)
İlhami FINDIKÇI (İ.Ü.İçi.Fak.Davr.Bil.)
Nermin OVACIK (M.Ü.Eğt.Bil.Derneği Aile Okulu Projesi Müdürü)
Prof.Dr. Beyza BİLGİN (A.Ü.İlahiyat Fak.)
Yrd.Doç.Dr. Ülkü ÜSTÜNOĞLU (A.Ü.Eğt.Bil.Fak.)
Doç.Dr. Ayşe YALIN (A.Ü.Eğ.Bil.Fak.)
Prof.Dr. Çiğdem KAĞITÇIBAŞI (B.Ü.Fen.Ed.Fak.Psk.Böl.)

Not: M.Ü. Eğt.Bil.Derneği ile ortaklaşa düzenlenmiştir.

12- "TRABZON YÖRESİ KIRSAL KESİM AİLELERİNİN BAZI SORUNLARI" SEMİNERİ

16.5.1991 tarihinde

K.T.Ü. Atatürk Kültür ve Sanat Merkezinde düzenlenmiştir.

Açılış Konuşmaları :

Dr.Necmettin TURİNAY - A.A.K. Başkanı

Prof.Dr. Aydın DUMANOĞLU - K.T.Ü. Rektörü

Cemil ÇIÇEK - Devlet Bakanı

Konuşmacılar :

Prof.Dr. M.Salih ÇELİKKALE

Doç.Dr. Mehmet BEKAROĞLU

Yrd.Doç.Dr. Orhan ÇIFTÇI

Not: K.T.Ü. İşbirliğiyle düzenlenmiştir.

13- "YAŞLI REFAHI" PANELİ

1.10.1991 tarihinde

SHÇEK Toplantı Salonunda düzenlenmiştir.

Takdim :

Dr.Necmettin TURİNAY - A.A.K. Bşk.

Oturum Başkanı :

Prof.Dr. Fuat Aziz GÖKSEL (A.Ü. Tıp Tarihi Ens.Bşk.)

Konuşmacılar :

Prof.Dr. Nesrin KOŞAR (H.Ü. Sosyal Hizmetler Y.O.Öğr.Görevlisi)

Tugay ÇAVUŞOĞLU (Seyranbağları Huzurevi Md.Yrd.)

Dr. Bülent COŞKUN (Sağlık Bak.Ruh Sağlığı Dairesi Bşk.)

2. SERGİLER, YARIŞMALAR

1. 1. Aile Şurası kapsamında "Tablolarda Aile" Resim Sergisi

2. 6-13 1991 Aile Haftası kapsamında "Fotoğraflarla Aile" konulu yarışmalı Fotoğraf Sergisi.

BÜTÇE VE MALİ YAPI

Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı 29.12.1989 tarihinde 20387 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 396 sayılı K.H.K. ile Başbakan'a bağlı olarak kurulmuştur. Kurum Genel Bütçeli olup, idari ve mali yönden Sayıştay denetimine tabidir.

1990 BÜTÇESİ

Sözkonusu kararın geçici 2 nci maddesinde "Kurumun 1990 yılı Harcamaları ile her türlü düzenlemeleri yapmaya Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir" hükmü yer almaktadır. Bu maddenin hareketle faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için Maliye ve Gümrük Bakanlığının yedek ödeneğinden (930-08-3-309-900) 22.2.1990 tarih ve 111713-325 sayılı yazı ile 1.451.000.000 TL ödenek aktarması yapılmıştır. Personel harcaması verilen ödeneği aştığından yılı içerisinde 625.000.000 TL daha aktarma ihtiyacı duyulmuştur. Yeni kurulan bir kurumun Demirbaşa olan ihtiyacı burada da kendisini gösterdiğinden 300.000.000 TL ödenem ilave yapılmış, böylece yıl sonu ödeneği toplam 2.376.000.000 TL ye ulaşmıştır. İhtiyaçların kamu kuruluşlarından karşılanmasından hareketle Demirbaş alımlarının büyük çoğunluğu D.M.O. den karşılanmıştır. 1990 Bütçesinde yatırım ödeneğine yer verilememiş genellikle cari içerikli harcamalar yapılmıştır. Ayniyata kayıtlı taşıma bulunmadığında bu yönde duyulan ihtiyaç SHÇEK ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile yapılan yazışmalar neticesinde temin edilen taşıtlarla giderilmeye çalışılmıştır. Hizmet binasının bizim kontrolümüzde olmamasına rağmen Kurumumuzun haberleşme, güvenlik temizlik ve yemek meselesi zor da olsa gerçekleştirilmiştir.

1991 BÜTÇESİ

1991 Yılı için Kurumumuz yeni olmasına rağmen çok olumlu bütçe imkanları elde etmiştir. Kurumun 1991 Mali Yılı Bütçesi 27.701.000.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Temin edilen ödeneğin dağılım şekli aşağıdaki gibidir.

	(Milyon TL)
PERSONEL GİDERLERİ :	4.000
DİĞER CARİLER	1.871
YATIRIM	
600 / Makina Teçhizat ve Taşıt Alımları	1.020
300 / Hizmet alımları	16.130
400 / Tüketim Malları ve Malzeme alımları	4.650
Toplam	21650

TRANSFERLER	180
Genel Toplam	27.701

Daha önce de ifade edildiği üzere 1990 yılında yatırım ödeneği olmadığından 1991 yılı Bütçesinin hazırlanmasında Yatırım Programına ödenek teklifine ağırlık verilmiştir. Bu ödeneğin büyük bölümü araştıma projeleri ile Görüntülü ve Basılı yayınlar için kullanılmaktadır. Aile Araştırma Kurumunun özellikle Ana Hizmet birimlerinin gerek üniversiteler gerekse bilimsel araştırmalar yapan kuruluşlarla koordinasyon içerisinde çalışmalarını yürütmesi ve faaliyetlerini geliştirmesi kuruluş amacının gereğidir.

Yine 396 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12/c fıkrası Aile ile ilgili film, slayt, video., sinema ve eğitici programları hazırlamak veya hazırlatmak şeklindedir. Bu amaçlara uygun olarak başlatılan proje çalışmalarından bazıları ile 1991 Mali Yılı'nın 15.11.1991 tarih itibariyle yapılan harcama ve kalan ödenek durumuna ait tablo ekte sunulmuştur.

1991 Bütçesi ile teklif edilen 10 adet taşıttan 8 adedi D.M.O.'den alınmış, diğer ikisinin alım işlemleri sürmektedir.

1992 BÜTÇE TEKLİFİ

Kurumun 1991 yılında artan faaliyetleri ve kadro durumu da gözönüne alınarak 1992 Yılı Bütçe teklifinin en rasyonel şekilde hazırlanmasına titizlik gösterilmiştir. Kurumun teklif ettiği gerek yatırım gerekse cari bütçe teklifleri ilgili kuruluşlarca Kamu harcamalarında uyulması gereken tasarruf sebebi ile tamamen geçmiş buna karşılık personel ödeneklerinde artış sağlanmıştır.

	(Milyon TL)
PERSONEL GİDERLERİ :	20.000
DİĞER CARİLER	2.185
YATIRIM	
600 / Makina Teçhizat ve Taşıt Alımları	2.000
300 / Hizmet alımları	29.900
400 / Tüketim Malları ve Matzeme alımları	6.000
Toplam	34.900
TRANSFERLER	215
Genel Toplam	57.300

Yatırım Bütçesinde teklif edilen 34.900.000 TL Devlet Planlama Teşkilatınca vızelenmiştir. Cari Bütçe teklif edilen 22.400.000.000 TL için ise Bütçe Görüşmelerinin neticesi beklenmektedir.

Hizmet Binası: Kurumun günümüze dek yaptığı ve yapmayı planladığı faaliyetleri daha başarılı gerçekleştirebilmesi iyi bir hizmet binasına kavuşması ile mümkün olacaktır.

Halen faaliyetlerini Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne ait binanın bir bölümünde oldukça zor şartlar altında sürdürmektedir. Yemekhane giriş çıkış kontrolleri, bakım, onarım, depo, araçların park yeri meselesi Kurumun problemlerini teşkil etmektedir.

Bu ihtiyacın giderilmesi için Ankara'nın çeşitli bölgelerinde binalar aranmış ancak gerek fiyat gerekse Kuruma uygunluğu yönünden olumlu netice alınmamıştır. Halen arayışlarımız sürmektedir. Kamu kuruluşlarına ait binalar tercihimizdir.

**1991 YATIRIM BÜTÇESİNİN HARCAMA
KALEMLERİNE GÖRE DAĞILIMI**

(Milyon TL)

300-	HİZMET ALIMLARI		16130
	Görüntülü Yayınlar	10.393	
	Temel Aile Araştırmaları	1.417	
	uygulamalı Aile Araştırmaları	3.920	
	Dış Projeler	400	
400-	TÜKETİM MALLARI VE MALZEME ALIMLARI		4.500
	Basılı Yayınlar	4.500	
600-	MAKİNA TECHİZAT VE TAHIIT ALIMLARI		1.020
	Taşıit Alımları	800	
	Bilgi İşlem Merkezi	220	
	GENELTOPLAM		21.650

**BAŞBAKANLIK
AİLE ARAŞTIRMA KURUMU
1992 MALİ YILI BÜTÇESİ
(TEKLİF)**

(Milyon TL)

PERSOEL GİDERLERİ	:	20.0900.-
DİĞER CARİLER	:	2.185.-
YATIRIMLAR	:	34.900.-
TRANSFERLER	:	215.-
TOPLAM	:	57.300.-
YOLLUKLAR	:	130.-
HİZMET ALIMLARI	:	1.210.-
TÜKETİM MAL. ve MALZ. ALIM	:	570.-
DEMİRBAŞ ALIMLARI	:	250.-
DİĞER ÖDEMELER	:	25.-
TOPLAM	:	2.185.-
TRANSFERLER		
MEMURLARIN ÖĞLE YEMEĞİ YARD.	:	35.-
BORÇ ÖDEMELERİ	521.- :	10.-
	522.- :	20.-
	528.- :	215.-
TOPLAM	:	215
GENEL TOPLAM	:	57.300

**1992 YATIRIM BÜTÇESİNİN HARCAMA
KALEMLERİNE GÖRE DAĞILIMI**

(Milyon TL)

300-	HİZMET ALIMLARI		26.900
	Görüntülü Yayınlar	13.900	
	Temel Aile Araştırmaları	3.000	
	uygulamalı Aile Araştırmaları	5.000	
	Dış Projeler	5.000	
400-	TÜKETİM MALLARI VE MALZEME ALIMLARI		6.000
	Basılı Yayınlar	6.000	
600-	MAKİNA TECHİZAT VE TAŞIT ALIMLARI		2.000
	Bilgi İşlem Merkezi	2.000	
	GENEL TOPLAM		34.900

1991 MALİ YILI KESİNTİLİ ÖDENEK VE HARCAMA DURUMU

Harcama Kalemi			Bütçe Ödeneği	Kesintili Başlangıç Ödeneği	Kullanılabilir Ödenek	Harcama	Kalan	Aşım
116.01.1.001	100	Personel Giderleri	4.000.000.000	3.740.000.000	2.618.000.000	6.283.277.900	—	3.665.277.900
	200	Yolluklar	100.000.000	88.500.000	42.545.200	40.728.400	1.816.800	—
	300	Hizmet Alımları	1.080.000.000	955.800.000	477.900.000	191.826.000	286.074.000	—
	400	Tük. Mal. ve Malz. Al.	440.000.000	389.400.000	178.4700.000	146.979.700	31.020.300	—
	500	Demirbaş alımları	250.000.000	221.250.000	77.437.500	46.001.200	31.020.300	—
	800	Diğer Ödemeler	1.000.000	885.000	16.885.000	2.446.800	14.438.200	—
116.01.2.001	600	Mak. Teç. ve Taşıtlar	1.020.000.000	902.700.000	451.350.000	589.584.000	—	138.234.000
116.01.2.002	300	Hizmet alımları	16.130.000.000	14.275.050.000	9.337.525.000	3.468.802.400	5.868.722.600	—
	400	Tük. Mal. ve Malz. Al.	4.500.000.000	3.982.500.000	1.991.250.000	191.466.300	1.799.783.700	—
116.01.3.421	900	Mem. Öğle. Yem. Yardım	20.000.000	17.700.000	12.390.000	12.390.000	—	—
	521	900 Pers. Gid. Geçen Yıl. Öd.	5.000.000	4.425.000	6.129.800	6.129.700	100	—
	522	900 Diğer Cari Gid. Geç. Yıl.	5.000.000	4.425.000	4.425.000	3.722.800	702.200	—
	528	900 Vergi İadesi	150.000.000	132.750.000	132.750.000	111.227.300	21.522.700	—
TOPLAM			27.701.000.000	24.715.385.000	15.347.287.500	11.094.582.500	4.252.005.000	3.803.511.900

NOT: 400 Harcama Kaleminden 16.000.000 TL. 800 Harcama Kalemine
200 Harcama Kaleminden 1.704.800 TL. Harcama Kalemine
aktarılmıştır

ARAŞTIRMA PROJELERİ

1991

TEMEL AİLE ARAŞTIRMALARI (91H040840)

	FİRMA ADI	PROJE BEDELİ	BAŞLAMA TARİHİ
	-----	-----	-----
Türk Ailesinin Yaşadığı Mekanlara ait araştırmalar	Birlik Vakfı	744.756.000.-	16.08 1991
Kadının Ülke Ekono. Yeri	Ist. Üni. Vakfı	836.371.200	23.08.1991
Sosyal Bünyemize Uygun Konut Tipleri	Sel-Ün	679.440.000.-	11.09.1991
Sosyo Değişme Sürecinde Türk Ailesi	Ülke Yayıncılık	800.000.000.-	01.10.1991

UYGULAMALI AİLE ARAŞTIRMALARI (91H040850)

Gecekondular arası Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü	Sosyoloji Derneği	720.272.000.-	16.08.1991
Kırsal Kesim Aileler arası Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü	Erz. Atatürk Üniv. Vakfı	950.000.000.-	04.09.1991

DIŞ PROJELER (91H040860)

Bağımsız Çalışan Kadınların Evlilik ve İş İlişkileri	Siam Söğüt	269.400.000.-	09.08.1991
--	------------	---------------	------------

GÖRÜNTÜLÜ YAYINLAR (91H040880)

Sevgi Demeti (Müdür Baba	Adana Film	873.600.000.- KDV Dahil	09.07.1991
Ahmet Hamdi Bey ve Ailesi	AB Tanıtım	2.008.849.000.- KDV Dahil	29.08.1991
Bizim Eller	Afitaş	730.000.000.- KDV Dahil	10.10.1991
Kapılan Açmak	Sineğraf	625.000.000.-	15.11.1991

15.11.1991 TARİHİ İTİBARIYLA YAPILAN HARCAMA VE KALAN ÖDENEK

PROGRAM		ÖDENEK	AV. VE KREDİ	HARCAMA	KALAN ÖDENEK	Afiim
116.01.1.001	100	2.618.000.000.-	—	6.283.277.900.-	—	3.665.277.900.-
Aylıklar	110	392.700.000.-	—	821.962.700.-	—	429.262.700.-
Sözleşmeli Personel ücret.	120	1.819.510.000.-	—	4.383.548.000.-	—	2.564.038.000.-
Sosyal Yardımlar	140	124.355.000.-	—	395.373.800.-	—	271.018.000.-
Ek çalışma karşılık.	150	157.080.000.-	—	489.038.400.-	—	331.438.400.-
Tazminatlar	160	91.630.000.-	—	146.425.000.-	—	54.795.000.-
Tedavi Yar.	180	19.635.000.-	—	46.930.000.-	—	27.295.000.-
Diğer Per. Gid.	190	13.090.000.-	—	—	13.090.000.-	—
Yolluklar	200	42.545.200.-	—	40.728.400.-	1.816.800.-	—
Geç. Gör. Yoll.	210	6.637.500.-	—	30.010.000.-	—	24.172.500
Yurtiçi Sür. Gör. Yoll.	220	6.637.500.-	—	903.200.-	5.734.300.-	—
Yurtdışı Geç. Gör. Yoll	240	29.270.200.-	—	9.015.200.-	20.255.000.-	—
Hizmet alımları	300	477.900.000.-	—	191.826.000.-	286.074.000.-	—
Müş.Firma ve kişi ödeme	310	33.187.500.-	—	1.792.000.-	31.395.500	—
Ulaştırma Giderleri	320	22.125.000.-	—	86.806.100.-	—	64.681.100.-
Taşma Giderleri	330	8.850.000.-	—	3.432.700.-	5.417.300.-	—
Tarifeye Bağlı ödeme	340	4.425.000.-	—	—	4.425.000.-	—
Kiralar	350	398.250.000.-	—	—	398.250.000.-	—
Mak. Teç. Taşıtl Alım	360	4.425.000.-	—	23.357.700.-	—	18.932.700.-
Bina küçük onarımı	370	—	—	2.074.400.-	—	2.074.400.-
Diğerl hizmet alımları	390	6.637.500.-	—	74.363.100.-	—	67.725.600.-
Tük. mal ve malz. alım.	400	178.700.000.-	700.000.-	146.979.700.-	31.02.300.-	—
Kırtasiye Giderleri	410	44.250.000.-	—	65.724.100.-	—	21.474.100.-
Yakacak alım	420	50.375.000.-	—	294.000.-	50.081.000.-	—
Akaryakıt ve yağ gideri	430	26.550.000.-	—	68.600.000.-	—	—
Elektrik su ve hava gazı gid.	440	11.062.500.-	—	1.241.700.-	9.820.800.-	42.050.000.-
Temsil ağırlama	480	35.400.000.-	—	8.853.000.-	26.547.000.-	—
Diğer Tüketim malları alımı	490	11.062.500.-	—	2.266.900.-	8.795.600.-	—

Demirbaşalımlar	500	77.437500.-	—	46.001.200.-	31.436.300.-	—
<hr/>						
Büro malz. alımı.	510	38.718.750.-	—	7.324.800.-	31.393.950.-	—
Büro mak. alım.	520	30.975.000.-	—	7.442.400.-	23.532.600.-	—
Yangın koruma malz. alımı	530	4.646.250.-	—	—	4.646.250.-	—
Diğer demirbaşalım.	590	3.097.500.-	—	31.234.000.-	—	28.136.500
Diğer ödemeler	800	16.885.000.-	—	2.246.800.-	14.438.200.-	—
<hr/>						
Vergi resim harclar	810	16.885.000.-	—	2.446.800.-	14.438.200.-	—
116.01.2.001	600	451.350.000.-	—	589.584.000.-	—	138.234.000.-
<hr/>						
Taşıt alım	610	354.000.000.-	—	589.584.000.-	—	235.584.000.-
Mak. Tec. Taşıt alım.	620	97.350.000.-	—	—	97.350.000.-	—
116.01.2.002	300	9.337.525.000.-	—	3.468.802.400.-	5.868.722.600.-	—
<hr/>						
Maş. Fir.ve kişi ödeme	310	4.738.622.500.-	—	2.944.642.400.-	1.793.980.100.-	—
Diğer hizmet alım	390	4.598.902.500.-	—	524.160.000.-	4.074.742.500.-	—
Tük. Mall ve Malz alımı	400	1.991.250.000.-	—	191.466.300.-	1.799.783.700.-	—
<hr/>						
Kırtasiye Gider.	410	1.991.250.000.-	—	191.466.300.-	1.799.783.700.-	—
116.01.3.421	900	12.390.000.-	—	12.390.000.-	—	—
<hr/>						
Pers. Gid. Geç. Yıll. 521	900	6.129.800.-	—	629.700.-	100.-	—
Diğer Cari Gid. Yıl 522	900	4.425.000.-	—	3.722.800.-	702.200.-	—
Vergi ladesi	528	132.750.000.-	—	111.227.300.-	21.522.700.-	—
<hr/>						
TOPLAM		15.347.287.500.-	700.000.-	11.094.582.500.-	4.252.005.000.-	3.803.511.900.-

